

СПІЛКА ЕКОНОМІСТІВ УКРАЇНИ

ЗВІТ
про діяльність Спілки економістів України
за 2022 рік

Київ – 2023

УДК 33-051(477)"2022"(047.3.034)

Звіт про діяльність Спілки економістів України за 2022 рік.

За заг. ред. академіка АЕН України,
професора **В.В. Оскольського**. – К., 2023. – 163 с.

У звіті висвітлені основні результати роботи Спілки економістів України, її регіональних осередків та наукових секцій за 2022 рік в умовах воєнного стану. Звіт також містить короткий статистичний огляд соціально-економічного становища України за підсумками 2022 р. та завдання Спілки на 2023 рік.

Видання буде корисним для працівників органів влади і органів місцевого самоврядування, науковців, фахівців у галузях державного управління, економічних та інших суспільних наук, викладачів, аспірантів, студентів та широкого кола осіб, які цікавляться станом економіки і досягненнями економічної думки в Україні та діяльністю громадських інституцій у сучасному суспільстві.

УДК 33-051(477)"2022"(047.3.034)

© Спілка економістів України, 2023

ЗВІТУЮТЬ ЕКОНОМІСТИ УКРАЇНИ

Для громадської організації «Спілка економістів України» (далі по тексту – Спілка, або СЕУ), як і для всього Українського народу, минулий 2022 р. став роком вкрай важких випробувань в історії нашої держави – розв’язаною РФ агресивною війною, спрямованою на знищення української державності, геноцид населення, руйнування домівок українців, об’єктів інфраструктури, довкілля, багатьох міст і сіл. Через війну багато людей втратили рідних, помешкання, майно, стали вимушеними переселенцями. Військові і цивільні особи щодня ризикують життям на фронті, в зоні бойових дій і зазнають небезпеки внаслідок ракетних обстрілів. За час війни рівень реальних доходів громадян скоротився в рази, цілком втрачені масштабні промислові підприємства, стала непридатною для використання значна частина сільськогосподарських угідь, скоротилася міжнародна торгівля.

Проте навіть в таких складних умовах, незважаючи на всі випробування, що випали на долю багатьох членів Спілки та їх сімей, звітний рік став черговим етапом реалізації статутних завдань Спілки в надзвичайних умовах воєнного стану. Продовжують працювати наукові секції та регіональні осередки Спілки, зберігаючи науковий потенціал держави. Наукові та навчальні заклади, навіть ті, що змушені були переїхати в безпечні місця, виконують державні замовлення та проводять дослідження за визначеними темами, а також активно співпрацюють з владою та бізнесом щодо підтримки та відновлення економіки держави.

Члени Спілки за звітний рік підготували ряд проектів законів, значну кількість наукових доповідей та доповідних записок, звернень, аналітичних та стратегічних документів, присвячених актуальним питанням роботи господарства країни під час війни та повоєнної реконструктивної відбудови економіки і державного управління на нових засадах, з урахуванням статусу України як держави-кандидата у члени ЄС та перспектив вступу до

НАТО. Наукові секції та регіональні осередки Співки організували круглі столи, наукові форуми тощо, як всередині країни, так і за кордоном із зарубіжними партнерами (як правило в онлайн форматі). В умовах стабільної та всебічної підтримки західними країнами українських цінностей, ідеалів та боротьби стає нагально необхідним пошук і вдосконалення механізмів раціонального використання міжнародної допомоги не лише для військових потреб, але і в розбудові конкурентоспроможної національної економіки та ефективних інститутів державного управління. Тому діяльність Співки в цей непростий час має стати зразком, викликом для інших інституцій з огляду на необхідність національного самозбереження та постійної співпраці між всіма ланками держави і суспільства.

Важливим фронтом робіт регіональних осередків Співки стала допомога місцевим органам влади, військовим адміністраціям, підприємствам, установам та організаціям всіх форм власності щодо забезпечення життєдіяльності населення в умовах воєнного стану, особливо в прифронтових регіонах. При цьому не послаблювалась увага до різних напрямів розвитку економічної думки та організації господарської діяльності в складних умовах воєнного часу та наслідків пандемічних обмежень, подальшого виконання завдань економічних реформ та управління економікою і місцевим господарством відповідно до умов інтеграції України у Європейський Союз, сприяння місцевим органам влади та територіальним громадам у вирішенні болючих соціальних і побутових проблем вимушених переселенців, особливо сімей з дітьми та людей похилого віку, забезпеченні їх житлом, харчуванням, сприяння інтеграції їх у нові для них спільноти міст і сіл, які з унікальною українською гостинністю відгукнулися на горе людей. Воєнний стан обумовив ряд регіональних проблем у освітній діяльності та роботі установ соціальної сфери, зокрема пов'язаних з дистанційним навчанням і організацією життя людей під час аварійних відключень енергетичних систем,

зруйнованих окупантами, до вирішення яких теж долучалися члени Спілки.

Крім того, члени Спілки разом з іншими нашими співвітчизниками включилися в роботу по наданню необхідної допомоги для Збройних сил України, сил територіальної оборони та для вирішення гуманітарних, соціальних і побутових питань в прифронтових регіонах та в місцях зосередження переселенців.

Засуджуючи невмотивовану і жорстоку агресію РФ, Президія Спілки звернулася до багатотисячної спільноти наших членів з відповідним листом, що був надісланий наприкінці березня 2022 р. всім членам Правління Спілки, її регіональним осередкам і науковим секціям задля мобілізації всіх наших можливостей на виконання статутних завдань Спілки у цей складний і водночас історичної ваги період захисту нашої держави.

Зараз, як ніколи, Україна потребує фахівців, які здатні на стратегічне бачення. Повоєнне відновлення буде неможливим без визначення стратегічних цілей розвитку і його довгострокового планування, здійснення раціональних і виважених трансформацій суспільного життя.

З огляду на викладене, понад тридцятирічна історія Спілки, яка пройшла через усі випробування, що випали на долю незалежної України, повинна бути усвідомлена як безцінний досвід, що стане запорукою майбутнього нашої держави. Сміливість, активність та наполеглива праця, минулі надбання та майбутні інтелектуальні звершення творять історію тут і зараз, і всі ми причетні до цієї власної та колективної творчості в епоху великих випробувань.

Слава Україні!

ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНОВИЩА УКРАЇНИ ЗА ПІДСУМКАМИ 2022 РОКУ¹

Загальнооекономічні показники. Номінальний ВВП за 2022 р. становив 5 191,03 млрд грн у фактичних цінах, а у розрахунку на одну особу склав 126 152,3 гривень. Реальний ВВП зменшився порівняно з 2021 р. на 29,1% (у постійних цінах 2016 р.) (Табл.1).

Таблиця 1

Валовий внутрішній продукт України

Роки	Обсяг ВВП у фактичних цінах, млрд грн	У постійних цінах 2016 р., % до відповідного періоду попереднього року	
		зміна обсягу	зміна дефлятора
2010	1079,3	4,1	13,7
2011	1300,0	5,5	14,2
2012	1404,7	0,2	7,8
2013	1465,2	0,0	4,3
2014	1586,9	- 6,6	15,9
2015	1988,5	- 9,8	38,9
2016	2385,4	2,4	17,1
2017	2983,9	2,5	22,1
2018	3560,6	3,4	15,4
2019	3978,4	3,2	8,2
2020	4194,1	- 3,8	9,8
2021	5459,6	3,4	25,1
2022	5191,03	- 29,1	34,3

В доларовому еквіваленті ВВП зменшився за 2022 р. з 199,7 млрд до 160,5 млрд дол. США (- 19,6%).

¹ Дані Держстату України. [Електронний ресурс]. – Доступний з: <http://www.ukrstat.gov.ua>. Дані наведені без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя, за 2014–2021 роки – також без частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях. Про використання даних інших органів влади (Мінфіну, НБУ, Мінекономіки тощо) зазначається окремо.

Це найглибше річне падіння економіки за всю історію України, втім є меншим, ніж очікували більшість експертів на початку повномасштабного вторгнення, коли оцінки скорочення ВВП варіювалися в межах 40-50% і більше.

Основною причиною падіння ВВП стала повномасштабна війна, розпочата РФ 24 лютого 2022 р., та пов'язані з нею наслідки. Йдеться, зокрема, про окупацію окремих територій, руйнування інфраструктури та виробничих потужностей, блокаду чорноморських портів і розрив логістичних зв'язків, масштабну міграцію. Поєднання цих наслідків призвело до різкого скорочення споживчого попиту, інвестиційної діяльності, експорту та врожайів².

Споживання в умовах повномасштабної війни скоротилося на 16,9%. Падіння відбулося насамперед за рахунок приватного споживання, що пов'язано зі зменшенням доходів населення в реальному вимірі та з рекордною міграцією унаслідок високих безпекових ризиків. У результаті кінцеві витрати домогосподарств за підсумками року скоротилися на 26,7%.

Водночас з огляду на стрімке зростання видатків на безпеку та оборону, програми соціального захисту, а також порівняно стійке фінансування інших бюджетних напрямів (зокрема охорони здоров'я), споживання державного сектору в цілому за рік зросло на 18%.

Також у 2022 р. значно збільшилися кінцеві споживчі витрати некомерційних організацій, що обслуговують домашні господарства (на 37,7%). Це насамперед відображає стрімке зростання волонтерського руху, а також роботу інших недержавних громадських організацій.

Згідно з оцінками Мінекономіки України Зведений індекс виробництва товарів та послуг за основними видами

² Коментар Національного банку щодо зміни реального ВВП у 2022 році. 14 квіт. 2023; URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/komentar-natsionalnogo-banku-schodozmini-realnogo-vvp-u-2022-rotsi>

економічної діяльності (ЗІВ)³ за підсумком 2022 р. зменшився на 37,6% (у 2021 р. зростання на 4%).

Промисловість. За підсумками 2022 р., порівняно з попереднім роком, індекс промислової продукції становив 63,1% (за 2021 р. – 101,9%).

Згідно з розрахунками Мінекономіки України у добувній промисловості і розробленні кар'єрів за 2022 р. індекс промислової продукції становив 69,9%, зокрема у добуванні металевих руд – 38,3%, сирової нафти та природного газу – 91,6%, вугілля – 92,3%, у переробній промисловості – 58,8%, постачанні електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря – 69,3%, у текстильному виробництві, виробництві одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів – 73,4%, у виготовленні виробів з деревини, виробництві паперу та поліграфічній діяльності – 64,3%

На підприємствах із виробництва коксу та продуктів нафтоперероблення індекс випуску продукції склав 33,4%, виробництва хімічних речовин і хімічної продукції – 38%, основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів – 70,16%.

У металургійному виробництві, виробництві готових металевих виробів, крім машин і устаткування, у 2022 р. порівняно з попереднім роком, індекс випуску продукції склав 37,5%, у машинобудуванні, крім ремонту і монтажу машин і устаткування, – 56,9%, машин і устаткування – 40,6%, у виробництві меблів, іншої продукції з деревини, ремонті і монтажу машин і устаткування – 58%, у виробництві харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів – 77,9%.

³ Зведений індекс виробництва товарів та послуг за основними видами економічної діяльності (ЗІВ) відображає динаміку діяльності виробничої сфери національної економіки у відповідному періоді. ЗІВ розраховується на базі звітних/оціночних даних по індексах фізичного обсягу виробництва ВЕД «Сільське господарство», ВЕД «Промисловість», ВЕД «Будівництво», ВЕД «Транспорт» та ВЕД «Оптова та роздрібна торгівля». Зважаючи на те, що виробнича сфера в обсязі ВВП займає понад 55%, ЗІВ має тісний кореляційний зв'язок з динамікою ВВП. Оціночний показник ВВП розраховано у 2022 р. з використанням методів непрямого розрахунку, інструментів моделювання та попередніх квартальних даних Держстату.

Сільське господарство. Повномасштабне вторгнення рф напередодні весняної посівної кампанії 2022 р., враховуючи небезпеку та невизначеність, поставило на паузу підживлення озимини, проведення посіву ярих культур. Крім того, через тимчасову окупацію, мінне забруднення та потребу в рекультивації земель, пошкоджених снарядами, окопами та рухом військової техніки було втрачено частину посівних площ. Зумисне знищення та організоване розграбування палива, мінеральних добрив, засобів захисту рослин, посадкового матеріалу та с/г техніки призвело до втрати матеріальних ресурсів с/г виробників. Крім того, вимушена міграція населення з с/г районів проведення бойових дій вплинуло на брак робочої сили.

Як наслідок, згідно з даними Мінагрополітики України у 2022 р. врожай зернових та зернобобових культур склав 54,5 млн т, що на 36,7% менше порівняно з рекордним 2021 р., соняшнику – 10,5 млн т (менше на 35,7% проти 2021 р.), цукрового буряка – 9,1 млн т (менше на 16,1% відповідно). Виключенням стали соя та ріпак, через більшу порівняно з 2021 р. площу збору вдалося отримати більший врожай: ріпака – 3,2 млн т, що на 10,4% більше врожаю 2021 р., та сої – 3,7 млн т, що на 7,1% більше, ніж за 2021 рік⁴.

Значної шкоди також зазнало **тваринництво**, виробничий процес якого неможливо тимчасово зупинити через активні військові дії, що і змусило функціонувати ферми у небезпечних умовах як для працівників, так і тварин. Постійні обстріли призвели до руйнування ферм, через логістичні проблеми виникли складнощі з кормами та збутом готової продукції. Додатковим викликом у кінці року стало відключення електроенергії через терористичні атаки на вітчизняну енергосистему з боку рф, що

⁴ Огляд економічної активності (підсумки 2022 року) / Мінекономіки України. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=010de307-2345-4162-b5e5-1dd8b2f81d10&tag=OgliadEkonomichnoiAktivnosti>

призвело до переривання виробничих процесів (відкладання доїння та годівлі, зупинка вентиляції, обігріву та освітлення, тощо) і змушувало виробників, з метою забезпечення обслуговування за рахунок інших джерел енергії, скорочувати поголів'я тварин. Як наслідок, значне падіння спостерігалось у виробництві всіх видів тваринницької продукції.

За результатами 2022 р. виробництво м'яса всіх видів скоротилося на 11% порівняно з 2021 р. та було на рівні 3,0 млн т, молока – 7,7 млн т (–12%) та яєць – 11,6 млрд шт (–18%). Основними причинами цього були: окупація частини виробничих потужностей; руйнування виробничих потужностей та фізична загибель частини поголів'я під час бойових дій; тимчасове розривання виробничого ланцюга забезпечення підростаючим поголів'ям на початку війни в невизначених умовах (в основному стосується птахівництва) та інші.

Незважаючи на блокування російськими військами морських портів, котрі були традиційним експортним шляхом для України, завдяки значним відвантаженням на початку року напередодні війни, використання альтернативних маршрутів через західні кордони та роботі «зернового коридору», за підсумками 2022 р. було експортовано 38,4 млн т зернових культур, що на 24% менше аналогічного показника 2021 р., 7,9 млн т олійних культур (в 2,1 рази більше ніж у 2021 р.) та 4,6 млн т рослинних олій (–17%). Динаміка зростання експорту олійних культур пояснюється зменшенням експорту продуктів їх переробки (олії й макухи) та необхідністю аграріїв отримувати кошти для здійснення своєї подальшої діяльності. В основному це стосується насіння соняшнику. Однак, ця тенденція є негативною для української економіки, оскільки зменшується виробництво продуктів з доданою вартістю.

Втім, найбільш болючою та вагомою проблемою для подальшої діяльності аграріїв є збільшення розриву між світовою та внутрішніми цінами. Якщо до початку війни цей розрив

становив близько 40 дол. США у розрахунку на тонну зернових культур, то на початок 2023 р. склав близько 150 дол. США на тонну. А це додаткові витрати виробника, які включають логістичні затрати, страхування та всі ризики, котрі тепер несе лише українська сторона. В таких умовах важко говорити про рентабельність виробництва і це напряду впливає на наступну посівну, яка буде надзвичайно складна через обмеження фінансових ресурсів.

Проте, незважаючи на виклики, аграрії у 2022 р. змогли вистояти і забезпечити продовольством не лише Україну, але й залишитися його постачальником на світових ринках.

Будівництво. Індекс будівельної продукції у 2022 р. порівняно із 2021 р. становив 65,1%. Протягом 2022 р. зменшився обсяг будівництва: житлових будівель – на 60,3%, нежитлових – на 63,6%.

За 2022 р. порівняно з попереднім роком капітальні видатки зведеного бюджету скоротилися на 37,1%, що відобразилося на падінні обсягів будівництва інженерних споруд на 67,1% (+ 4,6% у 2021р.).

У 2022 р. в Україні прийнято в експлуатацію: 7 110,2 тис.м² загальної площі житлових будівель, 2 493,1 тис. м² нежитлових будівель.

За 2022 р. порівняно з 2021 р. площа нежитлових будівель скоротилася на 49,6%. Найбільше скорочення – у введенні в експлуатацію будівель торговельних (на 71,3%) та будівель нежитлових інших (на 57,7%).

У цілому загальна площа прийнятих в експлуатацію житлових будівель (включаючи дачні й садові будинки) у 2022 р. зменшилася на 37,8%, найбільше скорочення мало місце у введенні в експлуатацію гуртожитків (на 79,6%) та багатоквартирних будинків (на 38,7%).

Зовнішня торгівля. У 2022 р. експорт товарів становив 44,1 млрд дол. США, або 64,9% аналогічного показника за 2021 р.,

імпорт – 55,3 млрд дол. США, або 75,9% від рівня 2021 року. Негативне сальдо складо 11,1 млрд дол. США (у 2021 р. також негативне – 4,8 млрд дол. США). Коефіцієнт покриття експортом імпорту становив 0,80 (у 2021 р. – 0,93). Зовнішньоторговельні операції проводились із партнерами з 233 країн світу.

Європейський Союз (ЄС) є головним торговельним партнером України. Згідно з даними Мінекономіки України⁵ за результатами 2022 р. питома вага торгівлі товарами та послугами з ЄС складо 53,6% від загального обсягу торгівлі України (у 2021 році – 39,1%).

Обсяг експорту товарів та послуг⁶ до країн ЄС склав у 2022 р. 30,6 млрд дол. США і зріс на 1,1% порівняно з 2021 р., імпорт товарів і послуг з країн ЄС склав 28,7 млрд дол. США і зменшився порівняно з 2021 р. на 11,1%.

Обсяг експорту товарів до країн ЄС становив 27,9 млрд дол. США та збільшився порівняно із 2021 р. на 4,1%.

Імпорт товарів із країн ЄС проти 2021 р. зменшився на 6,7% і становив 27,0 млрд дол. США. Найбільшу питому вагу в імпорті товарів із країн ЄС мали: енергетичні матеріали – 24,0%, засоби наземного транспорту, крім залізничного, – 10,8%, реактори ядерні, котли, машини – 7,1%, пластмаси, полімерні матеріали – 5,0%, фармацевтична продукція – 4,8%.

За 2022 р. **експорт послуг** становив 9,2 млрд дол. США, імпорт – 3,0 млрд дол. США. Порівняно з 2021 р. експорт послуг зменшився на 28,3%, імпорт – відповідно на 62,2%. Позитивне сальдо становило 6,1 млрд дол. США (за 2021 р. також позитивне – 5,6 млрд дол. США).

⁵ Бюлетень стану торговельних відносин між Україною та ЄС /Мінекономіки України. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=5db05993-288d-4981-9f26-f0f6efe586e2&title=BiuletенStanuTorgovelnikhVidnosinMizhUkrainoiuTasU2022-Rotsi>

⁶ Для уникнення подвійного обліку загальні обсяги товарів та послуг розраховані за формулою: усього (товари і послуги) = товари + послуги – вартість послуг для переробки товарів з метою реалізації за кордоном.

Обсяг експорту послуг країнам ЄС становив 3,4 млрд дол. США та зменшився порівняно із 2021 р. на 22,3%.

Найбільшу питому вагу в експорті послуг до країн ЄС мали: послуги у сфері телекомунікацій – 34,2%, транспортні послуги – 24,5%, послуги з переробки матеріальних ресурсів – 22,3%, ділові – 13,2%.

Імпорт послуг від країн ЄС становив 1,7 млрд дол. США та зменшився порівняно із 2021 р. на 48,5%.

Найбільшу питому вагу в імпорті послуг із країн ЄС мали: транспортні послуги 40,1%, ділові – 17,8%, послуги у сфері телекомунікацій – 13,5%, роялті та інші послуги, пов'язані з використанням інтелектуальної власності, – 9,9%, послуги, пов'язані з фінансовою діяльністю, – 7,3%.

Внутрішня торгівля. Згідно з даними Держстату України оборот роздрібною торгівлі, який включає дані щодо роздрібного товарообороту підприємств (юридичних осіб і фізичних осіб-підприємців), основним видом економічної діяльності яких є роздрібна торгівля, у 2022 р. становив 1 397,8 млрд грн, що у порівнянних цінах на 21,4% менше від обсягу попереднього року. Роздрібний товарооборот підприємств роздрібною торгівлі (юридичних осіб) за 2022 р. склав 973,8 млрд грн, що на 24,3% менше від обсягу 2021 року.

Транспорт. У 2022 р. вантажообіг підприємств транспорту становив 165,9 млрд ткм (57,3% від обсягу 2021 р.), ними перевезено 318,2 млн т вантажів, що на 48,8% менше аналогічного показника за 2021 рік.

У 2022 р. усіма видами транспорту виконано пасажирообіг в обсязі 31,1 млрд пас.км, послугами пасажирського транспорту скористалися 1600,6 млн пасажирів, що становить, відповідно, 49,6% та 60,3% від обсягу 2021 року.

Індекс споживчих цін (індекс інфляції) за 2022 р. у цілому склав 126,6% (табл. 2).

Динаміка індексу цін
(у %, грудень до грудня попереднього року)

Показ- ник	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Споживчі ціни	100,5	124,9	143,3	112,4	113,7	109,8	104,1	105,0	110,0	126,6
Ціни ви- робників промис- лової продукції	101,7	131,8	125,4	135,7	116,5	114,2	92,6	114,5	162,2	107,3

Базовий індекс споживчих цін (БІСЦ) у цілому за 2022 р. порівняно з попереднім роком становив 122,6% (за 2021 р. було 107,9%).

Ціни на продукти харчування та безалкогольні напої зросли за рік (грудень 2022 р. проти грудня 2021 р.)⁷ на 34,4%. Найбільше подорожчали яйця курячі (+76,6%), фрукти (+73,8%), овочі (+51,8%) риба (+45,8%), цукор (+31,0%), хліб і хлібопродукти (+30,3%), макаронні вироби (+27,9%), м'ясо та м'ясопродукти (+24,6%), хліб (+22,1%).

За підсумками 2022 р. ціни на пальне зросли на 69,4%, що стало одним із факторів зростання собівартості і, відповідно, цін практично всіх товарів і послуг.

Ціни (тарифи) на житло, воду, електроенергію, газ та інші види палива зросли на 6,0%, каналізацію – на 14,9%, водопостачання – на 12,0%.

У сфері охорони здоров'я ціни зросли на 19,9%, зростання цін на фармацевтичну продукцію, медичні товари та обладнання склало 21,9%, а ціни на амбулаторні послуги зросли на 16,7%.

⁷ Експрес-випуск. Індекси цін. 10.01.2023 р. Держстат України; Індекс споживчих цін у грудні 2022 року / Урядовий кур'єр, 12.01.2023 р. URL: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/indeks-spozivchih-cin-u-grudni-2022-roku/>

Ціни на транспорт зросли на 42,9% передусім через подорожчання палива та мастил на 69,4% і транспортних послуг на 28,1%.

Індекс цін виробників промислової продукції за 2022 р. становив 107,3%.

У постачанні електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря ціни зросли на 2,2%, добувній промисловості – на 27,3% 56,5%, переробній промисловості – на 2,5%.

Індекс цін у будівництві за 2022 р. становив 108,1% (за 2021 р. – 120,5%).

Державний бюджет⁸. З урахуванням схвалених протягом 2022 р. Верховною Радою України змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2022 рік», визначені Законом показники державного бюджету становили: доходи – 1 553 млрд грн, видатки – 3 037 млрд грн, повернення кредитів – 10,3 млрд грн, надання кредитів – 23,5 млрд гривень. Водночас в умовах воєнного стану та постійно зростаючої потреби в ресурсах Уряд був вимушений піти на безпрецедентне зростання рівня дефіциту державного бюджету, граничний розмір якого становив 1 497,2 млрд грн, у тому числі загального фонду – 1 399,5 млрд гривень.

Доходи державного бюджету України за 2022 р. становили 1 787,7 млрд грн, що на 490,8 млрд грн, або на 37,8% більше ніж у 2021 році. Водночас 481,1 млрд грн із зазначеної суми склали гранти від міжнародних партнерів (МФО, Європейського Союзу та окремих країн), які надійшли до українського бюджету після початку повномасштабної війни (26,9% від усіх доходів державного бюджету за рік).

⁸ Інформація Міністерства фінансів України про виконання Державного бюджету України за 2022 рік /Мінфін України. URL: https://mof.gov.ua/uk/budget_2022-538

Доходи державного бюджету становили 115,1% річного показника, затвердженого Верховною Радою України, зі змінами. Перевиконання річного затвердженого показника становило 234,7 млрд гривень.

Рівень виконання річного розпису з урахуванням змін, внесених розпорядниками коштів державного бюджету за спеціальним фондом (переважно через збільшення річних показників за власними надходженнями бюджетних установ), становив 101,5%.

Доходи загального фонду державного бюджету за 2022 р. порівняно із 2021 р. зросли на 37,5%, або на 406,9 млрд грн – до 1 491,1 млрд гривень.

Рівень виконання річного показника, затвердженого Верховною Радою України, зі змінами, за загальним фондом державного бюджету становив 123,1%, перевиконання – 280,2 млрд гривень.

Касові видатки державного бюджету України за 2022 р. проведено в обсязі 2 705,7 млрд грн, або 89,1% річного показника, затвердженого Верховною Радою України, зі змінами. Рівень виконання річного розпису з урахуванням змін, внесених розпорядниками коштів державного бюджету за спеціальним фондом, становив 82,9%.

У 2022 р. порівняно із 2021 р. видатки державного бюджету зросли на 1 214,2 млрд грн, або на 81,4%.

За 2022 р. касові видатки загального фонду державного бюджету виконано в обсязі 2 411,1 млрд грн, що більше проти 2021 р. на 1 151,2 млрд грн, або у 1,9 раза. Рівень виконання розпису видатків загального фонду становив 92,3%, або на 202,1 млрд грн менше запланованого. Основними причинами невиконання планових показників видатків загального фонду державного бюджету за 2022 р. були фінансування соціальних видатків відповідно до зареєстрованих зобов'язань, економія за видатками на обслуговування державного боргу, а також затримки відповідних головних розпорядників із підготовкою та затвердженням

документів, необхідних для проведення видатків (у тому числі видатків, пов'язаних із забезпеченням національної безпеки та оборони країни).

Видатки державного бюджету на обслуговування боргу та виплат за державними деривативами (за функціональною класифікацією видатків) у 2022 р. становили 157,9 млрд грн, що на 2,2 млрд грн, або на 1,4% більше ніж у 2021 році.

Видатки на виплату заробітної плати та нарахувань для працівників бюджетної сфери у 2022 р. становили 994,4 млрд грн, що на 731,7 млрд грн, або у 3,8 раза більше ніж у 2021 році. Зростання відповідних видатків пов'язано із підвищенням розмірів грошового забезпечення військовослужбовців та підвищенням мінімальної заробітної плати (місячний розмір мінімальної заробітної становив з 1 січня 2022 р. – 6 500 грн, а з 1 жовтня 2022 р. – 6 700 грн).

Пенсійне забезпечення у 2022 р. здійснювалося відповідно до норм чинного законодавства своєчасно та в повному обсязі. За 2022 р. касові видатки державного бюджету для перерахування трансфертів до Пенсійного фонду становили 232,9 млрд гривень.

Мінімальний розмір пенсії у 2022 р. становив 1 986 грн, що на 168 грн більше ніж у 2021 році. Станом на 01 січня 2023 р. середній розмір пенсійних виплат становить 4 623 грн, що на 631 грн більше ніж станом на 01 січня 2022 року. Також у 2022 р. проведено індексацію пенсій 9,4 млн громадян. Крім того, з 01 жовтня 2022 р. було запроваджено доплату у розмірі 300 грн пенсіонерам, яким виповнилося 70 років до досягнення ними 75 річного віку. Чисельність осіб, які отримали доплату – 1,7 млн осіб.

Загалом у 2022 р. для здійснення виплат внутрішньо переміщеним особам адресної допомоги на покриття витрат на проживання спрямовано 53,5 млрд гривень. На кінець року допомогу отримало понад 2 млн осіб.

Водночас у 2022 р. забезпечено фінансовими ресурсами зростання з 1 липня та 1 грудня розмірів прожиткового мінімуму. У

грудні 2022 р. розмір прожиткового мінімуму на одну особу зріс порівняно з груднем 2021 р. на 8,2% – з 2 393 грн до 2 589 гривень. Для основних соціальних і демографічних груп населення прожитковий мінімум зріс порівняно з груднем попереднього року: для дітей віком до 6 років – на 172 грн до 2 272 грн; дітей віком від 6 до 18 років – на 215 грн до 2 833 грн; працездатних осіб – на 203 грн до 2 684 грн; осіб, які втратили працездатність, – на 159 грн до 2 093 гривень

Розміри пенсій та передбачених законодавством видів державної допомоги певним категоріям громадян підвищено відповідно до зростання прожиткового мінімуму. Для забезпечення виплати деяких видів допомоги, компенсацій, грошового забезпечення та оплати послуг окремим категоріям громадян у 2022 р. було спрямовано 63,5 млрд грн, що на 2,5 млрд грн більше ніж у 2021 році.

У 2022 р. забезпечувалося виконання усіх зобов'язань щодо перерахування **міжбюджетних трансфертів**. Так, протягом року із державного бюджету місцевим бюджетам було надано трансфертів у сумі 136,8 млрд грн, у тому числі із загального фонду державного бюджету у сумі 129 млрд грн, або 98,7% від передбачених розписом асигнувань на 2022 рік.

Із спеціального фонду державного бюджету за 2022 рік фактично проведено трансфертів місцевим бюджетам в обсязі 7,8 млрд гривень.

Виклики, які постали у зв'язку зі збройною агресією РФ проти України, та необхідність надання соціальної підтримки населенню потребували збільшеного фінансового забезпечення на їх вирішення, що призвело до значного зростання дефіциту державного бюджету. Тому Уряд був змушений призупинити на 2022 р. законодавчо встановлені обмеження на верхню межу дефіциту (у розмірі 3% прогнозного номінального обсягу ВВП) та сформувати державний бюджет із граничним обсягом дефіциту

державного бюджету у сумі 1 497,2 млрд грн, або 31,7% прогнозного обсягу ВВП.

Протягом 2022 р., з урахуванням фінансування нагальних потреб, які виникли в результаті війни, річний плановий показник дефіциту державного бюджету постійно переглядався і склав 1 536,6 млрд гривень.

Фактично, державний бюджет у 2022 р. виконано з дефіцитом у сумі 914,9 млрд грн, що становить 59,5% річного планового показника зі змінами, та відповідає 18,6% очікуваного обсягу ВВП.

Основним джерелом отримання додаткових фінансових ресурсів, необхідних для фінансування державного бюджету, були державні внутрішні та зовнішні запозичення, які за 2022 р. склали 1 309,1 млрд гривень.

Державні внутрішні запозичення до загального фонду державного бюджету були здійснені у сумі 666,9 млрд грн, серед яких 266,9 млрд грн отримані від ОВДП, розміщених на аукціонах, у тому числі 197,2 млрд грн – військові облигації.

Державні зовнішні запозичення до державного бюджету у 2022 р. були здійснені у сумі 612,2 млрд грн, з яких 48,0 млрд грн надійшло від міжнародних фінансових організацій та країн-партнерів до спеціального фонду на впровадження спільних проєктів.

У 2022 р. Україна отримала понад 32 млрд дол. США міжнародної допомоги, з яких більше 14 млрд дол. США становили гранти. Завдяки цьому вдалося профінансувати більшу частину дефіциту зведеного бюджету (понад 27% ВВП без урахування грантів), а також наростити міжнародні резерви до 28,5 млрд дол. США на кінець року. Поточний рівень резервів є достатнім для забезпечення стійкості валютного ринку⁹.

⁹ Інфляційний звіт. Січень 2023 року/ НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/inflyatsiyniy-zvit-sichen-2023-roku>. С.5.

Державний борг¹⁰. Згідно з інформацією Мінфіну України станом на 31 грудня 2022 р. **державний та гарантований державою борг України**¹¹ становив 4 072,85 млрд грн, або 111,38 млрд дол. США, в тому числі: державний та гарантований державою зовнішній борг – 2 610,96 млрд грн (64,11% від загальної суми державного та гарантованого державою боргу), або 71,40 млрд дол. США; державний та гарантований державою внутрішній борг – 1 461,89 млрд грн (35,89%) або 39,98 млрд дол. США.

Державний борг України становив 3 715,13 млрд грн (91,22 % від загальної суми державного та гарантованого державою боргу), або 101,59 млрд дол. США, у тому числі: державний зовнішній борг становив 2 325,44 млрд грн (57,1%), або 63,59 млрд дол. США, державний внутрішній борг становив 1 389,69 млрд грн (34,12%), або 38,00 млрд дол. США.

Гарантований державою борг України становив 357,71 млрд грн (8,78% від загальної суми державного та гарантованого державою боргу), або 9,78 млрд дол. США, в тому числі: гарантований державою зовнішній борг – 285,52 млрд грн (7,01%), або 7,81 млрд дол. США; гарантований державою внутрішній борг – 72,20 млрд грн (1,77%), або 1,97 млрд дол. США.

Протягом грудня 2022 р. сума державного та гарантованого державою боргу України збільшилась у гривневому еквіваленті на 141,21 млрд грн. та у доларовому еквіваленті державний та гарантований державою борг збільшився на 3,87 млрд дол. США.

¹⁰ Інформаційна довідка щодо державного та гарантованого державою боргу України станом на 31.12.2022. Мінфін України.
URL: <https://mof.gov.ua/uk/derzhavnij-borg-ta-garantovaniy-derzhavju-borg>

¹¹ Обсяг державного та гарантованого державою боргу розраховується у грошовій формі, як непогашена номінальна вартість боргових зобов'язань у валюті кредиту (позики). Стан державного та гарантованого державою боргу визначається у гривнях та доларах США за курсом Національного банку України на останній день звітного періоду та включає операції за цей день.

Загалом за 2022 р. на погашення основної суми державного боргу було спрямовано 448,6 млрд грн та на обслуговування – 156,5 млрд гривень.

Зовнішній борг України. Згідно з інформацією Національного банку України¹² обсяг **валового** зовнішнього боргу України у 2022 р. зріс на 2,3 млрд дол. США та на кінець року становив 132,0 млрд дол. США. Відносно ВВП обсяг боргу збільшився за рік із 64,6% до 83,0%.

Зовнішній борг державного сектору збільшився на 12,1 млрд дол. США та становив 69,1 млрд дол. США (43,5% від ВВП). Зовнішні зобов'язання приватного сектору зменшилися на 9,8 млрд дол. США та становили 62,9 млрд дол. США (39,5% від ВВП).

Зовнішні зобов'язання сектору загального державного управління збільшилися на 14,1 млрд дол. США – до 65,3 млрд дол. США (41,0% від ВВП) за рахунок чистого залучення кредитів від міжнародних партнерів (14,7 млрд дол. США) та від МВФ (2,3 млрд дол. США).

Основною валютою зовнішніх запозичень України станом на кінець 2022 р. залишався долар США: 55,7% від загального обсягу зовнішнього боргу, однак, його частка зменшилася за рік на 5,6 в. п. Водночас збільшилася частка запозичень у євро з 23,0% до 29,2%.

Обсяг короткострокового зовнішнього боргу за залишковим терміном погашення за рік зменшився на 9,3 млрд дол. США та на кінець 2022 р. становив 39,1 млрд дол. США.

Офіційні міжнародні резерви (золотовалютні) України станом на 31 грудня 2022 р. склали 28,5 млрд дол. США і зменшились за 2022 рік на 2,4 млрд дол. США, або на 7,9%.

¹² Зовнішній борг України на кінець 2022 року (за методологією шостого видання Керівництва з платіжного балансу та міжнародної інвестиційної позиції) / НБУ. URL: https://bank.gov.ua/files/ES/ExDebt_y.pdf

Платіжний баланс України. Згідно з даними Національного банку України¹³ загалом за 2022 р. зведений платіжний баланс сформувався з дефіцитом у 2,9 млрд дол. США (у 2021 р. профіцит становив 487 млн дол. США). Надходження у 2022 р. від МВФ у межах Інструменту швидкого фінансування RFI становило 2,0 млрд СПЗ (2,7 млрд дол. США в еквіваленті), погашення за раніше залученими кредитами від МВФ у 2022 р. становило 2,1 млрд дол. США.

Станом на кінець року міжнародні резерви становили 28,5 млрд дол. США, що забезпечує фінансування імпорту майбутнього періоду протягом 3,5 місяця.

Профіцит поточного рахунку платіжного балансу у 2022 р. становив 8,0 млрд дол. США (5,0% від ВВП) порівняно з дефіцитом у 3,9 млрд дол. США (1,9% від ВВП) у 2021 році. Профіцит сформувався головним чином завдяки отриманню грантів від міжнародних партнерів і скороченню виплат за інвестиційними доходами. Водночас суттєво розширився дефіцит товарів та послуг за рахунок значного зниження експорту порівняно з імпортом та значних витрат громадян України, які перебувають за кордоном.

Без урахування реінвестованих доходів та грантів дефіцит поточного рахунку становив 6,0 млрд дол. США, або 3,8% від ВВП (за 2021 р. профіцит становив 1,0 млрд дол. США, або 0,5% від ВВП).

Банківська діяльність¹⁴. На кінець 2022 р. в Україні діяло 67 банків. За рік кількість банків зменшилася на чотири невеликих установи, зокрема на дві з них із державним російським капіталом – в лютому 2022 року.

¹³ Платіжний баланс у 2022 році (за попередніми даними, за методологією шостого видання Керівництва з платіжного балансу та міжнародної інвестиційної позиції) / НБУ. URL: https://bank.gov.ua/files/ES/State_y.pdf

¹⁴ Огляд банківського сектору. Лютий 2023 року / НБУ. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Banking_Sector_Review_2023-02.pdf?v=4

За 2022 р. банки скоротили кожне п'яте відділення. Переважно скорочувалися відділення та персонал у регіонах, де велися чи відбуваються активні бойові дії, а отже, попит на банківські послуги нижчий. Найбільше скорочення відбулося у Харківській і Донецькій областях, у Києві та Херсонській області.

За 2022 р. частка державних банків зросла на 3,9 в.п. (відсоткових пункти) та перевищила половину чистих активів сектору – 50,6%. Рівень концентрації сектору зріс. Обсяг чистих активів платоспроможних банків збільшився за 2022 р. на 17,9% (на 8,6% за фіксованим на початок року курсом). Переважно нарощувалися обсяги депозитних сертифікатів НБУ та коштів на рахунках в інших банках. Разом з тим вкладення в ОВДП за рік незначно скоротилися. Підвищення попиту на державні цінні папери відбулося на початку 2023 року. Чистий кредитний портфель скорочувався передусім внаслідок дорезервування.

За 2022 р. у платоспроможних банках чисті гривневі кредити суб'єктам господарювання зросли на 0,5%, у валюті – знизилися на 23,9% у доларовому еквіваленті. Зростання гривневого кредитного портфеля відбувалося передусім у сільському господарстві. Попит на позики надалі пригнічений, тож ключовим рушієм гривневого корпоративного кредитування залишатиметься державна програма підтримки «Доступні кредити 5–7–9%», хоча темпи кредитування в межах програми скоротилися.

За 2022 р. обсяг чистого роздрібного гривневого кредитного портфеля скоротився на 32,7%. Фінустанови прискорили визнання кредитних втрат внаслідок війни. У цілому за рік питома вага непрацюючих кредитів підвищилася на 8,1 в. п. – до 38,1%. За підсумками року зросла частка непрацюючих кредитів фізичним особам – на 13,6 в. п., корпоративних кредитів – на 6,8 в. п.

Обсяги зобов'язань платоспроможних банків зросли за рік та перевищили показники 2021 р. на 18,8% (на 7,5% за фіксованим на початок року курсом). Кошти клієнтів надалі залишаються основним джерелом фондування банків. Наприкінці

грудня 2022 р. їхня частка зросла до 87,9%. Банки остаточно замінують коштами клієнтів дороге рефінансування НБУ – його частка знизилася до 1,8% (рівень вересня 2020 р.).

Попри значні відрахування до резервів, за результатами 2022 р. банківський сектор отримав 24,7 млрд грн прибутку. Збитковою за рік була 21 банківська установа, у тому числі два державних банки. Сукупний збиток цих установ становив 20,8 млрд грн. Більшість банків зберігала високу операційну ефективність. За підсумками року операційно прибутковим був 61 банк. Протягом 2022 р. банки формували резерви під збитки, спричинені війною, всього за рік за попередніми даними банки сформували 118,8 млрд грн резервів, основну частку з них – із початку повномасштабної війни.

Ринок праці. На ринок праці продовжує впливати велика кількість переселенців у межах України та мігрантів в інші країни. За даними ООН, наведеними у Інфляційному звіті НБУ¹⁵, станом на 16 січня 2023 р. поза межами України залишалася 8 млн осіб, з них статус тимчасового захисту в ЄС отримали майже 5 млн осіб.

У межах України за оцінкою Міжнародної організації міграції (МОМ) на 05 грудня 2022 р. було 5,9 млн внутрішньо переміщених осіб (ВПО). Кількість зареєстрованих ВПО складала 3,6 млн осіб станом на 25 грудня 2022 року. Середній рівень безробіття за 2022 р. оцінюється в межах 25–26 %, а кількість безробітних оцінено в середньому у 2,9 млн. осіб¹⁶.

Пошук роботи залишається проблемою як для ВПО, так і мігрантів за кордоном. Зайнятість серед переселенців поступово зростає, що підтримує ринок праці загалом, але її рівень все ще значно нижчий, аніж серед тих, хто не полишав свого місця

¹⁵ Інфляційний звіт. Січень 2023 р./ НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/inflyatsiyniy-zvit-sichen-2023-roku>. С.25.

¹⁶ Там же, С. 26

проживання. Пошук роботи мігрантами ускладнений в тому числі через більші витрати часу для влаштування побуту.

За даними опитування ООН, до виїзду з України більшість мігрантів (63%) мали роботу, тоді як на момент опитування були працевлаштовані лише 28% респондентів. Згідно з дослідженням ЦЕС серед мігрантів 69% працювали або мали власний бізнес до 24 лютого, проте на момент опитування працювали 36%, найчастіше – в країні перебування (27% повний та неповний робочий день і власний бізнес) та дистанційно в Україні (8%, зокрема знайшли нову дистанційну роботу після 24 лютого 0.4%). Ще 22% шукають роботу в країні перебування.

Доходи населення. Згідно з даними НБУ, після різкого падіння у першій половині 2022 р. номінальні доходи населення почали зростати у другому півріччі. Значною мірою на це вплинули виплати у бюджетному секторі, зокрема грошового забезпечення військовим. Вагому частину зростання склали соціальні трансферти, пенсії, виплати ВПО та інші соціальні виплати¹⁷.

За підсумками 2022 р. середня номінальна зарплата в Україні зросла на 0,5%, однак реальні доходи населення з урахуванням високої інфляції знизилися на 15,8%, насамперед зарплати в приватному секторі, а також пенсії. Найбільш складним є фінансовий стан переселенців, для яких основними проблемами як за кордоном, так і всередині України залишаються брак коштів, труднощі з пошуком житла та роботи. У найближчі три роки, за оцінкою НБУ, очікується зростання зарплати українців, але тільки в номінальному вираженні, і цьому посприє зростання

¹⁷ Згідно з даними опитування значна частина отримувачів допомоги вважає її розмір недостатнім. Водночас, трохи більше половини опитаних (58%) вважають розподіл допомоги, що надходить від держави, загалом справедливим, а 17% опитаних радше не погоджуються з цим твердженням. Див.: Зайнятість, соцзахист, житло: ставлення населення до державних програм соціально-економічної підтримки і потреба у них / Дослідження. Аналітичний центр Cedos. URL: <https://cedos.org.ua/wp-content/uploads/doslidzhennia-zainiatist-sotszakhyt-zhytlo.pdf>. С.9–10.

витрат у військовій сфері та секторі безпеки, а також адаптація економіки до роботи в умовах війни.

Індекс **реальної заробітної плати** (з урахуванням змін споживчих цін) у 2022 р. порівняно з 2021 р. становив 82,5%.

Вирішальною у забезпеченні гуманітарних та соціальних видатків під час війни стала фінансова підтримка від партнерів у рамках проекту PEACE in Ukraine Світового банку. Загалом в межах цього проєкту у 2022 р. Україна отримала 495,3 млрд грн зовнішнього фінансування, зокрема на фінансування: пенсій для понад 9 млн пенсіонерів (199,5 млрд грн); допомоги для 1,6 млн внутрішньо переміщених осіб (40,5 млрд грн); житлових субсидій для 1,6 млн сімей (15,9 млрд грн); допомоги при народженні дитини для 750 тис. сімей (8,9 млрд грн); зарплат для 515 тис. медпрацівників (45,2 млрд грн), 503 тис. учителів шкіл (69,9 млрд грн), 140 тис. викладачів закладів вищої освіти (18,5 млрд гривень)¹⁸.

Згідно з повідомленням Держстату України¹⁹ за підсумками 2022 р. середньомісячна заробітна плата штатного працівника підприємств, установ, організацій (з кількістю працюючих 10 осіб і більше) склала 14 859 грн – на 6,1% більше, ніж роком раніше (14 016 грн за 2021 р.). Найбільша середня заробітна плата торік була зафіксована в галузі інформаційних технологій та фінансового сектору – 30 853 грн та 27 969 грн, відповідно. Найменшу заробітну плату отримували працівники, які надають поштові та кур'єрські послуги, - 8 598 гривень. У 2022 р. 64% роботодавців в Україні не підвищували зарплату працівникам, 42% роботодавців не планують цього робити і у 2023 році.

¹⁸ Іноземні партнери надали Україні 495 млрд грн у 2022 році на забезпечення пріоритетних видатків через Цільовий фонд Світового банку (PEACE). 8.05.2023. /Мінфін України. URL: https://mof.gov.ua/uk/news/foreign_partners_provided_ukraine_with_uah_495_billion_in_2022_to_cover_priority_expenditures_through_the_world_banks_peace_project-3993

¹⁹ Держстат України. URL: <https://ukrstat.gov.ua>

Населення. За даними Фонду народонаселення ООН²⁰, в Україні станом на 2023 р. проживає 36,7 млн осіб. Найбільша частка населення (64,6%) – це особи віком від 15 до 64 років, ще 20,2% становлять особи віком старше 65 років, а 15,2% громадян – віком до 14 років. Середня тривалість життя жінок – 78 років, чоловіків – 68 років. Сумарний коефіцієнт народжуваності у 2023 р. (середня кількість дітей, яку має жінка у репродуктивному віці) в Україні становить 1,3.

Згідно з оцінкою ДУ «Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В.Птухи НАН України»²¹ станом на 1 січня 2023 р. чисельність населення України (в межах кордону на 1 січня 2022 р.) становила 28–34 млн. осіб, а прогноз інституту станом на 1 січня 2030 р. передбачає зменшення цього показника в межах від 24 млн до 32 млн осіб, якщо не буде «стрімкого міграційного припливу». За підрахунками інституту, виконаними на основі даних Держприкордонслужби України, за період з 24 лютого минулого року до 20 лютого 2023 р. кількість українців за кордоном збільшилася на 1 млн 830 тис. осіб. Загалом інститут оцінює кількість українців за кордоном приблизно в 5 млн осіб. До цього числа входять ті, хто виїхав під час повномасштабного вторгнення та незадовго перед його початком.

²⁰ World Population Dashboard Ukraine / United Nations Population Fund. URL: <https://www.unfpa.org/data/world-population/UA>

²¹ Чисельність населення України варіюється від 28 до 34 мільйонів – демографи. 06.04.2023 /Укрінформ. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3692466-ciselnist-naseledda-ukraini-variuetsa-vid-28-do-34-miljoniv-demografi.html>

ДІЯЛЬНІСТЬ РЕГІОНАЛЬНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ (ОСЕРЕДКІВ) СПІЛКИ ЕКОНОМІСТІВ УКРАЇНИ

Згідно зі Статутом Спілки економістів України до її складу, як всеукраїнської громадської організації, входять регіональні осередки (організації), що утворюються і діють в усіх областях та місті Києві. Їхня діяльність спрямовується на виконання статутних завдань Спілки та забезпечує якнайширше представництво інтересів економічної громадськості країни у проведенні наукових досліджень, їх практичному застосуванні, розробці пропозицій органам влади і органам місцевого самоврядування з актуальних питань соціально-економічного розвитку України та її регіонів.

Діяльність обласних та Київської міської організації СЕУ протягом 2022 року здійснювалася в умовах воєнного стану. Багатьом з них довелося організовувати роботу в умовах постійних обстрілів, на тимчасово окупованих територіях, або навіть евакуюватися в більш безпечні регіони країни. Внаслідок таких непередбачуваних й трагічних для нашої держави обставин деякі з обласних осередків Спілки не змогли вчасно надати відомості про результати своєї діяльності у минулому році, тому інформація про їх роботу відсутня у цьому звіті.

Проте навіть за таких важких обставин регіональні осередки СЕУ забезпечували виконання планових і договірних (проектних) фундаментальних і прикладних наукових досліджень у сфері економіки і менеджменту, актуалізованих для економіки воєнного часу і на період повоєнної відбудови країни. Науковці Спілки проводили підготовку фахівців та наукових кадрів у закладах вищої освіти і наукових установах, зокрема на основі впровадження цифрових технологій у навчальний процес, розробляли пропозиції з актуальних питань управління соціально-економічним розвитком регіонів та об'єднаних територіальних громад з урахуванням завдань ліквідації руйнівних наслідків війни, здійснювали пропагування сучасних економічних знань та

методів ведення бізнесу та надавали науково-методичну і консультативну допомогу представникам малого і середнього підприємництва, зокрема щодо зовнішньоекономічної діяльності, ринків фінансових послуг, ризиків та переваг цифровізації бізнес-процесів.

Члени обласних організацій СЕУ брали активну участь у роботі різноманітних наукових форумів, всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференцій, семінарів, круглих столів, презентацій інвестиційних ініціатив для регіонів, підготовці та експертизі проектів регіонального розвитку і завдань повоєнної відбудови місцевого господарства деокупованих територій, обміні досвідом роботи з рядом зарубіжних наукових установ, господарських асоціацій, громадських об'єднань та неурядових організацій тощо.

Про проведену роботу обласних організацій Спілки економістів України у 2022 році свідчать результати, що подані нижче (згідно з надісланими обласними організаціями звітними матеріалами).

ВІННИЦЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ СЕУ

*(Голова правління – д.е.н., професор Погріщук Б.В.,
вчений секретар – к.г.н., доц. Мартусенко І.В.)*

Діяльність Вінницької обласної організації Спілки економістів України у 2022 р. проводилась в умовах широкомасштабного військового вторгнення РФ в Україну. Значні зусилля членів обласної організації СЕУ спрямовувались на допомогу Збройним силам України, внутрішньо переміщеним особам, постраждалому населенню та активну волонтерську діяльність.

Основними статутними напрямками діяльності обласної організації є навчальна, наукова, педагогічна, виробничо-консультативна, онлайн робота, що знайшло своє відображення в обговоренні результатів наукових досліджень на конференціях,

вебінарах, онлайн зустрічах різного рівня, плідній волонтерській, просвітницькій діяльності з формування сучасного суспільно-економічного світогляду майбутніх і теперішніх представників різних ланок національного господарського комплексу, проведенні актуальних наукових досліджень різних складових економічного буття тощо.

Членами Вінницької обласної організації СЕУ у 2022 р. було організовано та проведено низку наукових заходів на базі Вінницького навчально-наукового інституту економіки Західноукраїнського національного університету (ВННІЕ ЗУНУ).

20-21 жовтня 2022 року на базі ВННІЕ ЗУНУ була проведена Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю «Науковий простір України: сучасні виклики та загрози».

Безпосередньо в роботі наукових секцій конференції взяли участь 287 науковців та практиків, серед них:

- 23 доктори наук та 47 кандидатів наук / докторів філософії, з яких 18 – професори, 51 – доценти;
- 52 – викладачі, аспіранти, здобувачі;
- 165 студентів.

Географія учасників конференції представлена 42 навчальними закладами та установами України; серед закордонних учасників – Wrocław University of Science and Technology, Poland; Incsmpts Artifex University, Bucharest, Romania.

За результатами роботи конференції видано збірник доповідей учасників конференції у двох томах: Науковий простір України: сучасні виклики та загрози: збірник матеріалів Всеукраїнської наук.-практ. конф. з міжнарод. участю (м. Вінниця, 20-21 жовтня 2022 р.). У 2-х т. / За заг. ред. В.І. Мельник. Тернопіль: Крок, 2022.

Також на базі ВННІЕ ЗУНУ членами Вінницької обласної організації СЕУ у 2022 р. було проведено наступні наукові заходи:

- науковий Zoom-семінар «Управління фінансами на регіональному рівні» (02.02.2022 р.);

- науковий Zoom-семінар «Інформатизація як один із мегатрендів розвитку фінансового менеджменту» (28.03.2022 р.);

- науковий семінар (онлайн) «Впровадження буферів капіталу як інструментів макропруденційного регулювання банківського сектору України» (24.05.2022 р.);

- науковий семінар «Вплив зовнішніх цінових шоків на монетарну політику центральних банків» (27.05.2022 р.);

- науковий семінар «Сучасний стан соціального захисту та соціального забезпечення населення в Україні в умовах децентралізації: напрями подальшого розвитку» (27.09.2022 р.);

- науковий семінар «Цифрові технології у сфері фінансів: нові запити та можливості» (01.11.2022 р.);

- науково-практичний круглий стіл на тему «Професія юриста в сучасному світі» (05.10.2022 р.);

- науково-практичний Всеукраїнський круглий стіл (онлайн) «Актуальні питання публічних галузей права в умовах євроінтеграції» (19.10.2022 р.).

За звітний період членами Вінницької обласної організації СЕУ (особисто та у співавторстві) опубліковано 101 наукову працю загальним обсягом 42,54 друк. арк., серед них :

- статей в наукових журналах всього 63 (36,09 друк. арк.), у тому числі:

- наукових публікацій в міжнародних наукометричних базах даних Scopus (9) або Web of Science (8) Core Collection – 17 наукових праць загальним обсягом 11,02 друк. арк.;

- у фахових виданнях (категорія Б) 41 праця обсягом 23,66 друк. арк.;

- в українських виданнях категорії В – 1 праця обсягом 0,21 друк. арк.;

- за кордоном, які не входять у вищезазначені наукометричні бази, 4 праці загальним обсягом 1,3 друк. арк.

Видано 107 тез та текстів доповідей, зроблених членами Вінницької обласної організації СЕУ на різних наукових конференціях загальним обсягом 19,68 друк. арк.

Видано 17 наукових праць у зарубіжних виданнях загальним обсягом 5,8 друк. арк.

Протягом року 57 членів Вінницької обласної організації СЕУ брали участь у наукових конференціях (не враховуючи конференцію, яка була проведена у ВННІЕ), в тому числі – 62 міжнародних конференцій; 8 – всеукраїнських; 1 – регіональних. На цих конференціях ними було зроблено 78 доповідей, за результатами яких опубліковані тези загальним обсягом 15,67 друк. арк.

Видано 1 монографію та прийнято участь у написанні трьох колективних монографій загальним обсягом 46,0 друк. арк., доробок викладачів ВННІЕ ЗУНУ – 8,7 друк. арк.:

1) Соціальний аудит: методологічна основа та інформаційний супровід: монографія. Крупка Я.Д., Сисоєва І.М. ЗУНУ, Тернопіль, 2022. С. 200;

2) Theoretical Foundations in Economics and Management: collective monograph / Toporkova O., Lytovchenk O., etc. International Science Group. Boston : Primedia eLaunch. 2022 (від ВННІЕ Дончак Л.Г. Аналіз пропозиції закладів професійно-технічної освіти Львівщини щодо фахівців за спеціальностями. 0,31 друк. арк.);

3) Геостратегія України в контексті глобальних викликів і загроз: Колективна монографія. За заг. ред. А.І. Крисоватого, О.І. Тулай. Тернопіль – Братислава. 2022. (від ВННІЕ Мартусенко І. В. Реалізація сучасних цілей сталого розвитку в контексті геостратегічних пріоритетів України. 0,5 друк. арк.; Добіжа В.В. Військова культура українського суспільства. 0,5 друк. арк.);

4) Інноваційна наука, освіта, виробництво і транспорт: освіта, медицина, економіка, техніка. Книга 21. Частина 2: серія колект. монографій / авт. кол.: Одеса: Купрієнко С.В., 2022. 111 с. (від ВННІЕ Недільська С.А. 0,4 друк. арк.)

Активну участь беруть члени Вінницької обласної організації СЕУ в дослідженнях наукових тем:

1) «Фінансова політика України в сучасних умовах» (термін виконання – грудень 2023 р., науковий керівник – д.е.н., професор Погріщук Г.Б.);

2) «Науково-професійне консультування щодо управління фінансовим станом підприємства в умовах негативних політико-економічних екстерналій» (термін виконання 12.10.2022 р. – 30.11.2022 р., науковий керівник – д.е.н., професор Погріщук Г.Б.);

3) «Інформаційне забезпечення управління бізнес-процесами на підприємстві» (термін виконання 25.01.22 р. – 01.12.22 р., науковий керівник – к.е.н., доцент Пилявець В.М.);

4) «Науково-професійне консультування щодо змін в законодавстві стосовно ведення бізнесу та державної підтримки суб'єктів господарювання в умовах війни» (термін виконання 20.10.2022 р. – 30.11.2022 р., науковий керівник – д.ю.н., проф. Світлак І.І.).

У звітному 2022 р. представники Вінницької обласної організації СЕУ організували та провели 11 наукових конференцій, семінарів, круглих столів, онлайн зустрічей; до участі у науковій роботі залучили 203 студентів. На базі ВННІЕ ЗУНУ активно функціонує 3 студентських наукових гуртки та 3 проблемних групи, де займається 127 студентів. За всебічної підтримки та сприяння членів Вінницької обласної організації СЕУ студенти опублікували 193 наукових праці загальним обсягом 32,5 друк. арк. Результатом такої науково-просвітницької роботи стало одержання двох нагород за результатами студентських наукових конкурсів.

Перспективними напрямками подальшої роботи Вінницької обласної організації СЕУ визначено активізацію навчально-наукової та громадської роботи, яка буде спрямована на дослідження процесів повоєнної відбудови України та її регіонів,

глобальних трансформацій і ролі України в їх прискоренні; інноваційних трансформацій української економіки, оцінки втрат і перспектив розвитку людського капіталу як складової національного багатства України внаслідок військової агресії; забезпечення фінансової стабільності як передумови української перемоги та подальшої інтеграції; руху до локалізації глобальних інститутів розвитку задля післявоєнного відновлення України та формування нових економічних зв'язків з ЄС та світом; ролі нової України у повоєнному світі; підвищення якості життя та добробуту населення на основі реалізації обґрунтованих структурних реформ, зростання конкурентоспроможності економіки області, впровадження інноваційно-інвестиційної моделі сталого розвитку на основі сучасних технологій, комплексного економічного і соціального розвитку міст, районів, селищ і сіл Вінницької області у повоєнний час, розвитку громадянського суспільства, підтримання стабільного та задовільного стану навколишнього природного середовища регіону та держави, а також виховання майбутнього покоління економістів (науковців та практиків); участь у створенні програм соціально-економічного розвитку Вінниччини; поглиблення досліджень інноваційно-орієнтованого розвитку сільськогосподарського виробництва на засадах екологізації, туристичного та рекреаційного потенціалу Поділля як перспективного напрямку формування інвестиційної привабливості регіону; удосконалення системи економічної освіти, дослідження інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємств області, участь у спільних проектах з Вінницькою обласною державною адміністрацією та муніципальними органами тощо.

Підґрунтям для подальшого успішного функціонування та розвитку Вінницької обласної організації СЕУ залишатиметься науковий потенціал ВННІЕ ЗУНУ, що представлений безперервною та плідною працею над написанням і захистом докторських та кандидатських дисертацій, формуванням наукових уявлень про економічний розвиток, стабільність, глобалізацію в

межах виконання науково-дослідних тем, постійною співпрацею з провідними підприємствами міста та області, а також істотним підвищенням інтересу до питань та проблем розвитку соціально-економічних формацій України та світу з боку нашої студентської молоді після Перемоги.

ВОЛИНСЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ СЕУ

(Голова правління – Президент Волинської ТПП Смолич О.В.,

вчений секретар –

к.е.н., доц., член-кореспондент АЕНУ Науменко Н.С.)

Волинська обласна організація СЕУ у 2022 р. спрямовувала свої зусилля на виробничу, наукову, педагогічну та волонтерську діяльність у Волинському регіоні.

Протягом року Правлінням Волинської обласної організації СЕУ було проведено 1 засідання, на якому піднімалась низка питань, присвячених моніторингу та подоланню кризових явищ в економіці Волинської області, що стали наслідком російсько-української війни. Насамперед це аналіз заходів, пов'язаних з допомогою місцевому бізнесу з боку Волинської ТПП та відновленню діяльності нових бізнес-структур, що були релоковані у Волинський регіон.

Станом на 31.12.2022 р. загальна чисельність членів Волинської торгово-промислової палати складає 256 осіб. У 2021 р. їх налічувалося 245, а у 2020 р. – 239 осіб. За одинадцять місяців 2022 р. доєдналося 13 нових членів.

У 2022 р. Волинська ТПП продовжувала, як і у попередні роки, надавати послуги по видачі сертифікатів походження товарів. За цей рік послуг надано на суму 2 676 тис. грн, що на 1 880 тис. грн менше ніж у 2021 р. (4 556 тис. грн) та на 1 160 тис. грн менше у порівнянні з 2020 р. (3 836 тис. грн). Декларування та брокерські послуги були надані на суму 2 446,8 тис. грн, що на 1 074,2 тис. грн більше, ніж у попередній період.

Протягом 2022 р. Волинська ТПП надала наступні види послуг: інформаційні на суму 1 418,7 тис. грн; проведення експертиз – 907 тис. грн; брокерські (в т.ч. EUR-1) – 844,2 тис. грн; юридичні засвідчення форс-мажорних обставин – 844,2 тис. грн; видача карнетів А.Т.А. – 190,2 тис. грн; визначення кодів УКТ ЗЕД, ДКПП – 158,2 тис. грн; товарна нумерація ШК – 83,4 тис. грн; радіологічний контроль – 81,1 тис. грн; оцінка вартості майна – 74,8 тис. грн; навчання – 67,2 тис. грн; переклади – 13,3 тис. грн; засвідчення документів – 10,8 тис. грн; інше – 203,4 тис. грн.

Аналогічно з попереднім періодом загальносвітової пандемії COVID-19, війна в Україні стала фактором негативного впливу на проведення виставкової діяльності у Волинському регіоні. Протягом 2022 р. на території області не було проведено жодного виставкового заходу як за участю вітчизняних, так і за участю зарубіжних підприємців. У 2022 р. волинські підприємці у складі міжнародної делегації відвідали Міжнародну виставку будівництва та архітектури – BUDMA (м. Познань (Республіка Польща), Економічний форум (м. Люблін (Республіка Польща), червень 2022 р.) та I Конгрес ділових жінок Любелщини (м. Люблін (Республіка Польща), листопад 2022 р.).

У 2022 р. Волинською ТПП були проведені наступні навчально-практичні семінари:

- 1) Семінар для бухгалтерів (26 січня 2022 р.);
- 2) Семінар спільно з Волинською митницею ДФС України «Державний контроль нехарчової продукції»;
- 3) Воркшоп «Експортне фінансування: доступні можливості та перспективи розвитку», проведене ЕКА за підтримки Програми USAID «Конкурентоспроможна економіка України».

Співпрацюючи із Волинською ОВА, Центром зайнятості, Держпраці Волинська ТПП надавала сприяння релокованим підприємствам у формі:

- підбору необхідних приміщень для релокації бізнесу з урахуванням індивідуальних потреб;

- надання переліку постачальників, підрядників, підприємств із спорідненою діяльністю, логістичних компаній, підприємств з налаштування обладнання.

- інформаційної підтримки і консультування з питань налагодження експорту.

Відбулася низка зустрічей із релокованими на Волинь компаніями:

- ТОВ «Альмасара» – переробка олії з соняшнику, ріпаку. Компанія переїхала з міста Чугуїв Харківської області до м. Нововолинськ, де придбала виробничі приміщення;

- Юнілайф ПВ (www.greenclean.ua) – один з найбільших виробників предметів побутової хімії в Україні. Крім національного ринку, компанія експортує свою продукцію під ТМ «Green Clean» та Private label на ринки ЄС, СНД та Азії. В Україні співпрацює з мережами АТБ, Метро, АШАН, ЄВА та іншими. Продукція компанії сертифікована згідно міжнародних стандартів безпеки. До Луцька переїхали з м. Павлоград Дніпропетровської області.

У 2022 р. Волинська ТПП здійснила низку проєктів:

1) Використання та імплементація Угоди про асоціацію між ЄС та Україною у сфері торгівлі/ EU4Business: Конкурентоспроможність та інтернаціоналізація МСП. (GIZ, реалізовано у квітні–червні 2022 р). В основу проєкту покладено вжиття екстрених заходів для забезпечення можливості функціонування підприємств та критичної інфраструктури в Хмельницькій області, забезпечення безперервності діяльності бізнесу, в т. ч. релокованих компаній та відновленню роботи в умовах воєнного стану, а також надання консультаційної підтримки з актуальних питань ведення бізнесу;

2) З 04.01.2022 р. до 23.02.2022 р. – «Громадська оцінка роботи Волинської митниці: Реформи, перспективи, проблеми, рішення»; з 06.05.2022 р. по 15.06.2022 р. – «Прозорий інформаційний простір в умовах воєнного стану» (Інститут

економічних досліджень та політичних консультацій, реалізовано січень-червень 2022 р). Під час виконання проекту здійснено моніторинг процедур перетину кордону громадянами та переміщення вантажів, консультаційну підтримку бізнесу, громадського сектору і волонтерського руху в умовах воєнного стану в Україні;

3) EEN Ukraine. (Європейська Комісія, SMP-COSME / Via UCCI, термін реалізації 2022–2025 рр.). Задіяна мережа Enterprise Europe Network започаткована Європейською комісією. Пріоритети EEN: 1) Інтернаціоналізація МСП – пошук партнерів у 65 країнах; 2) комерціалізація інновацій – трансфер технологій, пошук інвестора/партнера за кордоном для впровадження на ринок нових технологічних продуктів чи послуг, захист прав інтелектуальної власності. Залучені ТПП: ТПП України, Львівська ТПП, Дніпропетровська РТПП; Запорізька ТПП, Харківська ТПП, Чернігівська ТПП, Волинська ТПП.

4) Проєкт ТПП України в партнерстві з GIZ «Comply and Sell More». (GIZ / Via UCCI, реалізовано у жовтні 2021 р.–грудні 2022 р.). Проєктом передбачено:

- розробку, підготовку, тестування та проведення галузевих тренінгів з доведення відповідності;

- проведення майстер-класів з доведення відповідності;

- розроблення та записування відеороків щодо доведення технічної відповідності;

- впровадження послуги «підготовка технічного файлу» досвідченими консультантами з технічної відповідності;

5) «Допомога українським компаніям у виході на міжнародні ринки» (Німецька федеральна компанія Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH / Via UCCI, термін реалізації 2021–2023 рр.). У рамках програми «EU4Business: конкурентоспроможність та інтернаціоналізація малого та середнього бізнесу», що фінансується спільно Європейським Союзом та урядом Німеччини та виконується

GIZ. Основні заходи проекту: консалтингові послуги з питань експорту надаються системою торгово-промислових палат в Україні як мінімум для 40 українських компаній. Підвищення кваліфікації та досвіду експертів у сфері консультування з питань експорту. Залучені ТПП: ТПП України, Дніпро-петровська ТПП, Запорізька ТПП, Донецька ТПП, Харківська ТПП, Чернігівська ТПП, Волинська ТПП;

б) «Відновлюйся та експортуй: супровід з питань експорту та виходу на нові ринки». (Міжнародна Організація з Міграції – МОМ (IOM) / Via UCCI, термін реалізації 2023–2024 рр.). «Надання підтримки щодо експортних питань та процесу інтернаціоналізації ринку для українських МСП». В рамках проекту планується, що системою торгово-промислових палат в Україні буде надано послуги з експортного консалтингу для 200 українських компаній. Залучені ТПП: ТПП України, Хмельницька ТПП, Дніпро-петровська РТПП, Запорізька ТПП, Харківська ТПП, Чернігівська ТПП, Волинська ТПП, Донецька ТПП.

Волинська ТПП – партнер проекту ВНУ імені Лесі Українки «Волинський центр європейських студій: зелене та безпечне су-сідство» (№ 101085647 – VCES – ERASMUS-JMO-2022-HEI-TCH-RSCH) у межах Програми Європейського Союзу ERASMUS+ на-пряму Жан Моне (Центри досконалості). Протягом періоду ре-алізації проекту передбачається проведення безкоштовних навча-льних тренінгів та відкритих курсів як для студентів, так і для бі-знесу. Тренери проекту – викладачі ВНУ, представники Волинсь-кої ТПП, Малої академії наук, викладачі ДВНЗ «Київський наці-ональний економічний університет імені Вадима Гетьмана», На-ціонального університету «Києво-Могилянська академія», По-морської академії у м. Слупськ (Республіка Польща), а також за-прошені іноземні експерти.

В рамках медіа-проекту «Прозорий інформаційний простір в умовах воєнного стану» Волинська ТПП проводила:

- огляд новин митної сфери, моніторинг повідомлень про факти можливих зловживань з боку органів державної влади під час переміщення через митний кордон товарів, – здійснено 11 моніторингів;

- фокус-групи з суб'єктами ЗЕД – проведено 3 фокус групи із залученням 35 осіб;

- анкетування фізичних осіб, що перетинають митний кордон: «Державний кордон дружній для друзів», отримали 19 відповідей, опитані 62 фізособи;

- консультації бізнесу для безперерійного здійснення експортно-імпоротної діяльності, пошуку партнерів, оформлення ЗЕД угод та інших документів;

- консультації волонтерам щодо умов ввезення волонтерської допомоги з-за кордону, максимально швидкий проїзд кордону, надання інформації про завантаженість тих чи інших пропускних пунктів;

- збір та консолідація запитів щодо потреб в гуманітарній допомозі для регіонів, які постраждали від російської агресії.

Волинська ТПП активно консолідує бізнесове коло жінок-підприємців. Зокрема, Волинська жіноча ділова палата протягом вересня–грудня 2022 р. проводила такі заходи:

1) Тренінг: «Профілактика стресів та шляхи психологічного відновлення», психолог Олена Зверева;

2) Ранкова кава в кафе «Золотий дукат», 4 жовтня 2022 р.;

3) Осіння Арт-терапія з Наталією Волочай, 20 жовтня 2022 р.;

4) Релакс-тур «Зачароване Закарпаття», 17–18 жовтня 2022 р.;

5) Тренінг «Роль лідерства та командної роботи у розвитку Вашого бізнесу», Михайло Зданевич – 10 листопада 2022 р.;

6) I Kongres Liderok Lubelszczyzny, 17 листопада 2022 р., м. Люблін (Республіка Польща);

7) Зустріч з психологом Світлоною Сасюк «Незламні жінки епохи XIX-XX сторіччя: про досвід, що вражає та подорож до себе», 15 грудня 2022 року.

У 2022 р. Волинською ТПП також здійснювалася активна волонтерська діяльність, зокрема:

- закуплено до 20 авто для Волинського прикордонного загону та інших військових частин;

- завдяки групі компаній Теріхем (Tatrafan, Terichem Tervakoski) придбано та передано для однієї із військових частин Волині нові військові та тактичні шоломи майже на 17 000€;

- завдяки сприянню компанії IKOS та БФ «Волинь-2014» закуплено літне взуття для Волинського прикордонного загону;

- завдяки підтримці компанії SKF закуплено інструменти для Чернігівського та Волинського прикордонного загонів;

- у співпраці з членом Волинської ТПП, компанією ВНД відшиті комплекти спальників для військових.

Протягом звітного року продовжувалася співпраця з Українською громадою в Норвегії/Den ukrainske forening i Norge та Посольством України в Норвегії (Ole Harald Slemdal, @Bjorn Andre Skjonhaug.)

У 2022 р. кафедра економіки Луцького національного технічного університету під керівництвом д. е. н., проф. О.М. Шубалого налічувала 19 членів Волинського осередку спілки економістів України. Це 19 провідних науковців і практиків Волині. У 2022 р. Волинський осередок СЕУ поповнився ще 9 молодими вченими-економістами.

На кафедрі виконувалася одна науково-дослідна робота за темою: «Детермінанти сталого інноваційно орієнтованого розвитку економіки регіону» (№ДР 0121U108271; науковий керівник: Шубалий О.М., виконавці: Рудь Н.Т., Шубала І.В., Гордійчук А.І., Дзямучич М.І., Потьомкіна О.В., Косінський П.М., термін виконання: 2021–2025 рр.).

Протягом 2022 р. у межах даної тематики та наукових інтересів науково-педагогічних працівників кафедри було опубліковано 60 наукових праць у вітчизняних та зарубіжних виданнях, в тому числі: 1 стаття у зарубіжній колективній монографії, 8 статей у журналах, що індексуються у НМБ Scopus та Web of Science; 29 статей у фахових наукових виданнях, з них 21 у журналах, з них 3 за кордоном; 22 публікацій тез доповідей, з них 1 за кордоном, зокрема:

Розділ у зарубіжній колективній монографії:

Shubalyi O. Comprehensive evaluation and justification of the priorities of the social development of Ukraine. *Modern management technologies: monograph*. Scientific editor: Cherchuk L. Higher School of Social and Economic. Przeworsk: WSSG, 2022. pp. 82-116. (1,72 *đ.a.*) <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/21511>

Підручник:

Соціальна економіка : підручник / О.М. Шубалий, Н.Т. Рудь, М.І. Дзямulich, А.І. Гордійчук, І.В. Шубала, П.М. Косінський, О.В. Потьомкіна; за заг. ред. О.М. Шубалого. Луцьк : ЛНТУ, 2022.

Електронний посібник:

Економіка сталого розвитку. електронний посібник для здобувачів другого (магістерського) рівня освітньо-професійної програми «Економіка» галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальності 051 Економіка денної та заочної форм навчання / укладачі Шубалий О.М., Гордійчук А.І., Косінський П.М. Луцьк, 2022. (Довідка № 22-16, протокол №8 від 28.06.2022 р.).

3,5

Мб.

URL:https://elib.lntu.edu.ua/sites/default/files/elib_upload/%D0%95%D0%A1%D0%A0%20%D0%95%D0%9D%D0%9F%202022%20%D0%B3%D0%BE%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%B9/index.html

Статті у у виданнях, які входять у міжнародні наукометричні бази даних Scopus:

1. Shmatkovska T., Dziamulych M., Vavdiuk N., Petrukha S.,

Koretska N., Bilochenko A. Trends and Conditions for the Formation of Profitability of Agricultural Enterprises: On the Case of the Lviv Region, Ukraine. *Universal Journal of Agricultural Research*. 2022. Vol. 10(1), 88-98. (0,99 друк.арк.) <https://doi.org/10.13189/ujar.2022.100108>

2. Shmatkovska T., Muterko H., Bilochenko A., Shulha O., Kuznietsova O., Dziamulych M. Management of Non-current Assets and Capital Investments in Enterprises of the Agro-industrial Sector: A Case Study of Ukraine. *Universal Journal of Agricultural Research*. 2022. Vol. 10(6), 639-650. (0,99 друк.арк.) <https://doi.org/10.13189/ujar.2022.100605>

Статті у виданнях, які входять у міжнародні наукометричні бази даних Web of Science:

1. Dziamulych M., Kulinich T., Shmatkovska Y., Moskovchuk A., Rogach S., Prosovych O., Talakh V. Forecasting of economic indicators of agricultural enterprises activity in the system of ensuring their management on the basis of sustainable development: a case study of Ukraine. Scientific Papers Series “Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development”. 2022. Vol. 22. Iss. 1. P. 207-216. (1,07 друк. арк.) <http://managementjournal.usamv.ro/index.php/scientific-papers/2766-forecasting-of-economic-indicators-of-agricultural-enterprises-activity-in-the-system-of-ensuring-their-management-on-the-basis-of-sustainable-development-a-case-study-of-ukraine>

2. Dziamulych M., Hrytsenko K., Krupka I., Vyshyvana B., Teslia S., Tereshko O., Fadyeyeva I. Features of banks` liquidity management in the context of the introduction of the LCR ratio in Ukraine. AD ALTA: Journal of interdisciplinary research. 2022. Vol. 12. Iss. 1. Special Issue XXVII. P. 148-152. (0,88 друк. арк.) http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/120127/papers/A_26.pdf

3. Dziamulych M., Krupka I., Andruschak Y., Petyk M., Paslavska R., Grudzevych Y., Martyniuk R. Banking liquidity risk management in Ukraine based on the application of digital and information technologies. AD ALTA: Journal of interdisciplinary

research. 2022. Vol. 12. Iss. 2. Special Issue XXIX. P. 102-107. (0,88 друк. арк.)

http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/120229/papers/A_18.pdf

4. Shmatkovska T., Kulinich T., Dziamulych M., Rogach S., Bilochenko A., Serdiukova O. Analysis of investment efficiency in the agricultural sector of Ukraine on the basis of sustainable development. Scientific Papers Series "Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development". 2022. Vol. 22. Iss. 3. P. 649-657. (0,79 друк.арк.)

<https://managementjournal.usamv.ro/index.php/scientific-papers/2987-analysis-of-investment-efficiency-in-the-agricultural-sector-of-ukraine-on-the-basis-of-sustainable-development>

5. Dziamulych M., Myskovets I., Zubko A., Tereshchuk O., Baidala V., Voichuk M. Formation of the natural resource economics in the system of environmental and economic security. AD ALTA: Journal of interdisciplinary research. 2022. Vol. 12. Iss. 2. Special Issue XXX. P. 142-146. (0,87 друк. арк.)

http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/120230/papers/D_27.pdf

6. Shubalyi O., Liashenko O., Rud N., Shubala I., Mylko I., Mykhalchynets N. Economic activity of the rural population of Ukraine. Scientific Papers Series "Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development" Vol. 22(4). Pp. 677-684. (0,83 друк.арк.)

https://managementjournal.usamv.ro/pdf/vol.22_4/Art72.pdf

Статті у виданнях, які входять у міжнародні наукометричні бази даних Scopus та ніші міжнародні бази:

1. Шматковська Т. О., Дзямulich М. І. Стратегічний управлінський облік в умовах цифрової економіки. *Галицький економічний вісник*. 2022. Том 74. №1. С. 61-67.

2. Дзямulich М. І., Шматковська Т. О. Вплив сучасних інформаційних систем і технологій на формування цифрової економіки. *Економічний форум*. 2022. №2.С.3-8.

3. Шматковська Т. О., Дзямулич М. І. Цифровізація економіки та її трансформаційний вплив на розвиток стратегічного управлінського обліку. *Економічний форум*. 2022. №2. С. 95-100.

4. Дзямулич М. І. Формування соціальної економіки в Україні. *Економічний форум*. 2022. №3. С. 3-8.

5. Філюк Д., Дзямулич М. І. Формування ринку земельних ресурсів в Україні. *Економічний форум*. 2022. №3. С. 9-14.

6. Дзямулич М. І. Соціальне страхування, як елемент соціальної економіки в Україні. *Економічний форум*. 2022. №4. С. 3-8.

7. Косінський П. Теоретичні аспекти та принципи формування концепції соціальної економіки. *Економічний форум*. 2022. № 2. С. 9–14.

8. Косінський П. М. Функції соціальної економіки в процесі забезпечення сталого розвитку. *Наука і техніка сьогодні*. 2022. С. 75–84.

9. Шубалий О.М., Косінський П.М. Тенденції та державні стимули розвитку переробної промисловості на базі природно-ресурсних видів економічної діяльності у регіоні. *Економіка природокористування та сталий розвиток*. 2022. №12. С. 16-25.

10. Шубалий О.М. Порівняльна оцінка забезпечення гідної праці та економічного зростання в прикордонних регіонах Польщі та України. *Економічний форум*. 2022. № 2. С. 22-32.

11. Шубалий О.М., Лучечко Ю.М. Оцінка розвитку соціо-еколого-економічних систем Польщі та України за групами індикаторів світового розвитку. *Економічний форум*. 2022. № 3. С. 25-38.

12. Шубалий О.М. Зміна траєкторії переходу соціо-еколого-економічної системи України до сталого розвитку внаслідок війни. *Економічний форум*. 2022. № 4. С. 20-26.

13. Shubalyi O., Miszczuk A. (2022). Evaluation of the financial support for the implementation of the 2030 Sustainable Development Goals in the border regions of Poland and Ukraine. *Wiadomości Statystyczne. The Polish Statistician*, 2022, vol. 67, 6, 1–28.

14. Shubalyi, O., & Miszczuk, A. (2022). Wpływ wynagrodzeń na wzrost gospodarczy regionów Polski i Ukrainy. *Rozwój Regionalny i Polityka Regionalna*, (59), 223–244.

15. Shubalyi O., Gordiichuk A. (2022). The Socio-Economic Consequences of the War in Ukraine: the National, Regional, and Global Dimensions. *Barometr regionalny*, Tom 18, NR 1. 19-37.

16. Шубала І.В. Вплив демографічних та міграційних чинників на економічний розвиток України у післявоєнний період. *Економічний форум*. 2022. № 2. С. 33-38.

17. Рудь Н.Т. Креативність в управлінні інноваційною діяльністю підприємства. *Економічний форум*. 2022. №2. С. 69–79.

18. Рудь Н.Т. Використання матриці ризику в управлінні інноваційним проектом. *Економічний форум*. 2022. №3. С. 79–88.

19. Рудь Н.Т. Регіональні інноваційні системи: нові підходи до оцінювання інноваційної інфраструктури. *Економічний форум*. 2022. №4. С. 27-38.

20. Потьомкіна О.В., Дорош В.Ю. Інновації та їх вплив на підвищення продуктивності праці персоналу. *Ефективна економіка*. 2022. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=10277>

21. Голян В.А., Гюлтекін О.О., Гордійчук А.І. Інституціоналізація еколого-економічного впливу територіальних громад на суб'єкти рекреаційного лісокористування в умовах децентралізації. *Економіка та суспільство*. 2022. №46.

Статті у фахових наукових збірниках:

1. Дзямудич М.І., Урбан О.А. Концептуальні засади формування соціальної економіки в Україні. *Економічні науки: збірник наукових праць ЛНТУ. Серія «Регіональна економіка»*. 2022. Випуск 19 (75). С. 68-74.

2. Косінський П.М., Гордійчук А.І. Особливості організації бізнесу у сфері виробництва біопалива у контексті забезпечення сталого розвитку держави. *Економічні науки: збірник наукових*

праць ЛНТУ. Серія «Регіональна економіка». 2022. Випуск 19 (75). С. 109–117.

3. Косінський П. М., Косінська К. М. Аналіз обсягів виробництва зернових культур у Волинській області та прогнози щодо подальшої перспективи їх поглибленої переробки у контексті сталого розвитку. *Економічні науки: збірник наукових праць ЛНТУ. Серія «Регіональна економіка»*. 2022. Випуск 19 (75). С. 118–126.

4. Потьомкіна О.В., Гордійчук А.І. Трансформація системи управління персоналом підприємства в умовах цифровізації економіки. *Економічні науки: збірник наукових праць ЛНТУ. Серія «Регіональна економіка»*. 2022. Випуск 19 (75). С. 217–224.

5. Рудь Н.Т. Інноваційний розвиток регіону: управління людським капіталом. *Економічні науки: збірник наукових праць ЛНТУ. Серія «Регіональна економіка»*. 2022. Випуск 19 (75). С. 225–235.

6. Шубала І.В. Тенденції і наслідки мобільності робочої сили для економіки регіону. *Економічні науки: збірник наукових праць ЛНТУ. Серія «Регіональна економіка»*. 2022. Випуск 19 (75). С. 264–272.

7. Шубалий О.М. Оцінка соціальної відповідальності регіону за соціо-еколого-економічними критеріями. *Економічні науки: збірник наукових праць ЛНТУ. Серія «Регіональна економіка»*. 2022. Випуск 19 (75). С. 273–280.

8. Шубалий О.М., Гриник І.С. Стимулювання реалізації соціально орієнтованих цілей сталого розвитку у північно-західному регіоні за рахунок бюджетних коштів. *Економічні науки: збірник наукових праць ЛНТУ. Серія «Регіональна економіка»*. 2022. Випуск 19 (75). С. 281–290.

Крім того, аспірантами кафедри економіки було видано 8 тез доповідей за результатами участі у наукових заходах.

У 2022 р. на базі кафедри відбулися наступні наукові заходи:

1. VIII Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми управління соціально-економічними

системами», 15 грудня 2022 р., 306 учасників (243 запрошених, з них 19 зарубіжних);

2. Всеукраїнський круглий стіл «Економіка в умовах війни: втрати, адаптація, відновлення...», 20 травня 2022 р., 47 учасників (12 запрошених);

3. Міжнародний науковий семінар «Społeczno-ekonomiczne przyczyny i konsekwencje wojny w Ukrainie» спільно з Університетом Марії Кюрі-Склодовської в Любліні (UMCS), м. Люблін, 26 травня 2022 р., 63 учасники (49 запрошених);

4. Студентський науковий семінар «Проблеми і перспективи інноваційного розвитку», 8 грудня 2022 р., 15 учасників (запрошених немає);

5. Регіональний дискусійний клуб «Перспективи розвитку цифрової економіки», 14 травня 2022 р., 24 учасники (запрошених немає);

6. Міжнародний методичний семінар «Doświadczenia pracy Szkoły Doktorskiej Nauk Społecznych UMCS (Досвід роботи Школи докторської соціальних наук UMCS)», 04 листопада 2022 р., 24 учасники (2 запрошених, з них 2 зарубіжних).

За підсумками проведення наукових заходів кафедрою економіки було опубліковано такі наукові та інформаційні видання:

1. Актуальні проблеми управління соціально-економічними системами: матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф., Луцьк, 15 груд. 2022 р., Луцьк: ЛНТУ, 2022. 476 с.

2. Економіка в умовах війни: втрати, адаптація, відновлення... : матеріали круглого столу, Луцьк, 20 травня 2022 р., Луцьк: ЛНТУ, 2022. 81 с.

3. Програма VIII Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми управління соціально-економічними системами», Луцьк, 15 груд. 2022 р., Луцьк: ЛНТУ, 2022. 52 с.

Протягом періоду з 01 по 31 січня 2022 р. завідувач кафедри економіки Шубалий О.М. брав участь у міжнародній грантовій

стипендіальній програмі для дослідників Kirkland Research Program з метою реалізації дослідницького проекту, яка реалізується Польсько-американською фундацією «Лідери змін за підтримки Фонду свободи». Місто афіляції: Люблін, Республіка Польща. Навчальний заклад: Університет Марії Кюрі-Склодовської в Любліні. Результати: підготовка наукової статті для публікації у фаховому польському журналі, міжнародні стажування, участь у конференціях, укладання договорів про співпрацю. Участь у стажуваннях дозволила значно підвищити професійно-кваліфікаційний рівень студентства, а також налагодити співпрацю із зарубіжними партнерами. Зокрема ЛНТУ було підписано Лист про наміри між ЛНТУ та Fundacja Działania Edukacyjnych KReAdukcja, м. Люблін, Республіка Польща.

Гордійчук А.І., к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки згідно з наказами ректора ЛНТУ протягом періоду 01.04.2022 р.–30.06.2022 р. перебувала у закордонному відрядженні з метою участі у науковому стажуванні в Університеті Марії Кюрі-Склодовської в Любліні. Наукове керівництво, під час стажування з приймаючої сторони, здійснював dr hab, prof. Andrzej Mishchuk, професор кафедри політики економічної і регіональної Університету Марії Кюрі-Склодовської в Любліні. 20 квітня 2022 р. провела відкриті лекції для стипендістів міжнародної програми Programu im. Lane'a Kirklanda в Університеті Марії Кюрі-Склодовської в Любліні на теми: «Wojna na Ukrainie. Konsekwencje społeczno-gospodarcze dla gospodarki światowej». «O wolontariuszach i wolontariacie». «Projekt społecznie odpowiedzialny «Sunny Rider». 26 травня 2022 р. виступила на науковому семінарі кафедри політики економічної і регіональної Університету Марії Кюрі-Склодовської в Любліні «Społeczno-ekonomiczne przyczyny i konsekwencje wojny w Ukrainie» з доповіддю на тему «Konsekwencje wojny – perspektywa ukraińska» на seminarium naukowe Katedry Polityki Gospodarczej i Regionalnej UMCS (співавторі: prof. Andrzej Mishchuk (UMCS) і проф.

Олександр Шубалий (ЛНТУ). 31 травня 2022 р. провела відкриту лекцію на англійській мові з предмету «Strategie rozwoju regionalnego» (викладач – dr Joanna Szafran) для студентів груп CS1 і CS2 на тему «Ukraine's economy during the war: a collision with a new reality». За підсумками наукового стажування Гордійчук А.І. отримала Zaświadczenie (сертифікат) Університету Марії Кюрі-Склодовської в Любліні.

В рамках налагодженої співпраці ЛНТУ з Університетом Марії Кюрі-Склодовської у Любліні (UMCS), протягом періоду з 4 листопада по 7 грудня 2022 р., було проведено цикл освітньо-наукових заходів від польських учених для викладачів, а також здобувачів ступеня доктора філософії та магістра освітніх програм «Економіка» і «Менеджмент» ЛНТУ (<https://lntu.edu.ua/uk/media/yevropeyskyy-dosvid-osvity-i-nauky-vid-polskykh-naukovtsiv-z-umcs-dlya-vykladachiv-aspirantiv>)

Доцент кафедри Дзямulich М.І. протягом року опублікував 7 наукових праць у виданнях, індексованих у Scopus, WoS і станом на кінець 2022 р. досягнув найвищого серед дослідників ЛНТУ індексу цитування у базі Web of Science h-індекс =13.

Команда ЛНТУ у складі здобувачів ступеня доктора філософії (Годійчук Ю.Р.) та бакалавра (Гордійчук А.Р.) спеціальності 051 «Економіка» здобули 1 місце у Міжнародному конкурсі бізнес-проектів і стартапів в рамках представницького міжнародного конгресу International Scientific Congress SOCIETY OF AMBIENT INTELLIGENCE 2022, 19.10.2022 р.

Протягом періоду з 04.11.2022 р. по 07.12.2022 р. 7 викладачів кафедри економіки, 14 аспірантів і 2 магістрантів спеціальності 051 «Економіка» пройшли міжнародне наукове стажування в Університеті Марії Кюрі-Склодовської в Любліні (UMCS) під назвою «Współczesne trendy w rozwoju europejskiej gospodarki, edukacji i nauki przez pryzmat polskich doświadczeń» в обсязі 1,5 кредита ЄКТС.

Кафедра у своїй науковій діяльності співпрацює з ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України» (м. Київ), ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М.І.Долішнього НАН України» (м. Львів), ДУ «Інститут економіки і прогнозування НАН України» (м. Київ), ДУ «Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України» (м. Одеса). Співробітництво здійснювалось у напрямках наукового консультування підготовки докторських та кандидатських дисертацій, участі в науковій тематиці, публікації наукових статей у фахових виданнях, участі у наукових заходах.

16 грудня 2022 р. між ЛНТУ та ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М.І.Долішнього НАН України» (м. Львів) укладено договір про співробітництво, № 68 від 16.12.2022 р.

В рамках налагодженої співпраці між ЛНТУ та ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України» 8 грудня 2022 р. відбулася відкрита лекція Ільїної М.В., д.е.н., с.н.с., завідувача відділу екосистемного оцінювання природно-ресурсного потенціалу ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України» на тему: «Економічне оцінювання шкоди та збитків довкіллю внаслідок збройної агресії РФ». <https://lntu.edu.ua/uk/media/vidkryta-lektsiya-mariyi-ilyinoyi-dlya-ekonomistiv-ta-ekolohiv-lntu-pro-ekonomichni-zbytky-ta>

В рамках довготривалої співпраці кафедри економіки з Волинським обласним осередком СЕУ 07 грудня 2022 р. відбулася відкрита лекція вченого секретаря Волинського обласного осередку СЕУ к.е.н., доцента, член-кореспондента Академії економічних наук України, доцента кафедри міжнародних економічних відносин та управління проектами ВНУ ім. Лесі Українки Науменко Н.С. Тема обговорення: «Вихід зарубіжних компаній з російського ринку через війну з Україною: катастрофічні наслідки політики імпортозаміщення для російських підприємств».

<https://lntu.edu.ua/uk/media/lektsiya-nataliyi-naumenko-dlya-ekonomistiv-lntu-pro-ekonomichni-naslidky-vykhodu>

16 грудня 2022 р. Попова О., д.е.н., професор, головний науковий співробітник відділу форм і методів господарювання в агропродовольчому комплексі ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України» провела відкриту онлайн-лекцію для викладачів кафедри економіки, здобувачів ступеня доктора філософії та магістра зі спеціальності 051 «Економіка» ЛНТУ на тему: «Сталий розвиток економіки: концепція, складові, заходи».

<https://lntu.edu.ua/uk/media/vidkryta-lektsiya-vid-vchenoyi-institutu-ekonomiky-ta-prohnozuvannya-olhy-popovoyi-pro-stalyy>

У грудні 2022 р. Сторонянська І., д.е.н., проф., заст. директора з наукової роботи, завідувач відділу регіональної фінансової політики ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долишнього НАН України» провела відкриту онлайн лекцію для викладачів кафедри економіки, здобувачів ступеня доктора філософії та магістра зі спеціальності 051 «Економіка» ЛНТУ на тему: «Економіка України в умовах сучасних викликів: регіональний і локальний вимір».

На кафедрі економіки завдяки співпраці з Головним управлінням статистики у Волинській області та Волинським обласним центром зайнятості створено інформаційну базу офіційних статистичних даних про соціально-економічний розвиток Волинської області, регіонів України та національної економіки України загалом. Викладачі, аспіранти та студенти кафедри активно використовують наявні статистичні дані при підготовці наукових праць, формуванні аналітичних доповідей, написанні дисертаційних, бакалаврських і магістерських робіт. Зокрема, на запит кафедри у 2022 р. замовлено та отримано від Головного управління статистики у Волинській області електроні версії статистичних збірників: Волинь-2021; Праця

Волині 2021; Довкілля Волині 2020, Населення Волині 2021, Сільське господарство Волині 2021.

Активними членами осередку Волинської обласної організації СЕУ є науковці кафедри підприємництва, торгівлі та логістики ЛНТУ, яку очолює д. е. н., проф. О.М. Полінкевич.

Протягом 2022 р. кафедрою підприємництва, торгівлі та логістики ЛНТУ було здійснено науково-практичну діяльність за такими напрямками:

Тематичні наукові та інноваційні напрями кафедри:

1. Підприємництво як драйвер капіталізації економіки регіону. № д/р: 0120U100819 (науковий керівник: доц. Камінська І.М.), термін виконання: 03.02.2020 р. – 31.12.2022 р.

2. Управлінські інновації в методології вирішення проблем розвитку підприємництва та забезпечення досконалості бізнесу. № д/р: 0121U108254 (науковий керівник: проф. Кривов'язюк І.В.), термін виконання: 11.02.2021 р. – 31.12.2024 р.

Вагомі наукові результати кафедри, отримані у 2022 р.:

- Проект «Прискорення інноваційної діяльності та підприємницької майстерності у закладах вищої освіти» («Accelerating Innovation and Entrepreneurial Excellence in Higher Education Institutes», Ковальчук Н.В.);

- кафедра є співорганізатором Студентського конструкторсько-технічного бюро під однойменною назвою «ШКОЛА БІЗНЕСУ ТА ПРАВА»;

- кафедра є співорганізатором бізнес-семінару «Цифрові інструменти в логістиці та маркетингу (11 листопада 2022 р);

- 28.02.2022 р.–13.03.2022 р. – участь доцента кафедри Камінської І.М. у грантовій програмі міжнародної академічної мобільності Erasmus+ Staff Teaching Week і Erasmus+ Visiting Professor в Університеті Вітовта Великого / Vytauto Didžiojo Universitetas, м. Каунас, Литва;

- подано заявку доцента кафедри Камінської І.М. на особистий грант на участь у Visiting Professor Program в Free University of Bozen-Bolzano, Італія;

- подано заявку доцента кафедри Камінської І.М. «2022 Study of the United States Institutes for Scholars» U.S. Studies (U.S. Economics and Business);

- прийнято заявку на фінансування у програмі ЄС для фінансування досліджень та інновацій «Горизонт Європа Програма фінансування досліджень та інновацій до 2027 року» (Ковальчук Н.В.).

Протягом звітнього року кафедрою проведено такі заходи:

- XI Всеукраїнська студентська науково-практична інтернет-конференція «Економіка підприємства: теорія та практика» (11 травня 2022 р.);

- Круглий стіл «Актуальні проблеми економіки та логістики» (29 листопада 2022 р.).

- 21.10.2022 р. відбувся круглий стіл, на якому обговорили особливості стажування викладачів у м. Браганса (Португалія) в компанії RAINHA DE BRAGANCA (з 14.05.2022 р. по 31.08.2022 р.) та в м. Бидгощ (Польща) в Куявсько-Поморській вищій школі в Бидгощі (з 01.04.2022 р. по 01.10.2022 р.).

Викладачі кафедри взяли участь у наступних заходах:

- 3 листопада 2022 р. науково-педагогічні працівники кафедри та здобувачі ОП «Логістика» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти взяли участь у науковому заході – зустрічі з успішними випускниками «Expert LOGISTICS»;

- 18 травня 2022 р. доцент кафедри підприємництва, торгівлі та логістики Ю. Фесіна взяв участь у телерадіомарафоні ТРК Аверс. Обговорили питання змін вітчизняного агроринку під впливом війни. Зокрема, було розглянуто питання впливу військової агресії на аграрний сектор економіки, стану та шляхів

диверсифікації аграрної логістики, очікувань та поведінки споживачів;

- 09 травня 2022 р. – 13 травня 2022 р. доцент Камінська І.М. стала учасником програми міжнародної академічної мобільності Erasmus+ «Visiting Professor» в Університеті Вітовта Великого (Vytauto Didžiojo Universitetas, м. Каунас, Литва), в межах якої здійснювала викладацьку діяльність і проводила заняття англійською мовою для здобувачів бакалаврату та магістратури спеціальності 041 – Бізнес і адміністрування;

- 02 травня 2022 р. – 08 травня 2022 р. доцент Камінська І.М. взяла участь у програмі міжнародної академічної мобільності Erasmus+ Staff Teaching Week в Університеті Вітовта Великого (Vytauto Didžiojo Universitetas, м. Каунас, Литва);

- 03.10.2021 р.–23.02.2022 р. доцент Камінська І.М. була запрошеним професором (visiting professor) факультету менеджменту Технічного університету «Люблінська політехніка» (Politechnika Lubelska, Lublin, Poland). Впродовж вказаного періоду Ірина Камінська викладала англійською мовою дві дисципліни «Enterprise Diagnosis» (45 год.) і «Managerial Economics» (45 год.) для магістрів факультету менеджменту І-го року навчання. Заняття проводились онлайн у формі відеоконференцій на платформі MS Teams;

- 18 лютого 2022 р. для здобувачів першого курсу спеціальності «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», котрі навчаються за ОП «Економіка підприємства» та «Логістика», було проведено тренінг щодо розвитку вмінь розрізнення емоцій та засвоєння навиків володіння ними. Навчальний тренінг відбувся у межах вивчення дисципліни «Філософія бізнесу» за підтримки бізнес-тренерки Л. Мельник;

- 28 січня 2022 р. професор кафедри підприємництва, торгівлі та логістики Ліпич Л. виступила у програмі Прайм-Тайм телеканалу Конкурент TV;

- 14.01.2022 р.–18.01.2022 р. – в рамках інтернаціоналізації ЛНТУ, завідувач кафедри ПТЛ, проф. Ковальська Л.Л. була запрошеним професором в Університеті технологій і торгівлі ім. Хелени Ходковської (м. Варшава, Польща). Проф. Ковальська Л.Л. проводила заняття з логістики на польській мові для студентів спеціальностей «Транспорт», «Управління», «Зовнішня безпека», «Будівництво», «Фінанси і рахунок»;

- 20 січня 2022 р. професор кафедри Ліпич Л. брала участь у передачі «Цей день. Коментарі» ТРК Аверс.

Вчений секретар Волинського обласного осередку СЕУ Науменко Н.С. брала активну участь у написанні монографій, статей у фахових виданнях та стажувань, що проводилися на кафедрі міжнародних економічних відносин та управління проектами ВНУ імені Л. Українки. Протягом 2022 р. опубліковано наступні наукові праці:

Розділ у зарубіжній колективній монографії:

Науменко Н.С., Голубева В.О. Особливості міжнародного і національного організаційно-правового застосування Польщею економічних санкцій до Російської Федерації у зв'язку з нападом на Україну // *The security architecture of European and Euro-Atlantic spaces: Scientific monograph* [science eds. T. Astramovich-Leik, Ya. Turchyn, O. Horbach, O. Tsebenko]. Riga, Latvia: "Baltija Publishing", 2022. 267 p. P. 54-76. (0,61 друк. арк.).

Розділ у вітчизняній колективній монографії:

1. Науменко Н.С. Вихід зарубіжних компаній з російського ринку через війну з Україною: катастрофічні наслідки політики імпортозаміщення для російських підприємств // *Сучасний стан та перспективи розвитку діяльності підприємств в Україні: теорія, методика, практика: колективна монографія* / Кол. авторів. Полтава: ПП «АСТРАЯ», 2022. 180 с. С. 117-124. URL: <http://www.economics.in.ua/2022/11/1.html>

2. Науменко Н.С., Кубай А.В. Динамізація IT-сектору в період пандемії COVID-19 та україно-російської війни //

Сучасний стан та перспективи розвитку діяльності підприємств в Україні: теорія, методика, практика: колективна монографія / Кол. авторів. Полтава: ПП «АСТРАЯ», 2022. 180 с. С. 107-112. URL: <http://www.economics.in.ua/2022/11/1.html>

3. Науменко Н.С., Медина А.В. Стан туристичної галузі під час пандемії COVID-19 та в період україно-російської війни: перспективи для реанімації внутрішнього туризму // *Сучасний стан та перспективи розвитку діяльності підприємств в Україні: теорія, методика, практика: колективна монографія / Кол. авторів. Полтава: ПП «АСТРАЯ», 2022. 180 с. С. 18-23. URL: <http://www.economics.in.ua/2022/11/1.html>*

4. Науменко Н.С., Яручик Б.В. Український зерновий експорт під час війни та його значення для вирішення продовольчої проблеми світу: фактор Росії // *Сучасний стан та перспективи розвитку діяльності підприємств в Україні: теорія, методика, практика: колективна монографія / Кол. авторів. Полтава: ПП «АСТРАЯ», 2022. 180 с. С. 133-136 URL: <http://www.economics.in.ua/2022/11/1.html>*

Статті у виданнях, які входять у міжнародну наукометричні бази даних Scopus та WoFS:

1. Iryna Tsybaliuk, Nataliia Pavlikha, Yurii Barskyi, Lesia Tihonchuk, Olga Korneliuk, Nataliia Kovshun, Nataliia Naumenko Imbalances between revenues and expenditures of local rural budgets in the process of fiscal decentralization in Ukraine: assessment and modelling // *Scientific Papers Series "Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development"*. University of Agronomic Sciences and Veterinary Medicine of Bucharest, Romania. Volume 21, Issue 2/2021 Copyright 2021 PRINT ISSN 2284-7995, E-ISSN 2285-3952. P. 671-684. URL: <https://managementjournal.usamv.ro/index.php/scientific-papers/2562-imbances-between-revenues-and-expenditures-of-local-rural-budgets-in-the-process-of-fiscal-decentralization-in-ukraine-assessment-and-modelling>

2. Nataliia Pavlikha, Nataliia Khomiuk, Olha Demianchuk, Diana Shelenko, Lesia Sai, Olga Korneliuk, Nataliia Naumenko, Iryna Skorohod, Iryna Tymbaliuk, Maksym Voichuk Economic assessment of inclusive development of territorial communities within rural areas: a case study of Ukraine // *ad alta: journal of interdisciplinary research*. Double-blind peer-reviewed © the authors (January, 2022), by magnanimitas, attn. And/or its licensors and affiliates (collectively, "magnanimitas"). All rights reserved. Vol. 12, Issue 1, Special Issue XXV. P. 97-104 URL: <http://www.magnanimitas.cz/12-01-xxv>

Статті у виданнях, які входять у міжнародні наукометричні бази даних Scopus та ніші міжнародні бази:

Науменко Н.С., Грабко О.І. Мале та середнє підприємство в Україні та ЄС: аналіз і порівняльна характеристика // *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Економіка і менеджмент»*. Випуск № 51/2021. Київ: Видавничий дім «Гельветика», 2022. – С. 18-34.

Тези доповідей та матеріали науково-практичних конференцій і круглих столів:

1. Науменко Н.С. Результати впливу COVID-19 на світову економіку та зовнішню торгівлю України // Збірник матеріалів VII міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Актуальні проблеми управління соціально-економічними системами». 17 грудня 2021 р. Луцьк. ЛНТУ. 2021. URL: <https://lntu.edu.ua/uk/media/kafedra-ekonomiky-lutskoho-natsionalnoho-tekhnichnoho-universytetu-zaproshuye-vas-pryynyaty>

2. Науменко Н.С., Ройко О.М. Ринок страхових послуг в період пандемії COVID-19 // Збірник матеріалів VII міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Актуальні проблеми управління соціально-економічними системами». – 17 грудня 2021 р. Луцьк. ЛНТУ. 2021. URL: <https://lntu.edu.ua/uk/media/kafedra-ekonomiky-lutskoho->

natsionalnoho-tekhnichnoho-universytetu-zaproshuye-vas-pryynyaty

3. Науменко Н.С. Економічні наслідки санаційної політики західних країн після виходу зарубіжних ТНК з російського ринку через повномасштабну війну РФ проти України // Глобалізаційні виклики сьогодення: збірка наукових праць міжнародного науково-практичного семінару / НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». Електрон. дані. К., 2022. 153 с. – С. 62-73. Режим доступу: URL: <http://ief.org.ua/wpcontent/uploads/2022/08/Globalizaciyni-vyklyky-sjogodennya.pdf>

4. Науменко Н.С., Голубева В.О. Окремі аспекти економічної та правової складової впливу республіки Польща на Російську Федерацію у зв'язку з війною в Україні. // Together united: науковці проти війни: збірник тез доповідей І Міжнародної благодійної науково-практичної конференції (Луцьк, 20 травня 2022 р.). Луцьк: Вежа-Друк, 2022. –1 електрон. опт. диск (CD-ROM). – Об'єм даних 8,30 Мб. С. 159-168. URL: https://vnu.edu.ua/sites/default/files/2022-07/Zbirnyk_tez_3.pdf

5. Науменко Н.С. Безальтернативний вихід міжнародного бізнесу з російського ринку внаслідок військової агресії РФ проти України на прикладі американської корпорації «McDonald's». // Круглий стіл «Економіка в умовах війни: витрати, адаптація, відновлення...» 20 травня 2022 р. Луцьк. ЛНТУ. 2022. С. 24-27.

6. Науменко Н.С. Пріоритети та проблеми релокації вітчизняного бізнесу в західні регіони України. // Імперативи та безпекові пріоритети збереження і розвитку продуктивної спроможності регіонів України в умовах війни: збірник тез доповідей дискусійної платформи / за заг. ред. д.е.н., проф. Шульц С.Л., д.е.н., проф. А.І. Мокія. Львів. 2022. 87с. С. 29-33. URL: https://ird.gov.ua/ird02/n3381_tezu.pdf

7. Науменко Н.С. Транспортні проблеми українського зернового експорту, як фактор вирішення глобальної проблеми

голоду // Соціально-компетентне управління та безпека підприємницьких структур в умовах воєнної економіки» (Онлайн формат): матеріали I Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. Волинський національний університет імені Лесі Українки, економічний факультет, кафедра економіки, підприємництва і маркетингу, 28-29 жовтня 2022 року, м. Луцьк (Україна), м. Подгайська (Словацька Республіка). Луцьк, Вежа-Друк, 2022. с. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM). Об'єм даних Мб PDF-формат; мережеве видання; інституційний репозитарій. 316 с. С. 302-305. URL: <https://vnu.edu.ua/uk/events/mizhnarodna-naukovo-praktychna-konferentsiya-teoriya-ta-praktyka-menedzhmentu>

8. Науменко Н.С., Яручик Б.В. Проблеми доступу українського зерна до споживчих ринків під час війни // Соціально-компетентне управління та безпека підприємницьких структур в умовах воєнної економіки» (Онлайн формат): матеріали I Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. Волинський національний університет імені Лесі Українки, економічний факультет, кафедра економіки, підприємництва і маркетингу, 28-29 жовтня 2022 року, м. Луцьк (Україна), м. Подгайська (Словацька Республіка). Луцьк, Вежа-Друк, 2022. с. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM). Об'єм даних Мб PDF-формат; мережеве видання; інституційний репозитарій. 316 с. С. 306-308. URL: <https://vnu.edu.ua/uk/events/mizhnarodna-naukovo-praktychna-konferentsiya-teoriya-ta-praktyka-menedzhmentu>

9. Науменко Н.С. Торгівля та ритейлінг в умовах війни. // Європейська інтеграція і транскордонне співробітництво. [Електронний ресурс]: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Луцьк, 14 жовтня 2022 р.) / за ред. А. О. Бояра; Волинський національний університет імені Лесі Українки, Факультет міжнародних відносин, Кафедра міжнародних економічних Луцьк: Вежа-Друк, 2022. – 92 с. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM). Об'єм даних 2,50 Мб С. 69-72.

URL:

https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/21435/1/zbr_conf-2022_Lutsk.pdf

10. Науменко Н.С., Засекін О.В. Україна як транзитна зона для товарообміну між Європою та Азією // Європейська інтеграція і транскордонне співробітництво. [Електронний ресурс]: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Луцьк, 14 жовтня 2022 р.) / за ред. А. О. Бояра; Волинський національний університет імені Лесі Українки, Факультет міжнародних відносин, Кафедра міжнародних економічних відносин та управління проектами, Центр студій Європейського Союзу. Луцьк: Вежа-Друк, 2022. – 92 с. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM). Об'єм даних 2,50 Мб С. 44-46. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/21435/1/zbr_conf-2022_Lutsk.pdf

11. Науменко Н.С., Красуля Н.В. Біогаз як світова альтернатива «Російській трубі» // Європейська інтеграція і транскордонне співробітництво. [Електронний ресурс]: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Луцьк, 14 жовтня 2022 р.) / за ред. А. О. Бояра; Волинський національний університет імені Лесі Українки, Факультет міжнародних відносин, Кафедра міжнародних економічних відносин та управління проектами, Центр студій Європейського Союзу. Луцьк: Вежа-Друк, 2022. – 92 с. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM). Об'єм даних 2,50 Мб С. 74-76. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/21435/1/zbr_conf-2022_Lutsk.pdf

12. Науменко Н.С. Національний ринок страхування життя в умовах воєнного стану // Актуальні проблеми міжнародних відносин і регіональних досліджень: Матеріали II Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції (м. Луцьк, 09 листопада 2022 р.) / укладачі: С. Кулик, А. Моренчук. Луцьк, Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2022.

– 134 с. PDF-формат; мережеве видання; інституційний репозитарій. С. 76-78. URL: <https://vnu.edu.ua/uk/events/i-mizhnarodna-naukovo-praktychna-internet-konferentsiya-aktualni-problemy-mizhnarodnykh>

13. Науменко Н.С. «План Маршалла» для України: перспективи та приховані загрози моделі розвитку національної економіки // Збірник матеріалів VIII міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Актуальні проблеми управління соціально-економічними системами». – 15 грудня 2022 р. Луцьк. ЛНТУ. 2022. URL: <https://openarchive.nure.ua/server/api/core/bitstreams/1c7d2994-8ea3-45c3-a174-fc2a913ac052/content>

АСОЦІАЦІЯ ЕКОНОМІСТІВ ЗАКАРПАТТЯ

*(Голова Асоціації – д.е.н., професор,
член-кореспондент НАН України Мікловда В.П.)*

Асоціація економістів Закарпаття досліджувала «Організаційно-економічні засади зміцнення потенціалу територіальних громад».

У рамках даної проблеми членами Асоціації впродовж 2022 р. отримано наступні дослідні результати.

1. Систематизація та узагальнення теоретико-методичних підходів до сутності потенціалу територіальних громад (ТГ). В даному напрямку здійснено систематизацію та узагальнення сукупності знань і поглядів вітчизняних і зарубіжних дослідників з питань сутності потенціалу як економічної категорії, його зв'язку з поняттями «ресурси», «резерви» та «можливості». Розвиток підходів до сутності потенціалу територіальних громад у контексті його впливу на процеси регіонального соціально-економічного розвитку дав підстави сформулювати таке визначення потенціалу ТГ: це комплексна економічна категорія, яка представляє собою системну сукупність ресурсів громади (як

матеріальних, так і нематеріальних), їх резервів і потенціальних можливостей для зростання та використання, призначенням якої є безпосереднє використання в процесах розвитку громади, забезпечення досягнення її стратегічних цілей та підвищення якості життя населення.

2. За результатами систематизації підходів та критеріїв класифікації складових потенціалу громад з виділенням їх ієрархічної структури та з урахуванням різних ознак і характеристик зроблено висновок про наявність складної та неоднозначної системи цієї класифікації, її різноваріантність, що проявляється у виділенні різних груп/видів потенціалу, складові яких дублюються. З урахуванням цього в даному дослідженні запропоновано потенціал ТГ розглядати в розрізі природно-ресурсного, людського, фінансового, промислового, інфраструктурного компонентів. Окрім того, зроблено наголос на необхідності виділення в структурі потенціалу ТГ його матеріальних і нематеріальних складових. Закордонні науковці та практики, на відміну від вітчизняних, значно більшу увагу звертають на нематеріальні складові потенціалу громади, ніж на матеріальні. Значення останніх суттєво зростає за сучасних умов. Вони складаються з інтелектуальних, інноваційних, інституційних, інформаційних, адміністративних, кадрових, управлінських, гуманістичних та інших ресурсів, розвиток та актуалізація яких забезпечуватиме формування та посилення стратегічного мислення місцевих органів влади, підприємств, представників бізнесу та громадянського суспільства на територіях ТГ.

3. Систематизація та узагальнення основних нормативно правових актів що визначають порядок створення, організацію та розвиток територіальних громад в результаті впровадження загальнодержавної реформи децентралізації влади. Здійснено аналіз позитивних і негативних сторін та основних чинників, які в сукупності визначають сутність територіальних громад і необхідні умови для їх успішного розвитку та використання

потенціалу в цілому. Внаслідок впровадження програмно-цільового підходу у процес управління розвитком громад на органи місцевого самоврядування покладено функції довгострокового і короткострокового планування, що визначається стратегіями громад, які повинні базуватися на принципах загальнодержавної стратегії. Особливу увагу звернено на правовий статус територіальної громади в умовах воєнного стану з метою забезпечення оперативного належного та безперервного виконання завдань, які поставлені перед ТГ. За результатами вивчення і характеристики основних нормативно-правових актів, що формують основу функціонування та розвитку територіальних громад в Україні, зроблено висновок про наявність складної та неоднозначної нормативно-правової бази, яка визначає суть її існування та розвитку. Слід відмітити, що вона потребувала і потребує прийняття нових та внесення змін до діючих законів і підзаконних нормативно-правових актів, які б забезпечили правове регулювання діяльності територіальних громад пропорційно до наданих їм широких повноважень.

4. Проаналізовано основні методи оцінки потенціалу територіальних утворень та визначено їх переваги і недоліки. Підвищена зацікавленість у вирішенні проблеми обумовлює велику кількість досліджень, підходів і методів оцінки потенціалу. Водночас аналіз виявив, що спостерігається брак методів оцінки загального потенціалу територіальних громад. Проведено аналіз існуючих підходів до оцінки потенціалу в економіці, який дозволив зробити висновок, що наразі існує достатня кількість розроблених методів для всіх аспектів прояву категорії «потенціал»; зроблено групування підходів до оцінки потенціалу територіальних громад за різними класифікаційними ознаками, визначено напрями використання методів кожної групи для різних видів потенціалу або цілей оцінювання.

5. Аналіз існуючих підходів до оцінки потенціалу в економічних дослідженнях показав, що вибір методу необхідно ретельно

обґрунтувати. Вибір методу оцінювання залежить від особливостей об'єкту, мети і завдання дослідження, доступності інформації про досліджуваний об'єкт. Запропоновано механізм оцінки потенціалу територіальних громад. Використання запропонованого механізму дозволить підвищити обґрунтованість і знизити суб'єктивність в процесі прийняття управлінських рішень щодо перспективного планування розвитку територіальних громад.

6. Обґрунтовано вибір методу аналізу ієрархій (МАІ) як інструмент формування розширеної методики оцінки потенціалу громад на основі інтегральної статистичної оцінки. Такий підхід дозволить об'єднати велику сукупність різнорідних індикаторів до агрегованого показника. При цьому, він дає змогу визначати вплив окремих складових на результуючий показник потенціалу ТГ, а також при необхідності – дослідити їх динаміку. Також було розвинуто ієрархію понять, критеріїв і факторів для оцінки потенціалу методом інтегральної статистичної оцінки з використанням МАІ.

7. Проаналізовано наявні бази вітчизняних і закордонних практик розвитку територіальних громад та зміцнення їх потенціалу. Вибрані успішні кейси викладено у розрізі видів потенціалу територіальних громад, що були задіяні у цих практиках. Також висвітлені практики структуровано відносно учасників, що були залучені в їх реалізації, та відносно виду потенціалу, який отримав внаслідок практики найбільш виражений ефект (зміцнювався).

8. Розроблено концептуальну модель потенціалу територіальної громади, в основу якої закладено матеріальні ресурси (наявні ресурси) і нематеріальні ресурси (можливості), матеріальні і нематеріальні резерви, задіяний (реалізований) і незадіяний (нереалізований) потенціали, а також пов'язані з ними реальні та потенційні результати використання потенціалу територіальної громади.

Як і в попередні роки, члени Асоціації брали участь у підготовці Програми економічного і соціального розвитку Закарпатської області на 2023 рік.

ЗАПОРІЗЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ СЕУ

(Голова правління – президент Запорізької ТПП, к.е.н., академік УАН, Заслужений економіст України Шамілов В.І.)

Запорізька обласна організація СЕУ спрямовує свою діяльність на виконання статутних завдань Спільки та забезпечення представлення інтересів економічної громадськості у проведенні наукових, експертних досліджень, участі у міжнародних програмах, активізації кластерного руху.

У 2022 р. після початку повномасштабної військової агресії рф осередок не припиняв роботу, сфокусувавши увагу на ініціативах, що мають на меті підтримку економіки регіону, оперативну експертну допомогу бізнесу у надскладних умовах.

У співпраці з науковцями і практиками Національного університету «Запорізька політехніка», Національного університету «Киево-Могилянська академія», експертами Запорізької ТПП члени Запорізької обласної організації СЕУ брали участь у розробці Методики визначення шкоди та обсягу збитків, завданих підприємствам, установам та організаціям усіх форм власності внаслідок знищення та пошкодження їх майна у зв'язку зі збройною агресією рф, а також упущеної вигоди від неможливості чи перешкод у провадженні господарської діяльності. Пропозиції передано до Мінекономіки і Фонду держмайна України.

Міжнародна проектна діяльність

Вчені Запорізької обласної організації СЕУ брали активну участь у реалізації проектної діяльності за підтримки закордонних партнерів, ПРООН, зокрема, виступали в якості експертів, консультантів у понад 30-ти навчально-консультаційних заходах за участі понад 400 компаній. Також проводились консультації у

форматі єдиної «гарячої лінії» для оперативного реагування на потреби та запити бізнесу.

Онлайн сервіси, вебінари та координаційні центри для бізнесу

Спільно з Запорізькою ТПП впроваджується проєкт онлайн-платформи запорізького бізнесу PRO_Business, на якій сьогодні представлені понад 600 підприємств області з різних галузей промисловості. Інформація поширюється серед представників бізнесу країн ЄС і України. Проєкт підтримали міжнародні партнери: ПРООН у межах Програми ООН із відновлення та розбудови миру та за фінансової підтримки Європейського Союзу. Робота над його реалізацією розпочалася ще у 2021 р., але в умовах воєнного часу він став ще актуальнішим, адже створює додаткові можливості для запорізьких компаній. Мета проєкту: заявити про економічний потенціал Запорізького регіону, можливості локальних виробників, надати підприємцям майданчик для міжнародної презентації. Основний розділ сайту <https://catalog.cci.zp.ua/> – двомовний каталог запорізьких компаній. У межах проєкту також реалізовані й інші напрями: підготовка аналітичних маркетингових досліджень ринків і «дорожніх карт» з експорту та імпорту, консультації та бізнес-тренінги, «Ярмарок вакансій».

Запорізькі підприємці, представники громадських організацій взяли участь у серії безкоштовних антикризових онлайн-консультацій.

Відбулася серія онлайн-тренінгів «Зростаємо професійно!». Безкоштовна навчальна програма спрямована на допомогу студентству, молодим українцям, які постраждали від військової агресії РФ, інтегруватися і реалізувати себе в нових умовах.

Вчені Запорізької обласної організації СЕУ протягом звітного періоду провели серію безкоштовних онлайн-вебінарів для бізнесу. Дві серії навчально-консультаційних зустрічей були спрямовані на допомогу у веденні підприємницької діяльності під час війни.

У квітні - травні відбулося 16 вебінарів, покликаних відповісти на непрості питання бізнесу в умовах воєнного стану. Разом з провідними українськими експертами говорили про податкові зміни в умовах війни, кредитування бізнесу, логістику і перебудову ланцюгів доданої вартості, проблемні питання промислових МСП, експортно-імпортні операції та форс-мажор, нові маршрути поставок.

У листопаді - грудні відбулося близько 30 вебінарів, практикумів, а також інформаційних сесій для спільного вирішення бізнес-завдань учасників.

Головними темами курсу стали податки, трудові правовідносини, «митний безвіз», антикризовий маркетинг, експорт, бренд і франшиза, форс-мажор, державні закупівлі в Україні і ЄС, digital-маркетинг, SMM, участь бізнесу в програмах відновлення України.

До аудиторії вебінарів долучилися понад 2 300 учасників – керівників малих та середніх підприємств Запорізького, Дніпропетровського, Сумського та інших регіонів.

Спільно з регіональними ТПП представники обласного осередку СЕУ у числі експертів проекту долучились до роботи Мережі координаційних центрів підтримки бізнесу у рамках швейцарсько-українського проекту «Зміцнення членських бізнес-об'єднань мікро-, малих і середніх підприємств в Україні». Основними напрямками діяльності центрів є допомога у відновленні або перезапуску бізнесу, розширення діяльності та активізація експортно-імпортних операцій та експрес-консультації для підприємців. Експертну допомогу у режимі телефонної «гарячої лінії», експрес-консультацій отримали близько 400 підприємців. Також відповіді на найактуальніші запитання бізнесу зібрано у розробленій «Базі знань» – загальнодоступному інформаційно-довідковому ресурсі на теми релокації, перезапуску бізнесу, експорту.

Кластерні ініціативи

Один із сучасних форматів економічного розвитку – бізнес-кластери. Запорізька обласна організація СЕУ продовж звітного періоду працювала над розвитком кластерного руху у регіоні, зокрема у межах співпраці з Запорізьким кластером «Інжиніринг - Автоматизація – Машинобудування». Об'єднання у статусі громадської спілки працює вже два роки, майже 10 місяців – в умовах війни.

У 2022 р. продовжувалася реалізація проекту «Розвиток експортних можливостей членів кластеру та позиціонування його як бренду на зовнішніх ринках». Реалізовано як частина проекту «EU4Business: конкурентоспроможність та інтернаціоналізація МСП» за спільного фінансування Європейським Союзом та урядом Німеччини через німецьку федеральну компанію GIZ. Основними напрямками діяльності на 2022 р. були: проектна діяльність, участь в освітніх і презентаційних заходах, гуманітарні завдання в умовах війни та розробка нових положень для взаємодії.

Вже на початку 2023 р. у співпраці з бізнесом, Запорізькою торгово-промисловою палатою, представниками громад, кластерами вчені обласного осередку СЕУ розпочали напрацювання комплексу заходів, що сприятимуть кращій взаємодії в умовах війни, підготовку пропозицій до формування програми відновлення Запорізького регіону. Також науковці об'єдналися навколо розробки проекту індустріального парку, що має всі перспективи стати дієвим механізмом активізації інвестиційного розвитку, промислово-економічного відновлення Запорізького регіону і всієї України після Перемоги.

Протягом року члени Запорізької обласної організації СЕУ брали участь у роботі науково-практичних конференцій, семінарів, круглих столів, презентацій інвестиційних ініціатив Запорізького регіону для закордонних партнерів. Зокрема, у їх числі:

- онлайн-конференція «Україна - Чеська Республіка»;
- українсько-чеський бізнес-форум;

- українсько-австрійський форум;
- італійсько-український бізнес-форум;
- конференція «Україна – Польща: логістичні питання в умовах війни. Нові можливості для співробітництва»;
- турецько-українська конференція міжрегіональної співпраці;
- онлайн-зустріч представників українського та турецького бізнесу;
- конференція «Україна - Болгарія: логістичні питання в умовах війни»;
- онлайн-конференція «Економічні перспективи, можливості фінсько-турецько-українського партнерства»;
- конференція «Україна – Молдова: логістичні питання та нові можливості для співробітництва».

Участь в офлайн-заходах у Запоріжжі

8 – 10 лютого 2022 р., ВЦ «Козак-Палац». 21 спеціалізована виставка аграрних технологій «АгроТехСервіс». Захід, організований Запорізькою торгово-промисловою палатою, об'єднав цілий комплекс важливих подій для професіоналів галузі, науковців. Головними подіями стали конференція «Агросектор України у 2022 році», організована за підтримки комітету підприємців АПК при Торгово-промисловій палаті України, науково-практична конференція «Садівництво та ягідництво», профільні вебінари та семінари. Загалом у виставці взяли участь понад 100 українських компаній з Вінниці, Дніпра, Запоріжжя, Житомира, Києва, Краматорська, Одеси, Полтави, Сум, Харкова, Черкас та інших міст. Продукцію та послуги представили більше 350-ти торгових марок.

11 лютого 2022 р., ВЦ «Козак-Палац». Круглий стіл Національної кампанії «Молодь та індустрія 4.0». Мета заходу – розробка спільних напрямів та конкретних планів дій для промисловців і хайтек, освітніх закладів різних рівнів та влади щодо вирішення проблеми з кадрами та молодіжної зайнятості в контексті

розвитку Індустрії 4.0. У дискусії взяли участь науковці, представники освіти, бізнесу, влади, студенти. Зокрема, мова йшла про адаптовану модель смарт-спеціалізації, що розроблена Інститутом економіки та прогнозування НАН України та АППАУ в проєкті «Інтеграція 4.0».

Серед стратегічних напрямів роботи у 2022 р. особлива увага приділялася участі у розробці програм повоєнного відновлення України, представленні інвестиційного потенціалу в Україні і за кордоном, експертно-аналітичним дослідженням з актуальних для розвитку економіки питань, а саме – кластеризації, інноваційних підходів у бізнес-освіті, екологічній модернізації регіону і впровадженні принципів Європейського Зеленого Курсу.

ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ СЕУ

(Голова правління – к.держ.упр. Попович В.В.)

Протягом 2022 р. на засіданнях правління Івано-Франківської обласної організації СЕУ були розглянуті наступні основні питання.

1. Розгляд основних прогнозних макроекономічних показників розвитку області до проєкту Програми соціально-економічного та культурного розвитку на 2023 рік.

2. Напрацювання стратегічних пріоритетів у середньостроковому вимірі програми соціально-економічного розвитку області в контексті бюджетного планування Прогнозу видатків місцевих бюджетів на наступні бюджетні періоди.

3. Обговорення законопроектів, що стосуються регулювання податкової, митної, бюджетної політики.

4. Напрацювання пропозицій щодо проєктів та програм до плану заходів з реалізації Стратегії Івано-Франківської області на 2021–2027 роки.

5. Обговорення основних завдань і заходів проекту Регіональної цільової програми розвитку малого та середнього підприємництва в Івано-Франківській області на 2022–2023 роки.

6. Питання стосовно перспектив підприємницького потенціалу міста та області, обміну досвідом щодо поточного стану справ в економіці, пошуку шляхів врегулювання кризових явищ в економіці держави.

7. Обговорення економічних основ та фінансового підґрунтя діяльності та функціонування територіальних громад в умовах реформованої системи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні.

8. Енергозбереження та альтернативні джерела енергетики – важливі складові економічного регулювання енергоефективності регіону.

9. Фінансова основа місцевого самоврядування – запорука стабільного розвитку економіки регіону.

Участь у заходах, нарадах, семінарах тощо.

Члени правління Івано-Франківської обласної організації СЕУ протягом звітного року брали участь в заходах з обговорення питань розвитку регіональних економічних систем та інституційного забезпечення функціонування механізмів місцевих громад, зокрема:

1. В умовах повномасштабної війни в безпечніших регіонах, яким є Івано-Франківщина, важливим є налагодження регіональної економіки умовного тилу, відновлення роботи підприємств, запуск нових виробництв та розширення діючих. Задля цього необхідно об'єднувати людські, фінансові, технологічні та організаційні (управлінські) ресурси.

19 жовтня 2022 р. Голова правління обласної організації СЕУ В. Попович взяв участь у відкритті унікального комплексу ГК «Галвапно» по випаду вапна за технологією італійської компанії потужністю 400 т за добу. Сума інвестицій складає більш ніж 20

млн. євро. ГК «Галвапно» є учасником пілотного проекту із залучення інвестицій.

2. У 2022 р. під керівництвом В. Поповича через Офіс децентралізації проведено 16 онлайн-нарад, семінарів, навчань у форматах «офлайн» та «онлайн» з фахівцями органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади, розроблено та надіслано територіальним громадам 12 методичних матеріалів, надано практичну допомогу щодо розроблення стратегій соціально-економічного розвитку шести територіальним громадам.

Розроблено проект типової програми самозабезпечення громад харчовими продуктами на 2022–2024 роки.

3. У січні 2022 р. вченим секретарем правління обласної організації СЕУ Н. Косаревичем підготовлена стаття «Управління бюджетом територіальної громади у системі публічних фінансів» і подана до друку в Збірнику науково-практичних статей і тез, що видається Регіональним центром підвищення кваліфікації Кіровоградської області.

4. У травні 2022 р. Н.Косаревич провів навчання за програмою «Управління комунальною власністю» з підготовки магістрів кафедри публічного управління та адміністрування Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу.

5. Влітку 2022 р. Голова правління обласної організації СЕУ В. Попович провів цикл лекцій «Стратегічний розвиток територіальних громад. Практичний засіб реалізації стратегічних пріоритетів» для працівників органів виконавчої влади та місцевого самоврядування в Івано-Франківському обласному центрі перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій.

6. В. Попович виступив співавтором та членом редакційної колегії друкованого видання щорічного Каталогу найвагоміших

винаходів, корисних моделей, промислових зразків і раціоналізаторських пропозицій «Інтелектуальний продукт вчених, винахідників і раціоналізаторів Прикарпаття» за 2022 рік.

Чергове видання каталогу – це продовження висвітлення відомостей про напрацьований інтелектуальний продукт жителями краю, покликане підвищити мотивацію творчої активності, сприяти налагодженню співпраці, обміну досвідом між вченими, винахідниками, раціоналізаторами, творчими особистостями, самодіяльними авторами і юними талантами.

15 вересня 2022 р. В. Попович взяв участь в обласній науково-практичній конференції до Дня винахідника і раціоналізатора України та виступив з доповіддю на тему: «Актуальні проблеми сьогодення та роль винахідника і раціоналізатора».

7. 4 жовтня 2022 р. вчений секретар правління обласної організації СЕУ Н. Косаревич взяв участь у засіданні круглого столу, присвяченого 25-річчю Івано-Франківського обласного центру перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій та виступив з привітальним словом до керівництва Центру, професорсько-викладацького складу та запрошених.

8. 25 жовтня 2022 р. В. Попович взяв участь у міжрегіональному форумі «Підтримка бізнесу та просування експорту задля сталого регіонального розвитку», що проходив у м. Рівне за участю представників бізнесу, органів влади, митної служби, податківців та експертів Івано-Франківської, Львівської, Закарпатської, Рівненської та Чернівецької областей. Було презентовано кращі практики підтримки експортної діяльності в Івано-Франківській області, зокрема, вдалим підвищенням ролі громадських організацій, важливості надання практичної допомоги державними інституціями та підтримки органами виконавчої влади місцевих товаровиробників.

9. У вересні–жовтні 2022 р. Н. Косаревич провів серію семінарських і практичних занять на тему «Управління публічними фінансами» для цільової аудиторії посадових осіб місцевого самоврядування.

10. У листопаді 2022 р. В. Попович взяв участь у семінарі-тренінгу «Розвиток потенціалу регіональних та місцевих органів влади в умовах кризового реагування, відновлення та надання публічних послуг». Перед учасниками з Івано-Франківської, Львівської, Рівненської та Закарпатської областей виступив із доповіддю: «Розроблення та імплементація Плану заходів з подолання негативного впливу COVID-19 на соціально-економічний розвиток області».

11. 08–09 грудня 2022 р. В. Попович взяв участь у Між-регіональному форумі «Тилові регіони України. Працюємо заради Перемоги», який проходив у м. Ужгороді. Метою заходу є сприяння обміну досвідом щодо розроблення та реалізації регіональної політики економічного розвитку в умовах війни, в т.ч. національного та регіонального рівня: підтримка МЕР, розвиток експорту, інтеграція релокованого бізнесу в приймаючих громадах, розвиток індустриальних парків та кластерів, цифровізація послуг для бізнесу. На форумі В.Попович виступив з доповіддю на тему: «Стимулювання підприємництва та сприяння залученню приватних інвестицій в регіоні».

12. У грудні 2022 р. В. Попович взяв участь у нараді щодо обговорення пропозицій до проектів постанов Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Порядку розроблення Державної стратегії регіонального розвитку України і плану заходів з її реалізації та деякі питання розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів». Подано певні пропозиції, які враховано погоджувальною радою.

13. 15 грудня 2022 р. В.Попович взяв участь у дводенному Міжрегіональному економічному форумі «Розвиток бізнес

сектору України». До Форуму долучилися 200 учасників з цільових регіонів, а також західних областей України: Львівської, Закарпатської, Чернівецької, Тернопільської та Івано-Франківської.

ОДЕСЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ СЕУ

*(Голова правління – д.е.н., професор,
академік НАН України Буркинський Б.В.)*

Сьогодні, коли Україна демонструє всьому світу єдність та незламність у боротьбі із підступним ворогом, наукові установи та освітні заклади Одеського обласного осередку СЕУ своєю працею долучились до заходів на підтримку нашої країни. Вже у березні 2022 р. було відкореговано їх робочі та тематичні плани з урахуванням викликів для національної економіки, що пов'язані з умовами воєнного стану.

Фундаментальні та прикладні дослідження економічної спільноти наукових та учбових закладів Одеського регіону (у складі Одеського обласного осередку СЕУ – далі ОО СЕУ) у 2022 р. були спрямовані на прирощення нових знань у сфері теоретичних та методологічних засад стратегії і механізмів економічного розвитку національної економіки з урахуванням впливу та наслідків збройної російської агресії.

Представники ОО СЕУ протягом 2022 р. підготували низку аналітичних матеріалів та пропозицій з актуальних питань економічного розвитку секторів національного господарства та надсилали до Комітетів Верховної Ради, ряду міністерств та регіональних органів управління.

Фахівці ОО СЕУ входили до складу робочої групи «Відновлення та розвиток економіки» команди підтримки реформ Міністерства економіки України та прийняли участь у підготовці розділів до Плану відновлення України за напрямками екологічної безпеки, науки і освіти, європейської інтеграції, аудиту збитків,

понесених внаслідок війни, відновлення та розбудови інфраструктури, відновлення та розвитку економіки, нової аграрної політики.

Науковці ОО СЕУ на постійній основі брали активну участь у поточній роботі за окремими напрямками діяльності, розробці програмних документів, круглих столах із представниками усіх рівнів влади з наданням експертних висновків, рекомендацій, зауважень щодо розглянутих питань, зокрема входили до складу: комітетів Асоціації портів України «Укрпорт», Науково-технічної ради з питань охорони навколишнього природного середовища, моніторингу довкілля, реалізації регіональних програм Одеської області та сталого розвитку в регіоні, комісії з питання перезонування території Дунайського біосферного заповідника НАН України та врегулювання ситуації щодо збереження традиційного рибальства в заповідній зоні, робочої групи НАН України щодо співпраці з ЮНЕСКО, Міжвідомчої координаційної ради з питань реалізації в Україні Конвенції ЄСПО при Мінприроди, Міжвідомчої координаційної ради з питань морських досліджень МОН та НАН України, Наукової ради НАН України з проблем навколишнього середовища і сталого розвитку, Наглядових рад при ЗВО, обласної ради експортерів Одеського регіону, Обласної ради вітчизняних та іноземних інвесторів, робочої групи при Одеській обласній науково-технічній раді, Регіональної координаційної ради з питань сприяння розвитку громадянського суспільства при голові Одеської ОДА, Робочої групи з питань розроблення регіонального плану управління відходами до 2030 року, Обласної науково-експертної ради при ОДА тощо.

Науковці та освітяни ОО СЕУ продовжують роботу у Регіональній координаційній раді з питань сприяння розвитку громадянського суспільства при голові Одеської ОДА, метою якої у період воєнного стану стало налагодження партнерської взаємодії між органами виконавчої влади, місцевого самоврядування та інститутами громадянського суспільства. Активно долучались

фахівці ОО СЕУ з економіки природокористування до участі у діяльності Науково-технічної екологічної ради при Одеському міському голові при підготовці пропозицій щодо збереження та відтворення об'єктів природно-заповідного фонду, які зазнали руйнувань (деградації) через збройну агресію.

Відповідно до запиту Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України (№25/5-21/3803-22 від 09.03.2022) щодо розробки нормативного (нормативно-технічного) інструменту, який можна застосувати для оцінювання шкоди довкіллю, завданої на території України внаслідок воєнного вторгнення науковці ОО СЕУ (Буркинський Б.В., Рубель О.Є., Хумарова Н.І., Черчик Л.М.) увійшли до творчого колективу із розробки Методики визначення шкоди та збитків, завданих довкіллю України внаслідок збройної агресії рф.

У звітному році представники ОО СЕУ залучалися до діяльності у робочій групі з питань охорони навколишнього природного середовища, моніторингу довкілля, реалізації регіональних програм області та сталого розвитку в регіоні при Одеській обласній державній адміністрації, вони також брали участь у робочих нарадах з питань відновлення, стабілізації та оздоровлення громад, що постраждали від військової агресії.

У зв'язку з повномасштабним вторгненням російської федерації, за ініціативи голови ОО СЕУ, директора ДУ «Інститут ринку і економіко-екологічних досліджень НАН України», акад. НАН України Буркинського Б.В. було проведено заходи щодо збереження особливо цінних експонатів Одеського археологічного музею НАН України, що становлять національне надбання, зокрема проведено координацію з Начальником Одеської обласної військової адміністрації М. Марченком; розроблено план дій щодо евакуації Одеського археологічного музею НАН України та підготовлено запит щодо грантової підтримки музею до Українського благодійного фонду Олени Зеленської.

Заклади вищої освіти спільно із Координаційним гуманітарним штабом при ОВА, Агентством транскордонного співробітництва «Єврорегіон Нижній Дунай» запровадили у 2022 р. громадський рух щодо допомоги нашим захисникам, внутрішньо переміщеним науковим установам, ЗВО та особам, зокрема проведено збір коштів для ЗСУ, отримана міжнародна підтримка щодо матеріально-технічного забезпечення переміщених наукових установ і ЗВО, зібрані продуктивні набори у вигляді гуманітарної допомоги були відправлені до села Кам'янка Ізмаїльського району Саф'янівської територіальної громади, де проживають переселенці з Маріуполя, Херсона та Запоріжжя тощо.

Протягом 2022 р. науковці ОО СЕУ проводили консультування Визирської ОТГ Одеського району Одеської області щодо впровадження стратегій соціально-економічного розвитку з врахуванням сучасних вимог повоєнного відновлення та формування економічного базису для допомоги у відбудові найбільш постраждалих від бойових дій регіонів України. Враховано підсумки та розробку подальших перспектив процесу децентралізації управління економічним розвитком, забезпечення інвестиційного базису та конкурентних умов для територіальних громад.

Попри значний тиск військового стану та наслідків військової агресії значна увага науковців приділяється підготовці науково-педагогічних кадрів, яка здійснюється через аспірантуру та докторантуру установ, науковці яких є членами ОО СЕУ, зокрема більш ніж 40 аспірантів проходять навчання у таких установах. У 2022 р. в спеціалізованих вчених радах цих установ захищено 2 дисертації на здобуття наукового ступеню доктора економічних наук, 5 дисертацій – на ступень кандидата економічних наук, 1 дисертацію – на ступень доктора філософії за економічною сферою. Набувають подальшого розвитку наукові школи регіону. Загалом опубліковано понад 15 монографій, 10 навчальних посібників та більше 300 статей (в тому числі в виданнях, що

входять до міжнародних наукометричних баз даних – 180, у міжнародних виданнях, що входять до SCOPUS/WoS - 43) та тез наукових доповідей та виступів – більше 470.

З метою актуалізації наукової роботи вищої школи та академічної науки під егідою ДУ «Інститут ринку і економіко-екологічних досліджень НАН України» (ДУ «ІРЕЕД НАН України») в Південному регіоні працює 5 науково-навчальних комплексів (ННК): «Економічна освіта і наука» спільно з Одеським національним економічним університетом (ОНЕУ, 2004 р.); «Економічна наука і освіта» спільно з Одеським національним технологічним університетом (ОНТУ, 2007 р.); «Інноватика у сучасній економічній освіті та науці» спільно з ДУ «Одеська політехніка» (НУ «ОП», 2007 р.); «Екологічна економіка: освіта і наука» спільно з Одеським державним екологічним університетом (ОДЕкУ, 2008 р.); «Прогресивні технології та інструменти економічної науки і освіти» спільно з Національним університетом кораблебудування імені адмірала Макарова (НУК ім. Макарова, м. Миколаїв, 2008 р.), а також 9 філій кафедр з економічних дисциплін.

В рамках діяльності з ННК у 2022 р. було проведено 21 відкрити лекцію у ЗВО, 27 гостьових семінарів з іноземними лекторами як в zoom-режимі, так і наочно.

Активна робота учених та освітян ОО СЕУ у 2022 р. проведена з організації наукових конференцій, круглих столів та інших наукових дискусійних майданчиків, зокрема, найбільш авторитетними та продуктивними серед них визначено такі:

- Міжнародна наукова конференція «Території інновацій: стратегії, цінності та пріоритети (TISVP-2022)», 20 жовтня 2022 р., онлайн, співорганізатори: ГО «Інститут стратегій інноваційного розвитку і трансферу знань», Інститут економіки промисловості НАН України;

- Всеукраїнська науково-практична конференція молодих вчених «Глокалізаційні аспекти інноваційного розвитку

економіки», 20 жовтня 2022 р., м. Одеса, співорганізатор: Одеський національний економічний університет;

- Круглий стіл «Цифрова трансформація науки в умовах євроінтеграції», 8 листопада 2022 р., онлайн, співорганізатори: Директорат науки та інновацій МОН України, ДУ «Інститут геохімії навколишнього середовища НАН України»;

- XVII Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Конкурентоспроможність та інновації: проблеми науки та практики», 25 листопада 2022 р. Харків;

- круглий стіл «Перспективи повоєнного відновлення та розвитку індустріальних парків» за участю представників Подільської районної ради, Подільської міської ради, Піщанської громади Одеської області, 20 травня 2022 р., Одеса- Подільськ.

Установами ОО СЕУ спільно з ГО «Екологія, право, людина» та Міністерством інвестицій, регіонального розвитку і інформатизації Словенії в межах ініціативи щодо головування України у Стратегії ЄС в Дунайському регіоні проведено I Між-народну науково-практичну онлайн-конференцію «Можливості функціонування природно-заповідного фонду: моніторинг та природоохоронна діяльність», яка відбулась 19 жовтня 2022 р. у м. Одеса. Метою конференції було обговорення нового ефективного комунікаційного механізму для природоохоронців Чорноморського регіону та Нижнього Дунаю шляхом просування цифрового ресурсу для обміну даними моніторингу об'єктів природно-заповідного фонду (ПЗФ), досвідом природоохоронної діяльності в умовах війни та повоєнного часу.

За активної участі Рад молодих вчених НАН України та ДУ «ІРЕЕД НАН України» спільно з Міністерством освіти і науки України 8 листопада 2022 р. було організовано Круглий стіл «Цифрова трансформація науки в умовах євроінтеграції», з метою обговорення досвіду застосування в наукових установах цифрових сервісів та е-інфраструктур, розгляд особливостей застосування інструментів відкритої науки, особливості цифровізації наукової

діяльності, можливості подальшої співпраці між установами НАН України та установами галузевих академій в умовах нестабільності та воєнного стану.

Інтеграційні зв'язки з національними та міжнародними інституціями: Науковці та освітяни ОО СЕУ входили до складу робочих груп: з Проекту ПРООН/ГЕФ «Інтеграція положень Конвенції Ріо у національну політику України», Міжвідомчої координаційної ради з питань реалізації в Україні Конвенції ЄСПО при Мінприроди. Приймали участь у роботі координаційного центру по імплементації Європейської Стратегії щодо розвитку Дунайського регіону (Мінекономіки України).

Вчені ОО СЕУ приймають активну участь у реалізації міжнародних стратегій та програм: 7 Рамкова програма, Спільна операційна програма транскордонного співробітництва «Басейн Чорного моря 2014–2020рр.», Територіальне співробітництво країн Східного партнерства (ЕаРТС), Дунайська транснаціональна програма 2014–2020 INTERREG, «Горизонт 2020», «Еразмус+», TEMPUS IV, COST, LIFE-22, USAID в Україні, в рамках реалізації грантових проєктів науковці ОО СЕУ приймали участь у організації та проведенні понад 50 робочих зустрічей, семінарів, воркшопів тощо. Ведеться активна робота по залученню наукового потенціалу членів ОО СЕУ до укладання договорів про науково-технічне співробітництво з іноземними фаховими установами (Австрія, Болгарія, Греція, Литва, Молдова, Польща, Румунія та ін.). Відповідно до укладених угод про академічну мобільність та наукове співробітництво фахівці ОО СЕУ проходили стажування закордоном (Австрія, Польща, Німеччина).

У 2022 р. опубліковано 6 випусків журналу «Економіка: реалії часу» (НУ «ОП»), 4 випуски щоквартального наукового журналу «Економіка харчової промисловості» (спільно з ОНТУ), 4 збірники наукових праць «Економічні інновації», 4 випуски «Вісник соціально-економічних досліджень» (ОНЕУ), 4 випуски Наукового вісника Міжнародного гуманітарного універси-

тету. Серія: «Економіка і менеджмент» (спільно з МГУ), а також 4 випуски електронного міжнародного науково-практичного журналу «Економіка. Екологія. Соціум».

У 2022 році співробітники установ – члени ОО СЕУ були відзначені престижними нагородами, зокрема:

- д.е.н., с.н.с. Маслій Н.Д. є стипендіатом державної іменної стипендії найкращим молодим вченим з метою увічнення подій Революції Гідності та вшанування подвигу Героїв України – Героїв Небесної Сотні (Наказ МОН України №1047 від 18.11.2022 р.);

- д.е.н., проф. Єрмакова О.А. – переможець конкурсу на здобуття стипендій імені академіка НАН України Б.Є. Патона для молодих вчених Національної академії наук України – кандидатів наук (докторів філософії) і докторів наук.

ПОЛТАВСЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ СЕУ

*(Голова правління – д.е.н., професор,
академік АЕН України Перебийніс В.І.)*

Упродовж 2022 р. робота членів Полтавської обласної організації СЕУ, основна частина яких є науково-педагогічними працівниками економічних кафедр, факультетів, інститутів – структурних підрозділів закладів вищої освіти (ЗВО) міст Полтава та Кременчук – здійснювалася відповідно до викликів пандемії COVID-19 та наступних (з лютого 2022 р.) умов воєнного стану.

Тому у звітному періоді на діяльність ЗВО Полтавщини вплинуло, зокрема, погіршення платоспроможності населення (батьків абітурієнтів і студентів), відтік за кордон здобувачів вищої освіти та викладачів, зменшення кількості вступників і, відповідно, фінансових надходжень до університетів, що зумовило скорочення кількості науково-педагогічних працівників та допоміжного персоналу.

З урахуванням зазначеного члени обласної організації СЕУ – науково-педагогічні працівники зосередили свою увагу на таких ключових напрямках діяльності, як освітня, наукова та інноваційна.

Розвиток освітньої діяльності

У звітному періоді ЗВО здійснювали навчання здобувачів вищої освіти та наукову діяльність науково-педагогічних працівників переважно в онлайн-режимі і частково у змішаному режимі з обов'язковим дотриманням всіма учасниками освітнього та наукового процесу заходів безпеки під час сигналу «Повітряна тривога».

У відповідності до умов воєнного стану, до пріоритетних завдань діяльності ЗВО і, відповідно, їх працівників – членів обласної організації СЕУ додалися волонтерство, підтримка внутрішньо переміщених осіб, збереження штатної кількості працівників (при скороченні фінансування оплати праці) та контингенту здобувачів вищої освіти, зокрема, іноземців.

Значна увага приділялася проведенню акредитацій освітніх програм економічних та споріднених спеціальностей та освітньо-професійних програм у сфері фахової передвищої освіти. Здійснюється моніторинг і періодичний перегляд освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти.

Упровадження академічної мобільності та практико-орієнтованого навчання (дуальної форми підготовки фахівців) зумовило необхідність укладання відповідних угод зі спорідненими закладами вищої освіти, науковими установами та стейкхолдерами (суб'єктами господарювання).

Зворотний зв'язок і оцінювання ефективності освітньої діяльності забезпечується шляхом проведення анонімних опитувань здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних працівників і випускників (з наступним оприлюдненням звітів за результатами опитувань): опитування здобувачів вищої освіти 1 курсу щодо освітніх очікувань від освітнього процесу; опитування

здобувачів вищої освіти 1 курсу за результатами вивчення навчальної дисципліни «Університетська освіта»; опитування науково-педагогічних працівників з метою покращення якості освітнього процесу; опитування випускників щодо задоволеності організацією освітнього процесу; опитування здобувачів вищої освіти щодо рівня задоволеності освітніми послугами (проводиться кожного семестру).

Розвиток наукової та інноваційної діяльності

За участю членів обласної організації СЕУ у багатьох закладах вищої освіти функціонує докторантура і аспірантура з економічних спеціальностей, зокрема, зі спеціальності 051 «Економіка». Успішні випускники докторантури і аспірантура, а також здобувачі наукових ступенів захищають дисертації. Члени президії обласної організації СЕУ доктори економічних наук, професори, академіки Академії економічних наук України М.Є. Рогоза, В.І. Перебийніс, Х.З. Махмудов беруть активну участь в атестації наукових кадрів, є членами спеціалізованих вчених рад із захисту докторських дисертацій.

Розвиток наукової та інноваційної діяльності в регіоні забезпечується, у межах посадових обов'язків науково-педагогічних працівників, залученням до цього здобувачів вищої освіти. Так, за підсумками науково-дослідних робіт студентів за 2021 рік у Полтавському університеті економіки і торгівлі відбулася XLV Міжнародна наукова студентська конференція «Актуальні питання розвитку науки та забезпечення якості освіти у XXI столітті».

Зокрема, на засіданні секції «Проблеми та перспективи економіки і кібернетики» на кафедрі економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем були заслухані доповіді здобувачів вищої освіти (освітні програми «Економічна кібернетика», «Економіка підприємства», «Бізнес-економіка») на такі актуальні теми, як «Тенденції формування інформаційного бізнесу в сучасних умовах», «Алгоритм діагностики інформаційних

подій і процесів», «Особливості використання методології ARIS для моделювання бізнес-процесів на підприємстві», «Функціонування інформаційного бізнесу в умовах технологічних змін Індустрії 4.0», «Стан та наслідки глобалізації», «Управління ресурсами на підприємстві», «Використання дерева рішень в управлінні ризиком» та ін. (наукові керівники – члени СЕУ професор М.Є. Рогоза, професор В.І. Перебийніс, доцент Ж.А. Кононенко, доцент О.К. Кузьменко).

Кафедра економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем (завідувач кафедри М. Є. Рогоза – член президії обласної організації СЕУ, д.е.н, професор, академік АЕНУ) провела чергову, на цей раз вже XII Міжнародну науково-практичну Інтернет-конференцію «Економіка сьогодні: проблеми моделювання та управління». На конференції здійснювалася апробація наукових досліджень за такими напрямками:

- управління соціально-економічними системами, процесами та їх моделювання, прогнозування, стратегічний розвиток;
- цифрові трансформації в економіці, державному управлінні та місцевому самоврядуванні;
- інтелектуальний аналіз даних та знань (Data Mining), механізми і системи прийняття управлінських рішень в економіці;
- стратегування сталого розвитку та соціально-економічні проблеми розвитку громад, територій, галузей, суб'єктів господарювання;
- соціально-економічні проблеми модернізації і розвитку кооперації;
- перспективи електронної освіти, удосконалення освітніх програм підготовки фахівців з економіки, економічної кібернетики, аналітики, комп'ютерних інформаційних технологій та цифрової економіки.

Навчально-науковим інститутом економіки, управління, права та інформаційних технологій Полтавського державного аграрного університету (директор інституту А. В. Світлична –

вчений секретар Полтавської обласної організації СЕУ, к.е.н., доцент) у 2022 р. проведені такі наукові заходи:

- науково-практичний семінар «Підтримка діяльності підприємств АПК засобами сучасних інформаційних систем і технологій»;

- Міжнародна науково-практична конференція «Якість та безпечність продукції у внутрішній і зовнішній торгівлі й торговельне підприємництво: сучасні вектори розвитку і перспективи»;

- V Міжнародна науково-практична конференція «Формування та перспективи розвитку підприємницьких структур в рамках інтеграції до європейського простору»;

- VI Міжнародна науково-практична конференція «Менеджмент XXI століття: глобалізаційні виклики»;

- XIV Міжнародна науково-практична конференція «Маркетингове забезпечення продуктового ринку»;

- VII Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція з міжнародною участю «Управління ресурсним забезпеченням господарської діяльності підприємств реального сектору економіки»;

- II Міжнародна науково-практична конференція «Наукове забезпечення міжнародних економічних відносин та соціально-економічного розвитку в аграрній і суміжних сферах в умовах глобалізації та військового стану в Україні».

Члени осередку СЕУ Полтавського державного аграрного університету є співавторами колективної монографії: Security management of the XXI century : national and geopolitical aspects. Issue 4 : collective monograph / in edition D. Diachkov. Nemoros s.r.o. Prague, 2022. 322 p.

Члени обласної організації СЕУ, що працюють у Придніпровському інституті ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна академія управління персоналом» (м. Кременчук), упродовж звітного року брали участь у підготовці наукових статей, тез доповідей на

актуальні питання сьогодення. Викладачі взяли участь у таких науково-практичних конференціях, семінарах, вебінарах, тренінгах та круглих столах, як:

- XVII Міжнародна науково-практична інтернет-конференція здобувачів вищої освіти та молодих учених «Теоретико-методологічні засади розвитку регіональної економіки в умовах глобалізації»;

- цикл семінарів за темою «Академічна доброчесність: вимога законодавства чи потреби якісної освіти»;

- онлайн-тренінг для розробників і рецензентів тестових завдань ЄФВВ;

- онлайн-форум «Фінансова грамотність»;

- IV International Scientific and Practical Conference «Education and science of today: intersectoral issues and development of sciences» Cambridge, United Kingdom та ін.

Організаційний розвиток і взаємодія з територіальними громадами та органами управління

Полтавський обласний осередок СЕУ дбає про збільшення своєї чисельності за рахунок кращих представників науково-педагогічної сфери. Не випадково, що наприкінці звітного року президія обласної організації прийняла рішення щодо рекомендації для вступу у члени СЕУ низки науково-педагогічних працівників кафедр економічного профілю Полтавського університету економіки і торгівлі та Полтавського державного аграрного університету.

Взаємодією є співпраця обласної організації СЕУ з регіональними органами державного управління, місцевого самоврядування, територіальними громадами, суб'єктами господарювання, соціальною сферою. Члени СЕУ, надаючи консалтингові та навчальні послуги підприємцям, державним службовцям, іншим категоріям працівників, мають можливість удосконалювати свої знання, професійні вміння та навички.

Отже, підсумки роботи у звітному році свідчать, що, незважаючи на складні воєнно-політичні та економічні умови на території країни, члени Полтавської обласної організації СЕУ вносили посильний вклад у підготовку висококваліфікованих кадрів економічного профілю, проведення наукових досліджень економічних процесів, співпрацю з регіональними органами влади, суб'єктами господарювання та соціальної сфери, громадськими організаціями, забезпечуючи подальший соціально-економічний розвиток регіону.

РІВНЕНСЬКЕ ОБЛАСНЕ ОБ'ЄДНАННЯ СЕУ

(Голова правління – к.е.н., професор Кушнір Н.Б.)

В складних умовах війни відбувалась діяльність Рівненського обласного об'єднання СЕУ в 2022 році.

Робота офлайн та онлайн, перебоїв в постачанні електроенергії, часткова відсутність інтернет-зв'язку, повітряні тривоги, ракетні обстріли – це лише невеликий перелік особливостей життя та праці тих українців, які перебували і перебувають у тилкових регіонах, зокрема і членів СЕУ з Рівненщини. Але всі труднощі, що супроводжували наше життя впродовж 2022 р., не стали на заваді продовжувати діяльність регіонального осередку СЕУ, спрямовану на пропагування економічних знань, розробку конкретних пропозицій органам місцевого самоврядування щодо ефективного господарювання в надзвичайних умовах, створення передумов для стійкого розвитку економіки регіону в повоєнний період тощо.

Членами обласного об'єднання СЕУ, як і в довоєнний період, організовувались та проводились тематичні науково-практичні конференції, круглі столи, зустрічі, навчання з актуальних проблем економічного розвитку області та України, були надані консультаційні послуги роботодавцям, інформаційні повідомлення магістрам і розроблені пропозиції для органів місцевого

самоврядування. До проведення та участі у перелічених заходах залучались науковці, фахівці-практики, працівники установ, організацій та державні службовці.

За звітний період продовжувалось виконання відповідних напрямів наукових досліджень, адаптованих до умов викликів сучасності, зокрема таких:

- Інноваційні пріоритети міжнародного бізнесу в умовах геоекономічних трансформацій;
- Формування інноваційної поведінки суб'єктів господарювання в умовах інформаційної економіки;
- Розвиток потенціалу регіону: економічні чинники та ресурсні передумови.

Члени обласного об'єднання СЕУ провели значну роботу з організації і проведення XI Міжнародної науково-практичної конференції вчених, молодих науковців, аспірантів та студентів «Актуальні проблеми теорії і практики менеджменту в контексті євроінтеграції» (м. Рівне, травень 2022 р.) на базі Національного університету водного господарства та природокористування. Під час конференції працювали ряд секцій, в яких розглядались наступні питання:

- Теоретичні та практичні аспекти сучасного менеджменту та управління проектами;
- Екологічний менеджмент та економіка природокористування;
- Управління людськими ресурсами на різних ієрархічних рівнях;
- Фінансовий менеджмент в умовах євроінтеграції;
- Розвиток підприємництва, торгівлі та економіки підприємства в умовах євроінтеграції;
- Сучасні тренди маркетингу в умовах глобалізації;
- Міжнародні економічні відносини;
- Математичне моделювання та інформаційні технології в менеджменті;

- Сучасні тенденції публічного управління та адміністрування, регіонального розвитку й інформаційних комунікацій;

- Обліково-аналітичне забезпечення управлінських рішень.

В цьому заході взяли участь понад 200 учасників, серед них представники наукових, навчальних установ та бізнесових структур; доктори наук, професори; вчені-викладачі, аспіранти і студенти провідних вузів України; керівники та співробітники міністерств, відомств, установ обласного рівня; представники підприємств і організацій м. Рівне, області та України. Рекомендації конференції були розглянуті на «круглому столі», схвалені її учасниками і надіслані у відповідні установи та організації за цільовим призначенням. За матеріалами конференції видано збірник наукових праць учасників.

Членами обласного об'єднання СЕУ протягом року видано монографії, навчальні посібники, підручники та опубліковані статті, присвячені питанням організації, планування, управління, регулювання економічних, екологічних, соціальних, науково-технічних та інноваційних напрямів розвитку регіону, особливо в сучасних умовах викликів, ризиків і небезпек.

Таким чином, діяльність Рівненського обласного об'єднання СЕУ сприяє реалізації ключових принципів, закладених в основу функціонування громадської організації «Спілка економістів України», та зосереджена на організаційній і структурній розбудові міста та регіону, наданні консультаційної допомоги підприємствам та окремим громадянам з економічних питань, налагодженні співпраці з органами місцевого самоврядування, проведенні науково-практичних заходів, а також на відображенні результатів такої роботи в засобах масової інформації.

СУМСЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ СЕУ

(Голова правління – д.е.н., професор Басанцов І.В.)

В умовах збройної агресії російської федерації проти України діяльність Сумського обласного осередку СЕУ була спрямована на розробку заходів та пропозицій щодо відновлення та розвитку економіки регіону у воєнний та післявоєнний періоди.

2022 рік виявився досить важким для Сумської області, адже багато членів організації стали на захист суверенності нашої держави, долучившись до лав територіальної оборони, Збройних сил України а також волонтерського руху.

Але, незважаючи на складні обставини, члени обласної організації СЕУ (професори, доценти та аспіранти) мали досить високий рівень дослідницьких компетентностей, що дозволило їм у звітному періоді продовжити успішно працювати над виконанням держбюджетних НДР, госпрозрахункових наукових досліджень на замовлення бізнесу та органів місцевого самоврядування, а саме:

1. Соціально-економічні виклики в умовах цифровізації суспільних відносин (2021–2026 рр., № держреєстрації: 0121U114364), науковий керівник Захаркін О.О.;

2. Цифровізація та прозорість публічних, корпоративних та особистих фінансів: вплив на інноваційний розвиток та національну безпеку (2022–2024 рр., № держреєстрації: 0122U000774), науковий керівник Захаркіна Л.С.;

3. Конвергенція економічних та освітніх трансформацій у цифровому суспільстві: моделювання впливу на регіональну та національну безпеку (2021–2023 рр., № держреєстрації: 0121U109553), науковий керівник Васильєва Т.А.;

4. Конвергенція економічних та освітніх трансформацій в умовах діджиталізації (2021–2026 рр., № держреєстрації: 0121U114570), науковий керівник Похилько С.В.;

5. Інноваційні драйвери зростання макроекономічної стабільності країни (2021–2026 рр., № держреєстрації: 0121U114396) науковий керівник Гриценко Л.Л.;

6. Трансформація фінансової системи та стратегічні пріоритети її розвитку (2021–2026 рр., № держреєстрації 0121U114477), науковий керівник Дехтяр Н.А.

7. Методологічні основи забезпечення інституціонально-економічної стійкості підприємства (2019–2022 рр., № держреєстрації: 0119U102422), науковий керівник Антонюк Н.А.

У звітному періоді представники обласної організації СЕУ мали змогу прийняти участь в підготовці та проведенні низки наукових економічних конференцій і семінарів. Було проведено 2 міжнародні науково-практичні конференції та 3 економічні семінари. Підготовлено матеріали для публікації чотирьох підручників, трьох монографій та 20 наукових статей (у тому числі у виданнях, що індексуються БД Scopus та Web of Science), а також розроблено методичні матеріали для виконання учбового процесу з економічних дисциплін. Так для навчальних дисциплін «Електронні сервіси та державні фінансові послуги», «Дослідження грошово-кредитного ринку» та «Ринок державних та муніципальних позик» були розроблені робочі програми, комплекти методичної літератури для практичних і самостійних занять, а також комплекти завдань для розрахункових робіт.

Здійснені у звітному році науково-організаційні заходи та набутий досвід дозволили визначити напрями подальшої роботи на 2023 р., а саме :

- удосконалення та розвиток громадської та волонтерської роботи, яка буде спрямована на виховання майбутніх фахівців-економістів;

- здійснення наукового консультування установ, підприємств та організацій міста та області з економічних питань в умовах дії воєнного стану;

- продовження співпраці з Сумською ОДА та участь у робочих групах для адаптації чинної Стратегії розвитку Сумської області до умов воєнного стану.

ХАРКІВСЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ СЕУ

*(Голова правління – д.е.н., професор,
Заслужений економіст України Внукова Н.М.)*

Харківська обласна організація СЕУ протягом 2022 р. з початком військової агресії продовжувала активно займатися різними напрямками організаційної, наукової, навчальної і громадської роботи, спрямованої на виконання вимог Статуту, що знайшло своє втілення у формуванні наукових і професійних економічних підходів до розробки заходів щодо підтримання економіки під час воєнного стану і подальшої її розбудови у повоєнний час.

Розширення вирішення економіко-правових питань у різних галузях економіки, зокрема, змін, які відбуваються під дією воєнного стану розглядалися на конференціях різного рівня, у впровадженні інноваційних рішень у діяльність фінансових установ, підприємств, громадських організацій, органів державної влади та місцевого самоврядування, релокації бізнесу.

Продовжено апробаційні заходи з обговорення публічних заяв та рішень ФАТФ щодо виконання міжнародних стандартів, наукових результатів фундаментального дослідження за темою «Ризик-орієнтований підхід у забезпеченні протидії відмиванню коштів, фінансуванню тероризму та розповсюдження зброї масового знищення», яка залишається надзвичайно актуальною під час військової агресії і боротьби з тероризмом, і відповідає завданням підвищення фінансової безпеки держави під час воєнного стану в особливий правовий період.

У межах співпраці із зовнішніми стейкхолдерами

академічної спільноти України Харківським національним економічним університетом імені Семена Кузнеця за підтримки Лабораторії кар'єри відбувся за участі зацікавлених здобувачів освіти, викладачів, суб'єктів первинного моніторингу Майстер клас професора Н. Внукової «Міжнародні стандарти ФАТФ і воєнний стан: антилегалізаційні виклики», на якому були розглянуті зміни, що відбулись у антилегалізаційному нормативному регулюванні в Україні протягом 2022 р. і нові виклики для системи фінансового моніторингу. Продовжується розробка нової послуги для аудиторів – суб'єктів первинного фінансового моніторингу – аудит фінансового моніторингу відповідно до європейських стандартів.

До Дня банківських працівників 19 травня 2022 р. реалізовано проєкт FinFest, під час якого відбувся Круглий стіл «Анти крихкість: Банки під час воєнного стану», де розглядалися наступні питання: Чи загрожує дефолт банківській системі? Перспективи кредитного ринку: зростання процентних ставок чи їх зниження? Чи приведуть новації воєнного стану програми 5-7-9 % до відновлення підприємництва? Який розрив між кредитними коштами, які спрямовуються у приватний бізнес у країнах Східної Європи та Україні? Чи могли банки бути більш стійкими перед фінансовою кризою війни?

Члени обласної організації СЕУ взяли участь в міжнародному проєкті та VII Українсько-польському науковому форумі «Польща та Україна в сучасній Європі – міжкультурний діалог – роль національних меншин – виклики та загрози» та науковому дослідженні, яке втілено у розділ монографії, опублікованої у спільному польсько-латвійському виданні, а саме: Внукова Н.М. Вплив технологій Індустрії 4.0 на зміну міждержавного культурного діалогу [Електронний ресурс] / Н. М. Внукова, В. Пивоваров // The formation and peculiarities of the implementation of the European Union's Eastern policy : Scientific monograph [science eds. T. Astramovich-Leik, Ya. Turchyn]. Riga,

Latvia : «Baltija Publishing», 2022. – С. 59–70. – Режим доступу : <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/book/246/6930/14436-1>, що сприятиме формуванню міжнародної державної політики, поглибленню зав'язків у галузі вищої освіти, забезпеченню якісних змін у культурі.

Продовжується участь науковців – членів обласної організації СЕУ у виконанні наукового дослідження «Правове регулювання господарської діяльності в умовах розбудови економіки Індустрії 4.0», де одержав подальший розвиток підхід до обґрунтування необхідності врегулювання норм господарської діяльності в умовах розбудови індустрії 4.0 щодо потреби розробок у сфері права, які мають враховувати перетворення в Індустрії 4.0 щодо змін індустріальної революції, швидкої віртуалізації світу, а також індивідуалізації замовлень, що вже починає запроваджуватися у господарській діяльності. Результати дослідження частково відображені у публікації: Внукова Н.М. Світовий тренд прискорення стартапами інноваційних змін в Індустрії 4.0 *Право та інновації*. 2022. №3.С.17–22.

Представники обласної організації СЕУ брали участь у Міжнародній конференції CoLInS 2022 Conference Opening, матеріали якої індексуються у базі даних Scopus.

Члени обласної організації СЕУ – науковці ХНУ імені В.Н. Каразіна 28 жовтня 2022 р. провели Всеукраїнську науково-практичну інтернет-конференцію «Проблеми та перспективи інноваційного розвитку територій», а науковці Державного біотехнологічного університету 3–4 листопада 2022 р. провели II Міжнародну конференцію «Глобалізація та розвиток інноваційних систем: тенденції, виклики, перспективи», на яких розглянуто широкий перелік питань щодо перспектив розвитку.

Традиційно члени СЕУ брали участь у XVII Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції (25 листопада 2022 р.),

присвяченій спадщині видатного економіста Овсія Лібермана, з нагоди 125 років від його дня народження.

Обласна організація СЕУ продовжує співпрацю з іншим громадським професійним об'єднанням Асоціацією «Страховий бізнес» у обговоренні нормативних документів НБУ щодо змін регулювання розвитку ринку небанківських фінансових послуг в умовах воєнного стану.

Міжнародне співробітництво забезпечується шляхом публікації результатів наукових досліджень за кордоном (Польща, Угорщина та ін).

Науково-практичні результати продовжують впроваджуватися у діяльність суб'єктів господарювання та навчальний процес не тільки закладів вищої освіти Харкова, але й інших міст України.

Поглиблено співпрацю з Вищою державною техніко-економічною школою імені Б. Маркевича у місті Ярославі (Республіка Польща) по різних напрямках підтримки Польщею під час воєнного стану та згідно з Угодою про співробітництво у сфері освіти, науки із Закарпатським Угорським інститутом імені Ференца Ракоці II щодо участі у наукових заходах, публікації результатів наукових досліджень.

Продовжується співпраця з науковим партнером – НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку Національної академії правових наук України, де протягом звітного року були проведені наступні заходи: Інтернет-конференція «Актуальні питання розбудови науково-дослідницької інфраструктури», Міжнародна науково-практична конференція «Господарська діяльність в особливий правовий період», Круглий стіл «Актуальні проблеми господарської діяльності в умовах розбудови економіки Індустрії 4.0», науково-практична конференція «Економічна безпека: міжнародний і національний рівень», III Круглий стіл «Цифрові трансформації України 2022: виклики та реалії», Всеукраїнська науково-практична конференція «Взаємодія норм міжнародного і національного права крізь призму процесів глобалізації та інтеграції», Круглий

стіл «Інноваційний процес: виклики воєнного часу, проблеми, перспективи євроінтеграції», в яких брали участь члени обласної організації СЕУ.

На перспективу передбачено продовження міжнародної співпраці із західними партнерами, впровадження сучасних інформаційних технологій освіти та науки на основі компетентнісного підходу, Національної рамки кваліфікацій, розширення співпраці з суб'єктами господарювання та науковими установами, закладами вищої освіти, органами місцевого самоврядування.

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ СЕУ

*(Голова правління – д.е.н., професор, академік АН ВШ України,
академік АЕН України, Заслужений діяч науки і техніки України
Нижник В.М.)*

Незважаючи на складні умови діяльності, обумовлені російським вторгненням на територію нашої країни, впродовж 2022 р. Хмельницька обласна організація СЕУ продовжувала проводити роботу, спрямовану на забезпечення наукового та інформаційного підґрунтя для пошуку резервів покращання рівня конкурентоспроможності економіки області, підвищення її адаптаційних можливостей в умовах збільшення соціальної напруги та вимушеного безробіття.

У 2022 р. було проведено 6 засідань Правління обласної організації СЕУ з питань соціально-економічного розвитку Хмельницької області, а також визначення напрямів діяльності та завдань організації щодо покращання економічної ситуації та зниження рівня соціальної напруги в регіоні. Проводилась робота і щодо залучення нових членів до СЕУ, зокрема, серед представників місцевих органів влади, освітніх установ та інших інституційних утворень, які формують інституційне середовище розвитку підприємництва на Хмельниччині. Важливу роль Хмель-

ницька обласна організація СЕУ відіграла у якості майданчика для співпраці регіональних утворень з підприємствами та установами, які під впливом несприятливих умов змушені були релокувати свої потужності до нашої області. Важливу роль у виконанні останнього завдання відіграла співпраця з Хмельницькою торгово-промисловою палатою, міськими, районними та обласними органами влади, іншими інституціями регіону. Як наслідок, кількість членів обласної організації СЕУ сьогодні досягла майже 500 осіб.

В межах своїх статутних завдань та компетенції члени обласної організації СЕУ спільно з фахівцями Хмельницької обласної державної адміністрації, Хмельницьких обласної та міської рад, Хмельницької торгово-промислової палати брали участь у підготовці та реалізації регіональних цільових стратегій, планів і програм, зокрема:

- Стратегії розвитку Хмельницької області на 2021–2027 рр.;
- Плану заходів з реалізації Стратегії розвитку Хмельницької області на 2021–2023 роки;
- Програми економічного та соціального розвитку Хмельницької області на 2022 рік.

Для зростання поінформованості бізнесових кіл щодо збільшення їх адаптаційних можливостей та покращання спроможності бізнесу до збереження своїх конкурентних переваг, а також можливостей розвитку в складний для економіки країни час, члени обласної організації СЕУ протягом квітня 2022 р. брали участь у роботі круглих столів, які були організовані Хмельницькою торгово-промисловою палатою, зокрема:

- 1) «Актуальні питання новацій податкового законодавства та сплати податків в умовах воєнного стану»;
- 2) «Актуальні питання законодавства про працю та зайнятість внутрішньо переміщених осіб в умовах воєнного стану»;
- 3) «Актуальні питання розвитку бізнесу в умовах воєнного стану та переміщення бізнесу».

Під час цих заходів розглянуто такі важливі для ефективного ведення бізнесу в сьогоденні питання, як: новації митного та податкового законодавства в сфері зовнішньоекономічної діяльності; поняття форс-мажору у військовому праві; порядку підтвердження українського походження товару та отримання сертифікату на експорт; особливостей застосування CARNET ATA – ефективного інструменту для участі в закордонних виставках і презентаціях; порядок організації роботи з персоналом в умовах воєнного стану та переміщення бізнесу; застосування нових для суб'єкта господарювання фінансових інструментів підтримки бізнесу.

У травні 2022 р. члени обласної організації СЕУ за співпраці з Хмельницькою торгово-промисловою палатою брали активну участь у роботі Українського онлайн-практикуму для представників бізнесу: «Зовнішньоекономічний контракт – контракти та вирішення спорів в умовах воєнного стану». Під час заходу були обговорені такі важливі для вітчизняних підприємств питання, як: порядок митного контролю та митного оформлення при експортно-імпортних операціях та особливості їх реалізації в умовах воєнного стану; практичні аспекти розмитнення / митного оформлення; правові аспекти укладання зовнішньоекономічних контрактів; порядок подання позову до МКАС при ТПП України, сплата арбітражного збору в умовах воєнного стану; підтримка експортно-імпортної діяльності Хмельницькою ТПП та ТПП України в умовах воєнного стану.

Протягом 2022 р. члени обласної організації СЕУ брали участь у виконанні наукових (науково-технічних) робіт за рахунок коштів державного бюджету, а саме:

1) ННТР «Моделювання стратегій безпечного розвитку інноваційно-орієнтованих соціально-економічних систем», № держреєстрації 0122U001212, 2022 р., (Хрущ Н.А., Любохинець Л.С.);

2) ННТР «Попереднє узгодження ціноутворення в контрольованих операціях: міжнародний досвід та Україна» (Фрадинський О.А.);

3) ННТР «Інноваційна управлінська модель системи запобігання та протидії незаконному переміщенню товарів через митний кордон України» (Молдован Е.С.);

4) ННТР «Перехід України до застосування процедури спільного транзиту» (Капітанець С.В., Руда Т.В.);

5) ННТР «Використання загальної декларації прибуття для мінімізації ризиків безпеки» (Яковенко О.А., Попель С.А.).

Крім того, у 2022 р. проводилось виконання госпдоговірних науково-дослідних робіт:

1) «Розробка технологій кластерного розвитку підприємств легкої промисловості в контексті формування безпекоорієнтованої моделі управління» № держреєстрації 0121U113697 (Скоробогата Л.В., Богатчик Л.А.);

2) «Цифрова трансформація торгівлі та діджиталізація митно-логістичного забезпечення бізнес-структур за умов диверсифікації міжнародних відносин у післявоєнній відбудові економіки України», № держреєстрації 0122U200189 (Нижник В.М.);

3) «Соціально-економічні механізми розвитку людського капіталу в системі міжнародного маркетингового та логістичного забезпечення підприємницької діяльності в умовах трансформаційних змін», № держреєстрації 0122U002372 (Нижник В.М.);

4) «Формування стратегії просування підприємства в інтернет-мережі на засадах SMM-маркетингу», № держреєстрації 0122U201589 (Андрушкевич З.М.);

5) Впровадження HR-інжинірингу в систему управління бізнес-економічними процесами на ТОВ «Альпмонтаж», № держреєстрації 0122U002362 (Ведерніков М.Д.);

6) «Механізм управління інноваційно-інвестиційним потенціалом підприємницьких структур», № держреєстрації 0122U200306 (Григорук П.М.);

7) Впровадження HR-інжинірингу в систему управління бізнес-економічними процесами на ТОВ «Альпмонтаж», № держреєстрації 0122U002362 (Баксалова О.М.);

8) Формування та імплементація ефективного HR-інжинірингу у приватній виробничо-комерційній фірмі «Бджілка» в умовах конкурентного бізнес-економічного середовища, № держреєстрації 0122U200305 (Баксалова О.М.).

Активну участь члени Хмельницької обласної організації СЕУ брали й у проектах інших громадських організацій. Наприклад, Молдован Е.С. та Яковенко О.В. брали участь у дослідженнях в рамках проектів ГО «АСТАР», за результатами досліджень науковцями було розроблено:

а) «Методику оцінювання рівня надання послуги питного водозабезпечення у територіальній громаді» (для Бурштинської ТГ Івано-Франківської області, Староушицької ТГ Хмельницької області, Першотравенської, Миколаївської, Петропавлівської ТГ Дніпропетровської області);

б) Програми економічної диверсифікації територіальних громад (для Першотравенської, Миколаївської, Петропавлівської ТГ Дніпропетровської області, котрі проходять Справедливу Трансформацію як вугільні монопрофільні регіони);

в) Сценарії розвитку громад за методом «дерева сценаріїв» (для Першотравенської, Миколаївської, Петропавлівської ТГ Дніпропетровської області);

г) «Методику оцінювання спроможності локальних стратегічних і програмних документів у сфері енергетики та енергоефективності».

На базі кафедри обліку, аудиту та оподаткування Хмельницького національного університету було продовжено співпрацю із CGMA Emerging Leaders Competition та проведено бізнес-конкурс та тренінги із CGMA Emerging Leaders Competition, що покликані продемонструвати знання в галузі фінансів та управління бізнесом. Активну участь у їх підготовці та проведенні

брали такі члени обласної організації СЕУ, як Скоробогата Л.В., Замазій О.В., Валькова Н.В., Ченаш В.С.

Протягом 2022 р. вченими кафедри міжнародних економічних відносин Хмельницького національного університету було підготовлено документи на отримання грантів PROM / грант NAWA, COST / CA21133 - Globalization, Illicit Trade, Sustainability and Security, СЕЕPUS / Міжнародний грант мобільності, лист-запрошення Університет м. Белград (Сербія) / 05-09.12.2022.

Співробітниками кафедри економіки, аналітики, моделювання та інформаційних технологій в бізнесі Хмельницького національного університету в межах виконання держбюджетної теми «Теоретико-методологічні та практичні аспекти забезпечення розвитку соціально-економічних систем в умовах глобалізації» розроблено та впроваджено в практичну діяльність промислових підприємств Хмельницької області та навчальний процес ХНУ методику діагностики соціально-економічних систем в умовах глобалізації підприємства.

Впродовж 2022 р. члени обласної організації СЕУ були співорганізаторами наступних міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій, інших комунікативних заходів, зокрема:

1) V Міжнародної науково-практичної конференції «Стратегічні напрями соціально-економічного розвитку держави в умовах глобалізації», 21–22.01.2022, м. Хмельницький, Хмельницький університет управління і права;

2) Міжнародного конгресу «Фінанси, економіка, право vs війна», 27.04.2022, м. Ірпінь, Державний податковий університет;

3) Науково-практичного форуму «Розвиток митної політики України в умовах євроінтеграції», 20.10.2022, м. Київ, Державний податковий університет;

4) I Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. М.П. Войнаренка «Фінансово-економічна

платформа парадигмальних змін повоєнного розвитку України», 27–28 жовтня 2022 р., м. Хмельницький;

5) II Міжнародної науково-практичної конференції «Домінанти розвитку HR-інжинірингу, економіки і бізнесу в XXI столітті в умовах перманентної трансформації національної і світової економік», 17–18 листопада 2022 р., м. Хмельницький;

6) XVII Міжнародної науково-практичної конференції «Маркетингові технології в умовах глобалізації економіки України», 1–3 грудня 2022 р.;

7) VII Міжнародної науково-практичної конференції «Інструменти регулювання національної економіки та національної безпеки в умовах сучасних глобальних викликів», 1–3 грудня 2022 р., м. Хмельницький.

Крім того, члени СЕУ брали участь у понад 80 науково-практичних конференціях та круглих столах, які проводились як в Україні, так і за її межами.

Традиційним для обласної організації СЕУ стало проведення спільно з Департаментом економічного розвитку, промисловості та інфраструктури Хмельницької облдержадміністрації, Хмельницькою торгово-промисловою палатою та бізнесструктурами регіону циклу обговорень щодо підвищення ефективності існуючих та перспектив нових напрямів формування співпраці в регіоні, особливо, в умовах зростання кількості релокованих суб'єктів господарювання.

Науково-педагогічними працівниками вищих навчальних закладів Хмельницької області, які є членами обласної організації СЕУ, протягом звітного року здійснювалась просвітницька робота у загальноосвітніх навчальних закладах, спрямована на розширення економічної освіченості, роз'яснення актуальних питань соціально-економічного розвитку країни та Хмельниччини зокрема. Наприклад, при кафедрі міжнародних економічних відносин Хмельницького національного університету успішно функціонує науковий навчально-виробничий центр

«Економіст-міжнародник». Науковий керівник: д.е.н., проф. Нижник В.М. Метою діяльності Центру є організація співробітництва в галузі освіти, навчання та молодіжної політики, покращення взаєморозуміння, активізації міжкультурного діалогу між Хмельницьким національним університетом та сторонніми організаціями. Мета роботи Центру досягається в процесі реалізації держбюджетних тем кафедри, організації та проведення конференцій, семінарів, олімпіад, участі викладачів та студентів кафедри у НДДКР.

При кафедрі фінансів, банківської справи та страхування ХНУ функціонує Навчально-науковий виробничий центр «ПРОФІ-Т» (ННВЦ «ПРОФІ-Т»), який створено з метою розвитку навчально-наукового комплексу кафедр економічного спрямування. Керівник ННВЦ «ПРОФІ-Т» – д.е.н., професор Хрущ Н. А. Основний напрям наукової діяльності центру – розробка фундаментальних і прикладних інноваційних концепцій стратегічного і тактичного управління та впровадження їх у діяльність підприємницьких структур України.

Членами обласної організації СЕУ протягом 2022 р. опубліковано більше 20 монографій, 3 підручники, понад 50 статей у журналах, що входять до наукометричних баз даних (Scopus, Web of Science), більше 100 – фахових статей, понад 250 – у збірниках матеріалів конференцій. За результатами своєї діяльності члени Хмельницької обласної організації СЕУ отримали 3 патенти, понад 30 свідоцтв про реєстрацію авторського права на твір.

В цілому, до основних напрямів наукової роботи членів Хмельницької обласної організації СЕУ у 2022 р. можна віднести:

- побудова адаптаційних моделей розвитку підприємництва, обумовлених негативним впливом російської агресії, та вимушеною релокацією виробничих потужностей;
- формування напрямів підтримки трудового потенціалу регіону, у зв'язку зі збільшенням соціальної напруги та зростанням чисельності населення, яке перебуває на межі бідності;

– розробка теоретико-методологічних та прикладних аспектів процесів формування та моделювання стратегій і тактик управління діяльністю підприємницьких структур в сучасному нестабільному середовищі;

– науково-методичне обґрунтування прикладних аспектів забезпечення здатності суб'єктів господарювання управляти економічним потенціалом та фінансовою безпекою в процесі їх стратегічного інноваційного розвитку;

– впровадження концептуально нових підходів до побудови методології стратегічного і тактичного управління у діяльність підприємницьких структур України;

– дослідження напрямів цифрової трансформації національної економіки та основ формування громадянського суспільства;

– дослідження ролі держави у посиленні економічної безпеки України в умовах світової системної кризи.

ЧЕРКАСЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ СЕУ

(Голова правління – д.е.н., професор Петкова Л.О.)

В своїй діяльності Черкаська обласна організація СЕУ тісно взаємодіє із органами державного управління та місцевого самоврядування області; Черкаським обласним ресурсним центром розвитку громад; Черкаською торгово-промисловою палатою.

Протягом 2022 р. за участю науковців – членів обласної організації СЕУ проводились такі дослідження наступної тематики:

- моделювання еволюції тоталітарних режимів;
- дослідження умов та інструментів регулювання зовнішньоекономічної діяльності країни;
- впровадження інноваційних інструментів регулювання фінансового сектору;

- наукові та практичні аспекти повоєнного відновлення економіки України;

- політика енергоефективності в Україні та Черкаській області.

У 2022 р. були організовані та проведені всеукраїнські, міжнародні науково-практичні конференції та форуми, присвячені проблемам економічного розвитку країни та регіону, міжнародних економічних відносин, зокрема:

- IX міжнародна науково-практична конференція «Стратегії глобальної конкурентоспроможності: соціально-економічні виміри», 28 жовтня 2022 р.;

- I міжнародна науково-практична конференція «Сучасні проблеми розвитку фінансових систем», 24–25 травня 2022 р.;

- Всеукраїнська студентська науково-практична конференція «Проблеми та перспективи розвитку економіки України: погляд молоді», 20 квітня 2022 р.

Члени обласної організації СЕУ взяли участь в багатьох міжнародних та всеукраїнських наукових, освітніх заходах, зокрема таких як:

- вебінар «Фінансова грамотність та інвестування в Україні в 2022 році», Центр біржових технологій, 25 січня 2022 р.;

- Generation Green, speakers –Deputy Chair of The Elders Ban Ki-Moon, Executive Secretary of the UNFCCC Patricia Espinosa, Chief Scientist at The Nature Conservancy Katharine Hayhoe, and Chair of The Elders Mary Robinson, 26 січня 2022 р.;

- European Association for International Education «Community Moment: A status update from Ukraine», 01 квітня 2022 р.;

- Міжрегіональний науковий телеміст «Вчені України єдині. Разом ми сильніші», 19 квітня 2022 р.;

- European University Association webinar «Universities and civic engagement – new ways and formats», 05 травня 2022 р.;

- European University Association webinar «Fostering scientific literacy – universities and the future of science communication», 14 червня 2022 р.;

- Online Bar Camp for Ukrainian HE Managers and Administrators, within the THEA Ukraine Project (FHH Münster) in cooperation with MoI Ukraine Projects (LUH) in order to exchange ideas and build networks, 06 травня 2022 р.;

- онлайн зустріч професійної мережі менеджерів освітньо-наукової сфери України, 09 травня 2022 р.;

- webinar «For Ukraine: The German Science System – Overview and First Orientation», 18 травня 2022 р.;

- відкритий дослідницький семінар НБУ «War Time Ukrainian GDP – A regional perspective using Big Data», спікери Nikodem Szumilo (UCL) and Kalle Kappner (Humboldt University), 12 травня 2022 р.;

- лекція норвезького професора Vaard Borch Michalsen, associate professor at UiT The Arctic University of Norway and Nord University на тему: «Rhetoric: How to plan and conduct a written or an oral presentation», 18 травня 2022 р.;

- «Виняткові заходи щодо інтеграції освітян України за проектами з мобільності у вищій освіті в Європі за Програмою Еразмус+ на період війни в Україні», 17 травня 2022 р.;

- тренінг з фахової майстерності «Ефективна комунікація з клієнтами», 17 травня 2022 р.;

- вебінар «Виклики впровадження діючих проектів Еразмус+: Розвиток потенціалу вищої освіти та інших проектів співпраці на період воєнного стану в Україні», 02 червня 2022 р.;

- event Erasmus University Rotterdam «Erasmus Goes Green! How to encourage sustainable exchange?», 07 червня 2022 р.;

- онлайн семінар НБУ «Орієнтована на місцевість політика у сфері множинної просторової рівноваги», спікер Габріель Альфельдт (Лондонська школа економіки та політичних наук), 03 червня 2022 р.;

- онлайн семінар НБУ «Макроекономічні результати в країнах, схильних до стихійних лих», спікери Джованні Меліна (МВФ) та Кріс Пападжорджіу (МВФ), 10 червня 2022 р.;

- European University Association (EUA) webinar «Contributing to evidence-based policy making – universities and science advice in times of uncertainty», 28 червня 2022 р.;

- онлайн-конференція «Маркетинг з вірою в Україну», на базі Академії Інтернет-Маркетингу WebPromoExperts, 10 листопада 2022 р.;

- круглий стіл на тему «Зміна поведінки споживачів в умовах воєнного стану», 10 листопада 2022 р.;

- круглий стіл на тему «Кар'єра у сфері міжнародної логістики». Запрошений спікер – HR manager міжнародного рекрутингового агентства у сфері логістики «HedgeHog» Анна Белугіна, 11 листопада 2022 року.

КИЇВСЬКА МІСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ СЕУ

*(Голова правління – д.е.н., професор,
академік АЕН України Міщенко В.І.)*

У 2022 р. діяльність Київської міської організації СЕУ була зосереджена на розробленні пропозицій щодо функціонування економіки України в умовах воєнного стану та визначенні головних напрямів повоєнної реконструкції.

У процесі виконання своїх статутних функцій Київська міська організація СЕУ тісно співпрацювала з широким колом науковців і практиків, які працюють у ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України», ДВНЗ «Університет банківської справи», Київському національному університеті імені Тараса Шевченка, Київському національному економічному університеті імені Вадима Гетьмана, Київському національному торговельно-економічному університеті, Державному університеті телекомунікацій, ДННУ «Академії фінансового управління»,

Національній Академії педагогічних наук України, Національному банку України, Міністерстві фінансів України, Товаристві «Знання» України та інших наукових установах, навчальних закладах і громадських організаціях.

Основну наукову та публічну діяльність члени Київської міської організації СЕУ зосередили на науковому та методичному обґрунтуванні напрямів повоєнної відбудови економіки України, посиленні макроекономічної стабільності та стимулюванні економічного зростання. Ця діяльність мала на меті розроблення рекомендацій та пропозицій для Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України щодо вдосконалення законодавчих і нормативних документів з метою здійснення невідкладних заходів економічної стабілізації та повоєнного відновлення.

Такі рекомендації і пропозиції також знайшли відображення у двох монографіях та майже 300 наукових публікаціях у вітчизняних і зарубіжних виданнях.

У 2022 р. членами Київської міської організації СЕУ проведені наукові дослідження та розроблено низку практичних рекомендацій та пропозицій за такими напрямками.

1. «Економічні суперечності глобалізації та локалізації: форми руху і розв'язання» (керівник – академік НАН України Гриценко А.А.). За результатами дослідження було опубліковано монографію «Економічні суперечності глобалізації та локалізації в умовах гібридної війни та післявоєнної реконструкції» / за ред. академіка НАН України Гриценка А.А. Київ: ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України», 2022. 636 с. та наукові статті: Гриценко А. А. Інформаційно-цифровий етап розвитку соціально-економічних систем. *Економіка України*. 2022. № 1. С. 29–46. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2022.01.029>; Гриценко А.А. Економічні суперечності глобалізації і локалізації та їх сучасні прояви. *Економічна теорія*. 2022. № 4. С. 5–29. <https://doi.org/10.15407/etet2022.04.005>.

2. «Цифровізація економіки як фактор руху і розв'язання суперечностей глобалізації та локалізації» (керівник д.е.н., професор Міщенко В.І.), відповідно до якої було розроблено рекомендації щодо розвитку в Україні сучасних цифрових технологій та запропоновано заходи щодо управління кіберризиками. За досліджуваною темою опубліковано статті: Міщенко В.І. Стратегічне управління процесами цифрової трансформації економіки. *Економіка України*. 2022. № 1. С. 67–81; Міщенко В.І. Світовий досвід державної підтримки використання цифрових технологій та можливості його адаптації в умовах України. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія: «Економічні науки». 2022. № 1 (57). С. 148–160; Науменкова С.В., Міщенко С.В. Теоретичні засади та практичні аспекти впровадження і використання цифрових грошей. *Економічна теорія*. 2022. № 2. С. 37–57; Міщенко В.І. Механізми регулювання обміну даними. *Причорноморські економічні студії*. 2022. № 75. С. 37–45; Міщенко В.І., Науменкова С.В., Міщенко С.В. Наслідки пандемії COVID-19 та необхідність цифрової трансформації вищої освіти. *Вища школа*. 2022. № 3–4. С. 7–34; Міщенко В.І. Перспективи розвитку ІТ-сектору та цифрової інфраструктури України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2022. № 43. С. 105–111; Mishchenko, V., Naumenkova S., Grytsenko A., Mishchenko S. Operational Risk Management of Using Electronic and Mobile Money. *Banks and Bank Systems*. 2022. Vol. 17. Is. 3. P. 142–157. [http://dx.doi.org/10.21511/bbs.17\(3\).2022.12](http://dx.doi.org/10.21511/bbs.17(3).2022.12).

3. «Проблеми зеленої трансформації економіки України» (керівник д.е.н., професор кафедри фінансів Київського національного університету імені Тараса Шевченка Науменкова С.В.), відповідно до якої було досліджено питання сталого розвитку України та розроблено ключові енергетичні показники. За темою дослідження було опубліковано статті:

Naumenkova S., Mishchenko V., Mishchenko S. Key Energy Indicators for Sustainable Development Goals in Ukraine. *Problems and Perspectives in Management*. 2022. Vol. 20. Is. 1. P. 379–395. [http://dx.doi.org/10.21511/ppm.20\(1\).2022.31](http://dx.doi.org/10.21511/ppm.20(1).2022.31); Науменкова С.В. Формування фінансової основи для зеленої трансформації економіки в Україні. *Innovative educational technologies: European experience and its application in training in economics and management*. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2022. С. 43–46; Науменкова С.В. Проектне фінансування: навчальний посібник. Київ: Вид-во «Знання України», 2022. 217 с.

4. «Управління борговою безпекою України» (керівник д.е.н., професор кафедри міжнародних економічних відносин Сумського державного університету Журавка Ф.О.). У рамках зазначеної теми опубліковано наукові статті: Rekunen I., Zhuravka F., Nebaba N., Levkovych O., Chorna S. Assessment and forecasting of Ukraine's financial security: Choice of alternatives. *Problems and Perspectives in Management*. 2022. № 20 (2). P. 117–134. doi:10.21511/ppm.20(2).2022.11; Aiyedogbon J.O., Zhuravka F., Korneyev M., Banchuk-Petrosova O., Kravchenko O. Impact of public debt profile on economic growth: Evidence from Nigeria. *Public and Municipal Finance*. 2022. № 11(1). P. 10–19. doi:10.21511/pmf.11(1).2022.02; Zhuravka F. Exchange rate component of the exports competitiveness. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2021. № 5. Том 2. С. 175–179.

5. «Розвиток банківського нагляду і регулювання з урахуванням впливу бізнес-архітектури банківського сектору на економічне зростання та сталий розвиток економіки» (керівник д.е.н., професор Боярко І.М.). За результатами проведеного наукового дослідження розроблено концепцію мезопруденційного нагляду і регулювання як нового підходу до здійснення банківського нагляду і регулювання з урахуванням впливу бізнес-архітектури банківського сектору на економічне зростання та сталий розвиток економіки. Це дозволило обґрунтувати нову

концепцію підпорядкування цілей банківського бізнесу меті економічного зростання економіки країни, яка ґрунтується на принципах еквівалентності відносин; системності; покращення конкурентного середовища; соціальної відповідальності; сталої комунікації уряду, банківської системи та суб'єктів господарювання, інституційних взаємовідносин між фінансовим та реальним секторами еконо-міки; інклюзії. Її застосування дозволяє реалізувати пріоритетну роль бізнес-архітектури банківського сектору у трансформації фінансового сектору економіки у фінансову екосистему, скеровану на досягнення економічного зростання як загального суспільного блага.

За результатами досліджень опубліковано 6 наукових праць, у т. ч. 1 концепція; 3 наукові статті та 2 тез доповідей, зокрема: Боярко І.М., Вовчак О.Д., Рудевська В.І., Хуторна М.Е. Концепція мезопруденційного банківського нагляду і регулювання / І.М. Боярко, О.Д. Вовчак, В.І. Рудевська, М.Е. Хуторна. Львів, ЛНУ ім. Івана Франка, 2022. 32 с.; Kuznyetsova A., Boiarko I., Khutorna M., Zhezherun Y. Development of financial inclusion from the standpoint of ensuring financial stability. *Public and Municipal Finance*. 2022. №11 (1). P. 20–36. doi:10.21511/pmf.11(1).2022.03; Kuznyetsova A., Boiarko I., Rudevska V., Maslov V. Development of business architecture of the banking sector based on public-private partnership. *Banks and Bank Systems*. 2022. Vol. 17. Is. 2. P. 150–162. [http://dx.doi.org/10.21511/bbs.17\(2\).2022.13](http://dx.doi.org/10.21511/bbs.17(2).2022.13); Боярко І., Вовчак О., Рудевська В., Хуторна М. Концептуалізація мезопруденційного банківського нагляду і регулювання з позиції формування ефективної бізнес-архітектури банківського сектору. *Фінансовий простір*. 2022. № 2 (46). URL: <https://fp.cibs.ubs.edu.ua/index.php/fp/article/view/869>.

Крім того, було отримано 7 авторських свідоцтв: монографія «Рахівництво у фінансах підприємств в умовах інформаційного суспільства: теорія, методологія, практика»

(свідоцтво №113879 від 19.07.2022 р.). Літературний письмовий твір «Науково-методичний підхід до оцінювання внутрішнього та зовнішнього ефектів у формуванні ринкової вартості підприємства» (свідоцтво № 114227 від 16.08.2022 р.). Літературний письмовий твір «Матриця класів фінансового потенціалу ринкової вартості підприємства і її застосування у фінансовому менеджменті» (свідоцтво № 114395 від 22.08.2022 р.). Літературний письмовий твір «Оцінка впливу військового конфлікту на ринкову вартість промислових підприємств України» (свідоцтво № 114393 від 22.08.2022 р.). Наукова стаття «Methodical approaches to the assessment of the impact of the quality of transformation processes on the development of the financial sector» (свідоцтво № 114394 від 22.08.2022 р.). Наукова стаття «Development of business architecture of the banking sector based on public-private partnership» (свідоцтво № 114782 від 14.09.2022 р.). Літературний письмовий твір «Концепція мезопруденційного банківського нагляду і регулювання» (свідоцтво № 115459 від 26.10.2022 р.).

6. Члени СЕУ у складі первинної організації Державного університету телекомунікацій здійснювали наукові дослідження за госпрозрахунковими темами «Методологія розробки, реалізації та оцінки стратегії управління ризиками підприємства» і «Розробка рекомендацій з надання консультаційних послуг з питань комерційної діяльності й керування» та за ініціативними темами «Інноваційні засади розвитку телекомунікаційних підприємств» (реєстраційний номер 0120U100021), «Науково-методичні засади маркетингових досліджень ринку телекомунікаційних послуг» (реєстраційний номер 0117U004173).

За результатами дослідження опубліковано такі статті: Gudz O., Yevtushenko N. Consulting and internal communications: theoretical and methodological aspect. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2022. № 8(1). P. 43–54. <https://doi.org/10.30525/2256->

0742/2022-8-1-43-54 (Web of Science); Зеліско І. М., Халімон Т. М. Детермінанти розвитку цифрової економіки в Україні. *Ефективна економіка*. 2022. № 7. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/142/141>;

Зеліско І. М., Халімон Т. М., Ху Сунцзе. Імперативи інноваційної діяльності телекомунікаційних підприємств. *Економіка та держава*. 2022. № 9. С. 38–43; Зеліско І.М., Халімон Т.М., Ху Сунцзе. Парадигма інноваційної активності телекомунікаційних підприємств. *Інфраструктура ринку*. 2022. № 68. С. 50–60. URL: <http://www.market-infr.od.ua/uk/68-2022>;

Гудзь О.Є., Захаржевська А.А. Проактивні методи управління ризиками в телекомунікаційних підприємствах та їх результативність. *Підприємництво і торгівля*. № 34, 2022. С. 22–28; Struk N., Yevtushenko N., Khlevytska T., Nasad N., Ryazantsev R. Impact analysis of digital transformation on the national business structures development. *Financial and credit activity problems of theory and practice* 2022. № 6(47). DOI: 10.55643/fcapter.6.47.2022.3916; Євтушенко Н.О., Захаржевська А. А. Особливості формування механізму розвитку управління ризиками в підприємствах. *Економічний простір*. 2022. № 182. С.76–80; Гудзь О. Є., Пільник Д. М. Управління діджиталізацією підприємства в сучасних умовах. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. №1-2 (39), 2022. С. 4–9; Гудзь О.Є., Берднікова Сєда-Марія І. Модернізація організаційного контуру підприємств в нових економічних реаліях. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. №3-4 (40), 2022. С. 4–11; Гудзь О.Є., Півнюк А.В. Принципи антикризового управління підприємств. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. №3-4 (40), 2022. С. 12–16; Євтушенко Н.О., Нечитайло Б.С. Ефективна цінова політика як фактор успіху у конкурентній боротьбі. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. Київ: ДУТ. 2022. №1-2 (2022). С.17–21.

У 2022 р. члени Київської міської організації СЕУ брали активну участь у організації та проведенні міжнародних і всеукраїнських наукових конференцій, круглих столів, семінарів,

диспутів, на яких виступали з науковими доповідями та презентаціями, зокрема:

1. Міжнародна наукова конференція «Економічна система країни: зовнішні та внутрішні фактори впливу». Таврійський національний університет ім. В.І. Вернадського. м. Київ, 22 жовтня 2022 р.

2. Міжнародна науково-практична конференція «Стратегічні пріоритети соціально-економічного розвитку в умовах інституційних перетворень глобального середовища». Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова. м. Одеса, 11 листопада 2022 р.

3. Міжнародна наукова конференція «Digitalization of the economy as a factor in the sustainable development of the state». International scientific conference. Jan Kochanowski University. Kielce, Poland. September 23–24, 2022.

4. Міжнародна наукова конференція «Mechanisms of economic development in the context of global changes: international experience». Transport and Telecommunication Institute Riga. Riga, Latvia. October 21–22, 2022.

5. Міжнародна наукова конференція «Economy digitalization in a pandemic condition: processes, strategies, technologies». Jan Kochanowski University. Kielce, Poland. February 4–5, 2022.

6. Міжнародна наукова конференція «Modern transformations in economics and management». Klaipeda University. Klaipeda, Lithuania. June 3–4, 2022.

7. Міжнародна наукова конференція «Digitalization of the economy as a factor in the sustainable development of the state». Jan Kochanowski University. Kielce, Poland. September 23–24, 2022.

8. Всеукраїнська науково-практична конференція «Освіта України в умовах воєнного стану: управління, цифровізація, євроінтеграційні аспекти». ДНУ «Інститут освітньої аналітики». м. Київ, 25 жовтня 2022 р.

9. Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми економіки, фінансів, менеджменту і права». м. Житомир, 2 грудня 2022 р.

10. VI Міжнародна наукова конференція «Від Балтики до Причорномор'я: формування сучасного економічного простору». Балтійський науково-дослідний інститут проблем трансформації економічного простору. м. Рига, Латвія, 9–10 грудня 2022 р.

11. Міжнародна конференція для країн Європи «Цифрова трансформація як стратегічний напрям розвитку цифрової економіки в світі та в Україні». м. Київ. 28 грудня 2022 р.

12. III Міжнародна науково-практична конференція «Підприємницька, торговельна, біржова діяльність: тенденції, проблеми та перспективи розвитку» м. Київ, 15–16 лютого 2022 р.

13. XIV International Scientific and Practical Conference «Modern stages of scientific research development». Prague, Czech Republic. December 27–30, 2022.

14. VII Всеукраїнська науково-практична конференція «Трансформація національної моделі фінансово-кредитних відносин: виклики глобалізації та регіональні аспекти». м. Ужгород. Ужгородський національний університет. 30 листопада 2022 р.

15. Міжнародна науково-практична конференція «Тренди розвитку менеджменту, фінансів та бізнес-технологій в умовах формування сучасної економіки та суспільства». м. Київ. Міжнародний європейський університет. 30 листопада 2022 р.

16. III Міжнародна науково-практична конференція «International Economic Relations and Sustainable Development». м. Суми, 23–24 травня 2022 р. та ряд інших.

Перспективними напрямами подальшої діяльності членів Київської міської організації СЕУ є продовження наукових

досліджень у напрямі обґрунтування пропозицій щодо повоєнного відновлення та реконструктивного розвитку економіки України.

ДІЯЛЬНІСТЬ НАУКОВИХ СЕКЦІЙ СПІЛКИ ЕКОНОМІСТІВ УКРАЇНИ

Протягом 2022 р., в умовах воєнного стану, наукові секції Співки економістів України активно співпрацювали з науково-дослідними установами НАН України та галузевих національних академій наук, парламентськими та урядовими комітетами і комісіями, центральними органами виконавчої влади і обласними військовими адміністраціями, органами місцевого самоврядування, закладами вищої освіти, а також з громадськими організаціями та асоціаціями підприємств і наукових установ різних галузей.

Протягом звітного року вчені наукових секцій СЕУ залучалися зокрема до розв'язання нагальних проблем організації роботи економіки країни під час війни, відновлення господарської діяльності на звільнених територіях та науково-методичного і організаційного супроводу процесів релокації бізнесу; формування пропозицій органам влади стосовно підтримки суб'єктів господарювання, особливо малого та середнього підприємництва; розробки форм і методів налагодження фінансів підприємств та організацій всіх форм власності, адекватних нинішньому важкому стану фінансів держави; обґрунтування напрямів та відповідних заходів щодо реконструктивної відбудови економіки України на повоєнний період з урахуванням досвіду повоєнного розвитку економіки ряду розвинених країн (Німеччина, Південна Корея, Японія), які представлені у поданих центральним

органам влади наукових доповідях і аналітичних записках; а також брали участь у підготовці пропозицій щодо вдосконалення законодавства та науковому супроводі реформ у сфері державного управління, фінансів і зовнішньоекономічної політики з огляду на завдання реалізації курсу України як держави-кандидата на вступ до Європейського Союзу. Крім того, вони також залучалися до експертизи ряду проектів законодавчих актів та готували відповідні експертні висновки для подання органам влади, а також брали безпосередню участь у організації і проведенні багатьох наукових форумів, як в Україні, так і за кордоном, опублікували ряд монографій та значну кількість наукових статей у відомих вітчизняних і зарубіжних виданнях. Основні здобутки наукових секцій СЕУ за 2022 рік згідно зі звітними даними, наданими керівниками секцій, наведені нижче.

СЕКЦІЯ ЕКОНОМІЧНОГО ПРОГНОЗУВАННЯ

(Науковий керівник – віце-президент Співки економістів України, д.е.н., професор, академік НАН України Геєць В.М.)

Протягом 2022 р. вчені Секції під керівництвом академіка НАН України В.М.Геєця проводили науково-дослідну роботу за темою «**Оцінка та прогнози ендогенного зростання економіки України**» (термін виконання: I кв. 2021 р. – IV кв. 2022 р.). Метою цього дослідження є розробка модернізованого модельного інструментарію для оцінки впливу факторів ендогенного характеру на динаміку і структуру вітчизняної економіки, здійснення інструментально-обґрунтованих оцінок умов і ризиків забезпечення стабільного економічного розвитку, розробка сценарних прогнозів ендогенного зростання та актуалізація заходів політики ендогенізації розвитку економіки України на середне- та довгострокову перспективу. В межах розділу теми «Оцінка впливу ендогенних факторів та ефектів формування соціальної держави на економічне зростання в Україні в середовищі

оновленого модельного інструментарію» виконувалась наукова робота, пов'язана з проведенням досліджень щодо оцінки впливу ефектів та викликів, соціально значущих для взаємодії населення в середовищі модельного інструментарію; сценаріїв соціально значущих сфер взаємодії населення у «вислизуючій реальності» та прогнозні оцінки розвитку соціальної практики в організації діяльності соціуму.

Вченими Секції у 2022 р. були отримані нові наукові результати, зокрема вперше:

- запропоновано теоретичну модель розвитку соціального світу, в основу якої покладено взаємодію діалектичного характеру таких основоположних соціальних процесів як інтеріоризація, екстеріоризація, суб'єктивізація, об'єктивізація, інноватизація, що приймають участь у переформатуванні і розвитку соціального світу. Обґрунтування такої моделі дозволяє розглядати соціалізацію і як процес осягнення свідомістю основ об'єктивної реальності, і як процес осягнення динаміки і структури розвитку навколишнього соціального світу;

- розглянуто соціалізацію суб'єкта, роль його соціалізації та генеровану ним соціальну інновацію в осягненні розвитку соціального світу як необхідну умову успішності його трансформації в довготривалому відношенні. У якості достатніх умов необхідна соціалізація об'єкта, об'єктивної реальності, економічних відносин, капіталу, а також способу взаємодії суб'єкта і об'єкта.

Дійшло подальшого розвитку трактування нестабільності як трансцендентального феномену, що має ознаки ірраціональності, що вийшов за межі перебігу фаз економічних криз. Нестабільність, в сучасних умовах, відображає єдність суцього й у таких феноменів як суспільство, держава, економіка і відповідно виникає турбулентність, яка характеризується глобальністю прояву. У суспільному вимірі вона має характер флуктуацій, що постійно оновлюються, в результаті дії особистих, корпоративних, національних та інших інтересів; зроблено висновок (за

результатами аналізу диспропорційності в економіці та суспільстві України) про формування пастки модернізації, завдяки якій трансформаційні зміни не досягли бажаних змін. Як явище, модернізаційні пастки зумовлені відповідними процесами в соціумі, в силу його відставання в опануванні нагромадження екзогенного при відсутності відповідного ендогенного характеру досвіду в суб'єкта модернізації.

Науковці Секції також визначили, що перспективні напрями дослідження на 2023 р. пов'язані з викликами та перспективами формування соціальної держави в Україні у повоєнний час.

За результатами досліджень вченими Секції підготовлено 35 аналітичних матеріалів та доповідних записок, направлених до Офісу Президента України, Верховної Ради України, Міністерства оборони України, Ради національної безпеки і оборони України, Бюро економічної безпеки України, Міністерства економіки України, Ради Національного банку України, Національної ради з відновлення України від наслідків війни, виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) щодо прогнозу основних макропоказників України на період до 2050 р.; оцінки втрат України від воєнного вторгнення РФ, організації фінансової підтримки відродження та реструктуризації економіки України, удосконалення механізму державно-приватного партнерства для залучення інвестицій у відновлення соціальної інфраструктури в повоєнний період, майбутнього безпекового середовища до 2032 року, впливу бюджетно-податкової політики на стан грошово-кредитної сфери України у період воєнного стану та інші, на які отримано 6 позитивних відгуків. Серед них Пропозиції до проекту Постанови Верховної Ради України «Про утворення Тимчасової спеціальної комісії Верховної Ради України з питань майбутнього» (надіслано Комітету з питань освіти, науки та інновацій Верховної Ради України, вих. №135-13/29 від 17.01.2022 р.); аналітичний матеріал «Оцінка

вtrat України від воєнного вторгнення РФ», (надіслано Секретарю РНБОУ Данилову О.М. та Голові Ради НБУ Данилишину Б.М., вих. № 135-13/95 від 29.03.2022 р. та вих № 135-13/96 від 30.03.2022 р., відповідно); Пропозиції щодо організації фінансової підтримки відродження та реструктуризації економіки України (надіслано Секретарю РНБОУ Данилову О.М., вих. № 135-13/114 від 19.04.2022 р.); доповідна записка «Перспективи зміни світової валютно-фінансової системи до 2032 року» (надіслано Секретарю РНБОУ Данилову О.М., вих. № 135-13/121 від 04.05.2022 р.); науково-аналітичне обґрунтування інвестиційного проекту зі створення підгалузі з виробництва синтетичного рідкого палива з вугілля в Україні (надіслано Секретарю РНБОУ Данилову О.М., вих. № 135-13/246 від 12.07.2022 р.); аналітичні матеріали щодо впливу бюджетно-податкової політики на стан грошово-кредитної сфери України у період воєнного стану (надіслано Секретарю РНБОУ Данилову О.М., Голові Ради НБУ Данилишину Б.М., вих. № 135-13/263 від 27.07.2022 р. та вих. № 135-13/264 від 28.07.2022 р., відповідно. Отримано лист про впровадження № 10-0006/51375 від 27.07.2022 р. за підписом Б.М. Данилишина); інформаційно-аналітичні матеріали для оцінки «Майбутнього безпекового середовища до 2032» (надіслано Начальнику Головного управління розвідки Міноборони України генерал-майору К. Буданову, вих. № 135-13/276 від 02.08.2022 р. Отримано відповідь – лист від 20.07.2022 №222/41/620); матеріали з окремих складових забезпечення економічної безпеки України: Щодо окремих питань економічної безпеки України; Пропозиції щодо внесення змін до «Стратегії економічної безпеки України на період до 2025 року», затвердженої Указом Президента України від 11 серпня 2021 р. № 347/2021; напрями реформування інформаційного забезпечення моніторингу економічної стійкості та прогресу у досягненні цільових орієнтирів за індикаторами основних складових економічної безпеки (надіслано Директору бюро економічної безпеки України В. Мельнику, вих. №135-

13/396 від 26.10.2022 р.); зауваження та пропозиції до проекту Плану відновлення та розвитку України (надіслано Національній раді з відновлення України від наслідків війни, вих. № 135-13/300 від 17.08.2022 р. Отримано лист про впровадження №44-01/1575 від 10.09.2022 р. за підписом заступника керівника Офісу Президента України Р. Шурми).

Протягом звітного періоду вчені Секції брали участь у трьох наукових роботах конкурсної та госпдоготорної тематики, а саме:

1) науковий проєкт **«Альтернативні сценарії розвитку економіки України в postCOVID-му світовому просторі»** за розділом 1. «Траєкторії розвитку України в системі координат postCOVID-ного світу». (Замовник: НАН України. Термін виконання: з 17 січня 2022 р. по 31.12.2022 р. (прикладні дослідження), науковий керівник: д.е.н., професор, чл.-кор. НАН України Скрипниченко М.І.).

Метою дослідження є розробка альтернативних сценаріїв розвитку економіки України в системі координат postCOVID-го світу та здійснення інструментально обґрунтованих оцінок факторів та пріоритетів (драйверів) забезпечення стійкої економічної динаміки з урахуванням специфіки національної економіки та прикладу кращих практик країн світу.

Протягом звітного періоду виконана робота за розділом *«Чинники та пріоритети відновлення економічного зростання у постпандемічному світовому просторі»* щодо обґрунтування чинників та пріоритетів відновлення економічного зростання у постпандемічному світовому просторі. Проведені оперативні прогностико-аналітичні розрахунки динаміки макроекономічних показників України у розрізі основних макросекторів вітчизняної економіки у *postCOVID-му світовому просторі*; здійснено актуалізацію за досвідом країн ЄС нормативно-організаційних засад формування суспільного діалогу у системі координат постковідного світу; підготовлено висновки і пропозиції до пріоритетів

відновлення економічного зростання у постпандемічному світовому просторі;

2) науковий проєкт **«Компонентний підхід забезпечення нової соціальної якості життя»**. І етап «Концепції якості життя та соціальної якості: спільне та відмінне». (Замовник: НАН України. Термін виконання: з 17 січня 2022 р. по 31.12.2022 р. (прикладні дослідження), науковий керівник: к.соціол н. Балакірева О.М.). В межах проєкту обґрунтовано та теоретично переопрацьовано наукову концепцію соціальної якості для країн з транзитивною економікою; узагальнено виміри соціальної якості життя в Україні за складовими: соціально-економічна безпека, соціальна згуртованість, соціальна інклюзія, соціальні можливості; проведено порівняння вимірів соціальної якості в Україні з іншими європейськими країнами, зокрема постсоціалістичними країнами-членами ЄС; підготовлено (у співавторстві) розділи наукової доповіді: «Формування теоретичного та прикладного концепту соціальної якості життя» та «Компонентний підхід в реалізації політики соціальної якості в Україні»;

3) науковий проєкт **«Розрахунок мультиплікативних ефектів для економіки України від реалізації інвестиційного проєкту «Дністровська ГАЕС»**. (Замовник: ПрАТ «Укргідропроект». Термін виконання: з 06.06.2022 р. по 02.11.2022 р., науковий керівник: д.е.н. Никифорок. О.І.)

За результатами виконання проєкту уточнено методологію розрахунку мультиплікаційних ефектів від приросту інвестицій; визначено основні види ефектів, що згенеровані капітальними інвестиціями в будівництво першої черги Дністровської ГАЕС на макроекономічному рівні, на рівні будівельної галузі (ВЕД Будівництво), на регіональному рівні (Чернівецька область). Узагальнено очікувані економічні ефекти від експлуатації, систематизовано очікувані сукупні ефекти від будівництва та експлуатації об'єкта «Дністровська ГАЕС» в повному проєктному обсязі на період до 2026 року.

Протягом 2022 р. вчені Секції брали участь в конференціях, наукових семінарах, круглих столах, засіданнях, робочих нарадах органів виконавчої влади тощо. Зокрема, керівник Секції Геєць В.М. брав участь у:

- роботі наукової конференції за участю ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України» та Італійського інституту майбутнього (11 травня 2022 р., м. Київ, м. Неаполь, формат онлайн). За підсумками роботи конференції підписано *Меморандум про співробітництво*, який передбачає широкий спектр заходів в ході яких обидві наукові організації можуть тісно співпрацювати. Зокрема, йдеться про підготовку спільного дослідження політико-економічних наслідків війни проти України як для України, так і для Європейського Союзу та світу загалом. Таке дослідження може стати складовою частиною загального проекту економічного відродження України;

- панельній експертній дискусії щодо стратегії відновлення економіки України, організованій Національним інститутом стратегічних досліджень (19 травня 2022 р, м. Київ),

- засіданні Антикризового штабу, що проходило в Українському союзі промисловців і підприємців, організаторами якого були Верховна Рада України, Офіс Президента України, НБУ, структурні об'єднання та організації промисловців, підприємців, роботодавців та профспілки (27 жовтня 2022 р., м.Київ). Мета засідання: вирішення невідкладних питань діяльності економіки, промисловості з урахуванням обмежених ресурсів на розвиток у Державному бюджеті 2023 р., впливу несприятливих чинників – пришвидшення інфляції, зростання виробничих витрат, ускладненої логістики тощо;

- роботі Регіонального круглого столу «Повоєнне відновлення та розвиток фермерства в Україні: пропозиції малих агровиробників», на якому виступив з привітальним словом. Організаторами цього заходу були ГО «Платформа знань – аграрний розвиток та сільські інновації», «Асоціація фермерів та

приватних землевласників України», «Українська мережа сільсько-розвитку», ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України» (27 жовтня 2022 р., м. Київ). Під час роботи круглого столу відбулося широке суспільне обговорення та узагальнення думок малих фермерських господарств для включення у порядок денний Загальноукраїнського Форуму «Малі селянські та фермерські господарства під час війни та післявоєнної відбудови України: політичний діалог».

- Діловій нараді (як модератор) з питань створення фінансового механізму для економічного відродження України (онлайн формат, учасники наради: Маркус Фреддер, колишній казначей ЄБРР, а нині – голова інвестиційної компанії (Швейцарія), Барт Ле Бланк, голова Інвестиційного комітету ООН та інші представники міжнародних і національних організацій). У ході наради обговорювалась низка важливих питань: 1) фінансування економічного відродження: має бути створений спеціальний інституціональний механізм чи може бути використана існуюча система (зокрема, бюджетне фінансування тощо)?; 2) спеціальний механізм всередині країни створюється окремо (і потім стикується з зовнішнім) чи це повинний бути єдиний механізм з двома задалегідь узгодженими елементами (внутрішнім та зовнішнім)?; 3) як забезпечуватиметься взаємний моніторинг діяльності обох елементів?; 4) яким чином і хто наповнює зовнішній Фонд та як приймаються рішення про використання коштів і моніторинг за їх використанням?; 5) як має здійснюватися відбір проектів та отримувачів коштів всередині країни?; 6) як здійснюється контроль за цільовим та ефективним використанням коштів всередині країни?; 7) як має гарантуватися повернення кредитних коштів? За результатами обговорення прийнято рішення підготувати узагальнені матеріали (в форматі «Білої книги»), які будуть спрямовані до відповідних державних органів для практичної імплементації висунутих пропозицій»

- Народному форумі (як модератор) «Селянські й фермерські господарства під час війни та у період повоєнного відновлення України: політичний діалог» (організатори – НАН України, ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України», 15–16 листопада 2022 р., м. Київ). Під час роботи форуму акцентувалася увага на визнанні ролі і значення українських селянських і фермерських господарств, як визначальних суб'єктів виробництва продовольства та гарантування внутрішньої продовольчої безпеки у період повоєнної відбудови країни;

- Загальних зборах НАН України (17 лютого 2022 р. м. Київ), де виступив з доповіддю «Економіка України в імперативах низьковуглецевого розвитку»;

- засіданні Президії НАН України (30 березня 2022 р., м. Київ), де виступив з доповіддю «Оцінка економічних втрат України внаслідок збройної агресії РФ»;

- засіданні Комісії НАН України (18 травня 2022 р., м. Київ), де відбулося обговорення підготовки пропозицій щодо заходів з відновлення та розвитку України у воєнний і післявоєнний періоди.

Протягом 2022 р. науковцями Секції було опубліковано 22 наукові праці, загальним обсягом 9,73 друк. арк.: у фахових виданнях – 5 публікацій, обсягом – 5,025 друк. арк., у тому числі 1 публікація індексується у базах даних Web of Science, Scopus; в зарубіжних виданнях – 13 публікацій, обсягом – 0,7 друк. арк., у тому числі 1 публікація індексується у базах даних Web of Science, Scopus; 2 розділи в монографіях та 2 розділи в науковій доповіді, загальним обсягом 1,02 друк. аркушів.

Серед них найбільш вагомими є:

- Valeriy Heyets, Viktoriia Blyzniuk, and Olena Nykyforuk. The Recovery of Ukraine: Social Quality in the Postwar Societal Space. Web of Science, Scopus International Journal of Social Quality, 2022.12;

- Heyets V., Skrypnychenko M. Eastern Europe Consensus Forecast (Ukraine). London, United Kingdom, 2022 (1–12-й випуск). URL: <https://www.consensuseconomics.com>;

- В.Геєць, Р.Подолець, О.Дячук. Повоєнна економіка України в імперативах низько-вуглецевого розвитку (макрооцінка). *Наука та інновації*, 2022. №18(6) 3–16 (Web of Science, Scopus);

- Геєць В.М. Соціальна реальність у цифровому просторі. *Економіка України*, 2022. № 1. С. 3–28.;

- Геєць В. М., Близнюк В. В., Никифорок О.І. Актуальні аспекти політики соціальної якості в постконфліктній економіці України. *Економіка України*, 2022. № 6. С. 3–22;

- Геєць В.М. Від турбулентності до ламінарної динаміки на основі рівноправної конкуренції. *Економічна теорія*. 2022. №4;

- Відновлення та реконструкція повоєнної економіки України : Наукова доповідь / НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». – К., 2022. – 304 с.

Протягом 2022 р. керівник Секції – академік НАН України В.М. Геєць та інші члені Секції продовжували брати участь у спільних наукових дослідженнях з міжнародними установами та організаціями, зокрема у:

- Міжнародному Проєкті LINK (ООН – США) щодо оцінки перспектив розвитку економіки України на період до 2022 р. за системою макромоделей економіки України (ООН – США), з 1992 р. – по теперішній час;

- Підготовці середньострокових прогнозів основних макроекономічних індикаторів розвитку економіки України для прогнозно-аналітичного Центру «Consensus» (Великобританія, Лондон), з 1998 р. – по теперішній час.

У 2022 р. керівник Секції – академік НАН України В.М.Геєць отримав нагороду «Eastern Europe 2021 Forecast Accuracy Award» провідної міжнародної організації з економічних досліджень Consensus Economics за точність прогнозу ВВП і споживчої інфляції в Україні у 2020–2021 роках (2021 Forecast Accuracy Awards

Ukraine). Протягом звітнього року В.М. Геєць також здійснював науково-організаційну та громадську діяльність як директор ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України», віце-президент Спільноти економістів України, представник України в міжнародному проекті ЛІНК (ООН США). Він є членом наглядової ради Київського національного торговельно-економічного університету (з 2013 р.) та Державного вищого навчального закладу «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» (з 2016 р.), науково-експертної колегії Громадської ради при НБУ (з 2015 р.), Національного комітету з промислового розвитку при Кабінеті Міністрів України (з 2016 р.), Експертної ради Громадської організації з питань розвитку газової промисловості та ринку природного газу (з 2018 р.), Ради з питань економічного розвитку України при Кабінеті Міністрів України (з 04.2020 р.), робочої групи Кабінету міністрів України з формування стратегії розвитку України–2030 (з 2020 р.), економічної ради реформ Кабінету Міністрів України (з 2020 р.), науково-технічної ради Державного агентства водних ресурсів України (з 09.2020 р.), Консультативної Ради науково-технічного розвитку Державного концерну «Укроборонпром» (2021).

Керівник Секції СЕУ академік НАН України В.М.Геєць є головним редактором журналів: «Економіка і прогнозування», «Економіка України», членом наукових, редакційних рад і колегій міжнародних наукових журналів «Известия Национальной Академии Наук Азербайджана. Серия Наука и Инновации», «Экономическая кибернетика», «Міжнародний журнал соціальної якості», членом редколегії наукового журналу «Економічна теорія».

СЕКЦІЯ ПО ВИВЧЕННЮ ПРОДУКТИВНИХ СИЛ УКРАЇНИ

(Науковий керівник – член Президії Співки економістів України,

д.е.н., професор, академік НААН України,

Заслужений діяч науки і техніки України,

Лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки,

академік Міжнародної інженерної академії Хвесик М.А.)

Під безпосереднім керівництвом академіка НААН України М.А. Хвесика протягом звітного періоду науковцями Секції виконувались п'ять науково-дослідних робіт за відомчою тематикою, а саме: три фундаментальних (у тому числі дві НДР – у рамках цільової програми наукових досліджень Відділення економіки НАН України «Траєкторія сталого розвитку України до 2030 року») та дві прикладних.

Науковці Секції виконали значний обсяг робіт за відомчою тематикою, що дозволило отримати такі найважливіші результати досліджень за звітний період:

НДР «Методологічні засади сталого господарювання» – фундаментальне дослідження.

Найважливіші отримані результати. Визначено детермінанти сталого господарювання; розкрито полісуб'єктний підхід до реалізації сталого господарювання; здійснено типізацію систем сталого господарювання та ідентифікацію національної системи сталого господарювання; визначено напрями переходу держави до сталого господарювання. *Уперше* представлено структуру ключових детермінант формування моделі організації сталого господарювання постіндустріального типу. Зокрема, розкрито ознаки полісуб'єктного підходу формування просторових утворень з розвинутою соцієтальною компонентою; розроблено схему-модель таксону комунікативних зв'язків сталого господарювання; означено процедуру ідентифікації моделі просторового утворення сталого господарювання з орієнтацією на розробку форсайт-проектів; надано пропозиції до формування сучасного

національного господарського простору у вигляді сукупності інформаційно-комунікативних таксонів з графічною інтерпретацією фракталу таксону; запропоновано шляхи переходу держави до сталого господарювання з відповідним системним забезпеченням, включаючи напрями формування національної системи сталих фінансів як базису реалізації цільових орієнтирів розвитку.

НДР «Сценарно-синергетичні домінанти екологобезпечного природокористування» – *прикладне дослідження.*

Найважливіші отримані результати.

Розроблено механізм реалізації системи сценарно-синергетичних домінант екологобезпечного природокористування. Доповнено організаційну складову гармонізації соціо-еколого-економічних зв'язків у системі сценарно-синергетичних домінант екологічної безпеки. Встановлено організаційні домінанти сфери управління відходами за нових умов. Досліджено міжнародні підходи до застосування механізмів реалізації сценарно-синергетичних домінант соціо-еколого-безпечного природокористування, насамперед інституційних, у сфері охорони природних ресурсів, а також спрямованих на недопущення глобальних трансформацій природного середовища. Наведено особливості формування організаційно-економічного механізму досягнення екологобезпечного розвитку в глобальних умовах, визначено роль і значення фінансового простору в концепції екологічної безпеки, що надає можливості для реалізації завдань побудови ефективної системи її гарантування. Обґрунтовано економічний інструментарій реалізації домінант екологобезпечного природокористування загалом, а також у сфері управління відходами зокрема. Проведено стратегування сценарно-синергетичних домінант екологобезпечного природокористування. Виділено пріоритети застосування сценарно-синергетичного підходу у сфері управління відходами. Запропоновано вектори удосконалення фінансово-економічного механізму розвитку сценарно-

синергетичних домінант соціо-еколого-безпечного природокористування. Доповнено та обґрунтовано застосування організаційно-економічного інструментарію подолання наслідків надзвичайних ситуацій та екологічних катастроф від бойових дій.

НДР «Економічні механізми ревіталізації малих річок» – *прикладне дослідження.*

Найважливіші отримані результати. Проведено оцінку міжнародного досвіду управління водними ресурсами у басейнах малих річок, зокрема, щодо вдосконалення структури управління водогосподарським комплексом та визначено закономірності й загальні підходи щодо розробки, формування та реалізації заходів ревіталізації малих річок; розроблено рекомендації щодо комплексної оцінки ефективності використання водних ресурсів у басейнах малих річок України та обґрунтовано принципи формування інституційного середовища їх охорони і відтворення в умовах змін клімату та зростання антропогенного навантаження; досліджено концептуальні підходи щодо оцінки ризиків та наслідків катастрофічних явищ, що пов'язані з природними, антропогенними та соціально-політичними впливами на водні ресурси та запропоновано методичні рекомендації щодо визначення рівня заподіяної шкоди та обсягу збитків у сфері водного господарства; структуровано основні інструменти економічного регулювання раціонального водокористування у басейні малих річок, а саме: платність спеціального водокористування, екологічне нормування та використання форм публічно-приватного партнерства у водокористуванні; обґрунтовано доцільність впровадження заходів із забезпечення питного водопостачання з підземних водоносних горизонтів, що є дієвою складовою сфери збереження малих річок та альтернативним джерелом водопостачання в умовах воєнного часу.

НДР «Потенціал підприємництва у сфері природокористування» – *прикладне дослідження.*

Найважливіші отримані результати. Визначено змістовні та

функціональні ознаки організації підприємництва у сфері природокористування й розкрито сутність, принципи та підходи до їх класифікації; проаналізовано ефективність використання капіталу на державних та приватних підприємствах сфери природокористування з обґрунтуванням взаємозалежності фінансів підприємства (прибутку) з функціонуванням грошового обороту і обігу; проведено аналіз розвитку підприємництва у сфері природокористування за участю державного капіталу. Проаналізовано сучасні підходи до визначення збитків та встановлено, що оцінка збитків, які виникли внаслідок руйнування природного середовища, має ґрунтуватися на удосконаленому комплексному підході з урахуванням особливостей діючого фактора і реципієнта негативного впливу та недоотриманого прибутку через обмеження використання лісових, земельних ресурсів; встановлено, що сучасний зарубіжний досвід оцінювання збитків від воєнних дій для довкілля характеризується різноманітністю підходів, серед яких детально розглянуто досвід іраксько-кувейтської війни та виявлено можливості його застосування для України. Як результат, запропоновано механізм компенсації збитків у вигляді алгоритму: I етап – формування інституції, що регулюватиме процес компенсування збитків; II етап – встановлення величини збитків для держави (методика розрахунку); III етап – фонд компенсування; IV етап – виплати.

НДР «Екосистемні платежі як інструмент забезпечення сталого розвитку території» – фундаментальне дослідження.

Найважливіші отримані результати. Надано визначення екосистемних платежів як економічного інструменту управління природними ресурсами місцевого значення. Запропонована теоретична модель впровадження екосистемного підходу в економічний механізм природокористування; побудована ієрархічна структура платежів за використання ресурсів та функцій екосистем; сформовані методологічні засади визначення розміру екосистемних платежів за використання природних ресурсів

територій різних типів. Опрацьовано концепт екосистемних платежів як економічного інструменту регулювання процесу використання природних ресурсів, визначено зміст, елементи, функції екосистемних платежів. Обґрунтовано інституційні передумови впровадження екосистемних платежів у вітчизняну практику господарювання з урахуванням міжнародного досвіду; описана структура процесу впровадження екосистемного підходу в природокористуванні. Розроблена структура платежів за використання ресурсів та функцій екосистем, представлена у вигляді матриці відповідних платежів. З метою удосконалення методологічних засад визначення розміру платежів за використання природних ресурсів територій різних типів сформовано алгоритми визначення розміру платежів за використання природних ресурсів місцевого значення. Описано та запропоновано шляхи удосконалення методологічних підходів до оцінювання шкоди та збитків, завданих екосистемам України внаслідок ведення на її території бойових дій.

Науковцями Секції – співробітниками ДУ ІЕПСР НАН України – за звітний період підготовлено в інтересах та на замовлення органів державної влади та місцевого самоврядування 67 наукових розробок (*усі за бюджетною програмою 6541030*) – інформаційно-аналітичних матеріалів і експертних висновків, з яких на 28 отримано листи-підтвердження про впровадження. Усі наукові розробки мають вагомe значення для економічного та соціального розвитку України. Наукові результати, підтверджені відповідними документами, відзначаються високим науковим рівнем і використовуються в державних органах управління національним господарством.

Найвагомішими з них є наступні:

Пропозиції щодо комплексного оцінювання місцевих екосистемних активів територіальних громад (аналітична записка) – Комітет Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування, лист-підтвердження про впровад-

ження 04-15/12-2022/49820 від 21.02.2022;

Оптимізація фінансування проєктів сталого розвитку на основі механізмів сек'юритизації (аналітична записка) – Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України, лист-підтвердження про впровадження 15/15-05/115-22 від 31.05.2022;

Застосування методів системного аналізу для оцінки стану управління водними ресурсами у басейнах малих річок (аналітична записка) – Державне агентство водних ресурсів України, лист-підтвердження про впровадження № 2316/1/11 від 30.06.2022;

Формування механізму забезпечення соціальної безпеки – важливого чинника економічного зростання України та її регіонів (аналітична записка) в рамках НДР «Сценарно-синергетичні домінанти еколого-безпечного природокористування» – Львівська обласна державна адміністрація, лист-підтвердження про впровадження № 5/6-5204/0/2-22/7-31 від 31.05.2022;

Функціональні особливості організації підприємництва у сфері землекористування (аналітична записка) – Інститут землекористування НААН України, вих. № 01-8/88 від 01.08.2022, лист-підтвердження про впровадження № 50 від 22.08.2022.

У звітному році науковці Секції – співробітники Інституту брали участь у роботі колегій, науково-технічних та експертних рад центральних органів виконавчої влади, а також є членами: експертних рад, консультативних рад, науково-експертних колегій, редколегій журналів та відповідальними редакторами наукових видань, зокрема науковий керівник Секції по вивчення продуктивних сил України Спілки економістів України академік НААН України М.А. Хвесик брав участь у роботі колегій і науково-технічних рад центральних органів виконавчої влади, а також є: консультантом Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування; членом експертної групи Ради національної безпеки і оборони України з питань національної безпеки в екологічній сфері; головою секції з питань

економіки, управління інфраструктурою та інвестиційної діяльності науково-технічної ради Державного агентства водних ресурсів України; членом Бюро Відділення економіки НАН України; членом Бюро Відділення аграрної економіки і продовольства НААН України; членом президії, правління та науковим керівником секції по вивченню продуктивних сил України Спілки економістів України; членом консультативної ради з питань розвитку сільського господарства та сільських територій; членом координаційної ради комплексної наукової програми «Регіональні проблеми раціонального природокористування» Київського національного університету імені Тараса Шевченка; членом редколегії українських і міжнародних наукових журналів: «Економіка природокористування і сталий розвиток» (головний редактор); «Економіка АПК», «Екологія та безпека життєдіяльності», «Землепорядний вісник», «Водне господарство України», «Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки», «Бізнес, економіка, сталий розвиток, лідерство та інновації» (заснований ДУ ІЕПСР НАН України спільно з Приватним вищим навчальним закладом-інститутом «Українсько-Американський університет Конкордія»), «Журнал наукових і прикладних досліджень» (Болгарія), електронного видання «Економіка. Управління. Інновації. Серія: Економічні науки» (засноване ДУ ІЕПСР НАН України спільно з Житомирським державним університетом імені Івана Франка).

У звітному періоді науковцями Секції – співробітниками ДУ ІЕПСР НАН України надавалися експертні висновки та рецензії на наукові проєкти, монографії, відгуки на автореферати, а також здійснювалося офіційне опанування по докторських і кандидатських дисертаціях на захистах у різних наукових установах та закладах вищої освіти.

Найголовнішими партнерами ДУ ІЕПСР НАН України в міжнародному науковому співробітництві виступали наукові установи академій наук та заклади вищої освіти Болгарії, Великої

Британії, Грузії, Канади, Китаю, Польщі та інших країн. Триває робота щодо розвитку міжнародного співробітництва з Грузинським технічним університетом (м. Тбілісі), Корейським інститутом економіки сільських районів, Лондонським імперським коледжем (Великобританія), Суспільним Інститутом (Канада) та закладами Об'єднаних Арабських Еміратів.

У лютому 2022 р. Інститутом продовжено дію договору про співпрацю із зарубіжним навчальним закладом – Суспільним інститутом, Канада (The Grassroots Institute, Canada).

У звітному році в Секції – ДУ ІЕПСР НАН України проводилися он- та оф-лайн методологічні семінари для аспірантів і молодих учених, науковцями інституту прочитано лекційні курси навчальних дисциплін освітньої складової підготовки для доктора філософії.

Науковцями Секції – співробітниками Інституту підготовлені та опубліковані особисто або у співавторстві в різних видавництвах України 12 книжкових видань загальним обсягом понад 120 обліково-видавничих аркушів, з них 6 – рекомендовані до друку вченими радами інших установ, та три наукових журнали (з них одне електронне фахове видання спільно з Житомирським державним університетом імені Івана Франка та одне – з Приватним вищим навчальним закладом-інститутом «Українсько-Американський університет Конкордія»).

Найвагомішими виданнями є:

М.А. Хвесик, Г.О. Обиход, В.І. Куценко та ін. Сценарно-синергетичні домінанти екологобезпечного природокористування. – /Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України» /. – К.: ДУ ІЕПСР НАН України, 2022. – 304 с. – ISBN 978-617-14-0027-6. – [Електронне видання].

Детермінанти сталого господарювання / [за заг. ред. акад. НААН України, д.е.н., проф., заслуженого діяча науки і техніки України М.А. Хвесика]. – /Державна установа «Інститут

економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України»/. – К.: ДУ ІЕПСР НАН України, 2022. – 96 с. – ISBN 978-966-02-9968-9. – [Електронне видання].

Економіка природокористування: глосарій основних термінів. 2-ге вид., доп. / [за заг. ред. акад. НААН України М.А. Хвеси́ка]. – /Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України»/. – К.: ДУ ІЕПСР НАН України, 2022. – 118 с.

З метою популяризації наукових результатів Секції – Інституту в засобах масової інформації співробітниками регулярно публікувалися експертні коментарі, статті, наукові огляди, доповіді. Науковці Секції – співробітники ДУ ІЕПСР НАН України читали лекції у закладах вищої освіти, виступали з інтерв'ю у ЗМІ.

Заходи, що висвітлювалися в засобах масової інформації:

- на офіційному сайті ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПНУ, повідомлення «Відбувся тренінг-коучінг «Живий проект – швидкий шлях до успіху» від 22.11.2022 . URL: Режим доступу: <http://umo.edu.ua/news/2211221340?fbclid=IwAR2b>;

- на офіційному сайті Цифрової агенції «е-Екологія», повідомлення «Арт-колекція «Стільник» – соціальний проект публічно-приватного партнерства Гостомельської ОТГ» від 23.11.2022. URL: <https://da.ecoukraine.org/art-kolektsiya-stilnik-sotsialnij-proyekt-publichno-privatnogo-partnerstva-gostomelskoyi-otg>.

Участь у телепередачах:

- директор ДУ ІЕПСР НАН України акад. НААН України, д.е.н., проф., заслужений діяч науки і техніки України М.А. Хвесик 26.12.2022 р. взяв участь у прес-конференції в УНІА «Укрінформ» на тему: «Повоєнне відродження України. Візія Відділення економіки Національної академії наук України», де виклав бачення інститутом актуальних економічних проблем природокористування та сталого розвитку в умовах воєнного стану і

повоєнного відновлення України. Режим доступу до запису прямого ефіру: <https://www.ukrinform.ua/rubric-presshall/3639057-povoenne-vidrozdzenna-ukraini-vizia-viddilenna-ekonomiki-nacionalnoi-akademii-nauk-ukraini.html>;

- д.е.н., проф., заслужений діяч науки і техніки України В.В. Микитенко організувала та провела на платформах Ютуб та Інстаграм прямий ефір (08.04.2022 р. з 18:00 до 20:00), присвячений проблемам забезпечення сталого господарювання в Україні в умовах нарощення військово-економічних загроз – репрезентовано на платформах # ASMR 2022, Ютуб та Інстаграм. Режим доступу до запису прямого ефіру: <https://www.instagram.com/p/CcCbo4ZsAZZE/>;

- д.е.н., проф., заслужений діяч науки і техніки України В.В. Микитенко організувала та провела на платформах Ютуб та Інстаграм прямий ефір (05.09.2022 р. з 18:00 до 20:00), присвячений розбудові національної системи сталого господарювання та визначення її впливу на трансформацію паливно-енергетичного комплексу державного утворення (на сучасному етапі нарощення реальних загроз і ризиків) – репрезентовано на платформах # ASMR 2022, Ютуб та Інстаграм. – Режим доступу до запису прямого ефіру: <https://www.instagram.com/v.v. Mykytenko//>.

Публікації у друкованих засобах масової інформації:

Третяк А.М., Третяк В.М. Третяк Н.А. Охорона земель в Україні: наукові та управлінські провали: як виправити становище? // Інформаційний ресурс *Науково-виробничий журнал «Землепорядний вісник»*. 2022. № 6. С. 16–21. URL: <http://zemvisnuk.com.ua/page/arkh-v-nomer-v>.

У 2022 р. науковці Секції – співробітники Інституту були співорганізаторами одного круглого столу та відкритої лекції (Україна), а саме:

Круглий стіл «Економіка в умовах війни: втрати, адаптація, відновлення...» (20.05.2022, м. Луцьк) – співорганізатор;

Відкрита лекція на тему «Економічне оцінювання шкоди та

збитків довкіллю внаслідок збройної агресії РФ» (07.12.2022, м. Луцьк).

Академік НААН України – керівник Секції М.А. Хвесик є членом Міжнародної консультативної ради Grassroots Institute (Канада), до складу якої входять відомі світові вчені, представники вузівської науки, громадськості, експертного середовища. Також акад. НААН України М.А. Хвесик брав участь у низці міжнародних наукових конференцій.

Науковці Секції – співробітники Інституту брали участь у проведенні міжнародних зустрічей за участю іноземних представників в он-лайн форматі:

- заступник директора з наукової роботи д.е.н., с.н.с. Г.О. Обиход (будучи членом Міжнародного організаційного комітету Літньої школи «Summer Field School & Workshop on Mountain Ecosystems and Resource Management», заснованого спільно із The Grassroots Institute (Канада) 20 березня 2022 р. взяла участь у он-лайн зустрічі з директором The Grassroots Institute у рамках роботи комітету з підготовки й редагування лекцій і документів у формі «Книги про гірські екосистеми та управління ресурсами». Книга матиме змішаний формат і міститиме неопубліковані та опубліковані повні матеріали, представлені на Літній польовій школі 2021: статті, концепції, огляди, первинні й тематичні дослідження, практичний досвід і методологічні пам'ятки; цільова аудиторія – науковці та практики. Також було деталізовано два напрями роботи: 1) змістовне наповнення спільноти Rangelands Initiative, започаткованої через глобальну платформу/портал для фермерів; 2) реєстрація двох міжнародних журналів (на додаток до діючого журналу GJNR). Детальніше за посиланнями: <http://journals.grassrootsinstitute.net/call-for-papers-advt.html>; <http://grassrootsinstitute.net/focus.html>;

- у травні–липні 2022 р. відбулись ряд он-лайн зустрічей дирекції ДУ ІЕПСР НАН України та іноземних колег, котрі входять до складу редакційної колегії наукового фахового журналу

«Економіка природокористування і сталий розвиток», серед яких: Бом Сівасамбу, доктор філософії, Кембриджський університет, Лондонський Імперський коледж, департамент електроінженерії Кембриджського центру графена (Велика Британія); Сіваграков Олег Володимирович, к.е.н., доцент, завідувач кафедри економіки та управління Інституту підприємницької діяльності (Білорусь); Арджуменд Хазрат, доктор філософії, директор Grassroots Institute, старший науковий співробітник Mc Gill University (Канада);

- у червні 2022 р. відбулась робоча зустріч директора ДУ ІЕПСР НАН України акад. НААН України, д.е.н., проф. М. А. Хвесика з керівником програми ЮНЕП в Україні Атілою Урас та радником Офісу Координаторки системи ООН в Україні з екологічних питань Михайлом Малковим, на якій були всебічно обговорені напрями співпраці у сфері економіки природокористування, екологічної безпеки, сталого розвитку та ряду інших актуальних питань сьогодення і перспективи;

- у липні 2022 р. ДУ ІЕПСР НАН України приєдналася до Мережі рішень зі сталого розвитку ООН (Sustainable Development of Solutions Network for UN – SDSN UN);

- у липні 2022 р. відбулася он-лайн зустріч заступника директора Інституту з наукової роботи д.е.н., с.н.с. Г.О. Обиход з професором сталого розвитку та канд. геогр. наук Донгуонг Жанг (Університет сільського господарства провінції Хенань, компанія «Агроскоп») з питань міжнародної співпраці у галузі наукових досліджень на тему «Повоєнне відновлення сільського господарства: партнерство України та Китаю»;

- д.е.н., проф. В.В. Микитенко є членом Союзу промислових експертів та роботодавців Нідерландів (NMCP-PUM), а також здійснювала науково-технічну співпрацю та експертизу міжнародних наукових проектів у межах досліджень ДУ ІЕПСР НАН України за напрямками прикладної, організаційної та науково-методичної діяльності: Спілки промисловців Нідерландів та

роботодавців ЄС (Confederation of Netherlands Industry and Employers (VNO-NCW); міжнародних Альянсів: «Alliance to Save Energy»; «Alliance to REEEP»; «Alliance to international Air-condition, heating, refrigeration»; «Aprotech Engineering»; нею організовано та проведено сім науково-практичних вебінарів за участю наукових співробітників відділу методології сталого розвитку та науковців і дослідників Центру Medical Center Darwin Life-Nadiya, а також науково-дослідної інституції British Consul. Результатом міжнародної та науково-технічної співпраці стали підтримка вільного обміну досвідом і знаннями між науковими й науково-технічними співробітниками різних країн і галузей науки та освіти; забезпечення доступу до інформації та знань у сфері науково-прикладних досліджень із питань економіки природокористування і сталого розвитку; розвиток науково-видавничої справи;

- к.е.н., с.н.с. Н.В. Коржунова взяла участь у роботі Міжнародної Комісії захисту річки Дунай (ICPDR) 30 березня 2022 р. у zoom-форматі.

Міжнародний науковий обмін:

У рамках міжнародного наукового обміну з 15 вересня по 15 грудня 2022 р. науковий співробітник відділу економічних проблем водокористування ДУ ІЕПСР НАН України к.е.н. Г.С. Штогрин проходила наукове стажування в Інституті розвитку села і сільського господарства Польської академії наук згідно з Протоколом до Угоди про наукове співробітництво між Польською академією наук і Національною академією наук України на 2022–2024 роки.

Основні напрями міжнародного наукового і науково-технічного співробітництва полягають у налагодженні співпраці із зарубіжними науковцями для проведення спільних досліджень, обміну досвідом і підготовки кадрів.

Науковий керівник Секції академік НААН України М.А. Хвесик значну увагу приділяє роботі з науковою молоддю,

підготовці наукових кадрів вищої кваліфікації з числа молодих учених.

СЕКЦІЯ РЕГІОНАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

*(науковий керівник – член Правління Співки економістів
України, д.е.н., професор Кравців В.С.)*

У 2022 р. Секція зосереджувала увагу на таких напрямках регіональних досліджень:

- наукове супроводження процесів формування та реалізації державної регіональної політики;
- дослідження особливостей та закономірностей трансформації сучасної моделі просторового розвитку в умовах нових викликів;
- розробка науково-методичних засад оцінювання продуктивної спроможності економіки регіонів;
- виявлення загроз та ризиків ендегенного розвитку регіонів України в умовах воєнного стану;
- дослідження впливу нестабільності на фінансове забезпечення розвитку територій;
- стратегічне оцінювання територій різних функціональних типів в контексті наявних ризиків та потенціалу розвитку в умовах російської агресії;
- обґрунтування векторів структурної трансформації промисловості з урахуванням зовнішніх впливів;
- розроблення інструментарію оцінювання конкурентоспроможності туристично-рекреаційної сфери регіону;
- аналіз стану та тенденцій поширення соціальної вразливості населення в умовах російської агресії;
- обґрунтування моніторингу міграційної мобільності молоді та демографічне прогнозування для областей Карпатського регіону;

- визначення перспектив економічного розвитку прикордонних областей Західного регіону України на основі використання їх логістично-транспортної інфраструктури; тощо.

Основні результати наукових досліджень у звітному році:

1) виявлено основні тенденції, ризики та загрози функціонування сектору державних фінансів та вітчизняної банківської системи, ринку праці та сфери зайнятості, транспортної та енергетичної інфраструктури України, забезпечення продовольчої безпеки та збереження експортного потенціалу в умовах російсько-української війни;

2) розроблено методичний інструментарій оцінювання наслідків впливу глобальних викликів і шоків на резильєнтність ендегенного соціально-економічного розвитку регіонів України;

3) визначено детермінанти та запропоновано багатofакторну модель процесу збереження, розвитку і реалізації продуктивної спроможності регіону;

4) розроблено та апробовано новий методологічний підхід до визначення залежності машинобудівних виробництв від імпорту продукції проміжного споживання

5) визначено ризики та потенціал розвитку територій України різного функціонального типу в умовах російської збройної агресії з урахуванням безпекового фактору, гуманітарної ситуації, наявного потенціалу і стримуючих чинників;

6) запропоновано концепт бюджетної політики розвитку територіальних громад з врахуванням загроз та небезпек посилення фінансової нестабільності;

7) обґрунтовано концепцію розвитку територіальної громади на засадах активорієнтованого управління;

8) розроблено науково-методичні засади компонентно-інтегрального оцінювання конкурентоспроможності туристично-рекреаційної сфери регіону;

9) розроблено пропозиції щодо формування проактивної політики мінімізації соціальної вразливості населення в умовах російсько-української війни;

10) обґрунтовано концептуальні підходи до розвитку сфери поводження з відходами у регіонах України в сучасних умовах та шляхи активізації ринку утилізації та перероблення відходів в Україні;

11) розроблено й апробовано на прикладі Карпатського регіону України методичку розрахунку емпіричного показника розвитку демографічного потенціалу за сценарним прогнозом до 2050 року;

12) обґрунтовано перспективи економічного розвитку прикордонних областей Західного регіону України на основі використання їх логістично-транспортної інфраструктури..

У 2022 р. вчені-економісти Секції активно працювали над розробкою документів концептуального та прогностичного характеру, наукових доповідей, методичних рекомендацій для їх впровадження в практичну діяльність центральних, регіональних та місцевих органів влади.

Зокрема, з проблематики *регіональної політики та соціально-економічного розвитку регіонів* було підготовлено та надіслано до центральних органів влади низку науково-аналітичних матеріалів, зокрема, наукові доповіді «Економіка регіонів в умовах війни: ризики та напрями забезпечення стійкості», «Сучасний стан і проблеми розвитку промисловості України: регіональний вимір», «Соціально-гуманітарні виклики війни та інструментарій їх подолання (Карпатський регіон України)». «Виклики та пріоритети управління активами територіальних громад в умовах війни» та ін. Підготовлено та направлено до Бучанської районної ради Київської області Закону України «Про спеціальну економічну зону на території Бучанського району Київської області». Вчені-економісти співпрацювали із Міністерством розвитку громад і територій України в процесі формування Плану

відновлення України (робоча група «Відновлення та модернізація житла та інфраструктури регіонів»).

За тематикою досліджень проблем *транскордонного співробітництва*, зокрема, підготовлено та скеровано відповідним органам влади пропозиції до проєкту Закону України «Про транскордонне співробітництво» (у новій редакції, реєстр. №6082)», науково-аналітичну записку «Розвиток зон впливу міжнародних транспортних коридорів: аналіз проблем та перспектив», «Рекомендації щодо соціально-економічної адаптації Львівщини до умов воєнного стану та економічного відродження на післявоєнний період за напрямом транскордонне і міжнародне співробітництво, європейська інтеграція» та ін.

Продовжувалась робота з розвитку співпраці академічної та вузівської науки, зокрема в рамках діяльності науково-навчального комплексу «Економосвіта», до складу якого входять: ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долішнього НАН України», ДВНЗ «Університет банківської справи», Інститут економіки та менеджменту Національного університету «Львівська політехніка», Тернопільський національний економічний університет, Львівський торговельно-економічний університет, Луцький національний технічний університет, Волинський національний університет ім. Л. Українки, ГО «Інститут транскордонного співробітництва та європейської інтеграції», Державна вища технічно-економічна школа в Ярославі (Польща).

Серед результатів роботи комплексу у звітному році:

- залучення представників академічної науки до навчального процесу у вищих навчальних закладах комплексу та науковців ВНЗ до виконання НДР в академічних установах;

- підвищення кваліфікації наукових та науково-педагогічних кадрів, захист дисертацій в спеціалізованих радах установ-партнерів;

- спільна видавнича діяльність, підготовка та публікація монографій, навчальних посібників для вищої школи та збірників наукових праць;

- спільне проведення науково-практичних конференцій, семінарів, круглих столів з актуальних проблем економіки (переважно в онлайн-форматі, у зв'язку із пандемією COVID-19).

У 2022 р. розвивалося міжнародне наукове співробітництво з іноземними установами країн ЄС. Основними формами міжнародної співпраці були: організація спільних наукових конференцій, круглих столів та семінарів (в онлайн-форматі); публікація статей у виданнях установ-партнерів; здійснення наукових досліджень визначеної тематики; підготовка спільних проектів, монографій тощо.

Так, 26–27 січня 2022 р. у м. Чернівці ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долишнього НАН України» спільно із НДІ європейської інтеграції та регіональних досліджень Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича було проведено Міжнародний науково-практичний семінар «Транскордонна співпраця – випробування кризами: пошуки більшої ефективності та результативності»/ «Cross-border cooperation - tested by crises: searching for greater efficiency and effectiveness». До участі у цьому заході долучилися дослідники п'яти країн Європи (України, Молдови, Румунії, Польщі, та Білорусі), зокрема представники: Університету Орадя (Румунія), Інституту єврорегіональних студій (Румунія), Університету Дебрецена (Угорщина), Варшавської вищої школи економіки (Польща), Академії державного управління (Молдова).

Учасниками міжнародного науково-практичного заходу проведено дискусію щодо розвитку транскордонного співробітництва в умовах сучасних викликів, обговорення можливостей та перспектив підвищення його ефективності та результативності. Особлива увага була також зосереджена на шляхах практичного використання інструментів транскордонного співробітництва та

їхнього застосування прикордонними територіальними громадами України. За результатами міжнародного науково-практичного семінару опубліковано тези доповідей.

09 червня 2022 р. в режимі онлайн організовано та проведено дискусійну платформу на тему «Імперативи та безпекові пріоритети збереження і розвитку продуктивної спроможності регіонів України в умовах війни». До участі в дискусійній платформі долучились представники наукових шкіл з різних регіонів України (Києва, Львова, Кривого Рогу, Запоріжжя, Тернополя та Жешува (Польща)) та широкого спектра економічних напрямів і спеціальностей.

22 вересня 2022 р. проведено XII Міжнародну наукову конференцію «Economics, finance and management in conditions of uncertainty»/«Економіка, фінанси і управління в умовах невизначеності» (в режимі онлайн), організовану ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долішнього НАН України» спільно з Вищою банківською школою в Познані (Республіка Польща). Співорганізаторами конференції виступили: Ченстоховська політехніка, Жешувський університет (Інститут економіки і фінансів), Люблінська політехніка. Учасники конференції обговорили перспективи подальшої наукової співпраці в дослідженні актуальних питань сучасного розвитку економічних систем в умовах подолання глобальних криз, зокрема спровокованих і поглиблених російською військовою агресією.

8 грудня 2022 р. проведено круглий стіл «Вантажопотоки через наземний кордон між Україною та ЄС: сучасні тенденції та перспективи»/ «Freight traffic flows across EU-Ukraine: current trends and future prospects» (в режимі онлайн), до участі у якому долучилися науковці Польщі, Угорщини, Словаччини та Румунії. Учасники заходу обговорили шляхи підвищення пропускної спроможності існуючих пунктів пропуску для вантажних перевезень на кордоні Україна–ЄС, вузькі місця транспортної інфраструктури в прикордонних областях України. Українські вчені-

економісти представили результати дослідження щодо завантаженості автомобільних та залізничних пунктів пропуску на кордоні Україна-ЄС. Партнери з країн-членів ЄС представили доповіді у яких висвітлено поточний стан транспортної мережі (автомобільна та залізнична), розвиток інфраструктури зі свого боку кордону, а також регіональну, національну та правову базу ЄС щодо перспектив збільшення пропускнуої спроможності існуючих пунктів пропуску або відкриття нових на сухопутному кордоні Польщі/Словаччини/Угорщини/Румунії з Україною.

За результатами спільних досліджень спільно з румунськими науковцями опубліковано монографію «Promoting the European integration processes in the Eastern Partnership countries: national and regional policy instruments»/ edited by Khrystyna Prytula and Ioan Horga / NAS of Ukraine. SI «Institute of Regional Research named after M.I. Dolishniy of NASU». Lviv., 2022. 224 p. Спільно із польськими науковцями опубліковано монографію: Svitlana Ishchuk, Wieslava Caputa, Lyubomyr Sozansky. Mechanical engineering of Ukraine and Poland in the conditions of global economic changes/ Bogucki Wydawnictwo Naukowe. Poznań, 2022. 206 p.

У 2022 році завершено виконання міжнародного проекту «Стимулювання місцевого економічного зростання в прикордонних регіонах у процесі інтеграції до ЄС: кращі практики країн Східного партнерства» (грант Програми Європейського Союзу ЕРАЗМУС+), який був спрямований на поглиблення і поширення європейських знань щодо шляхів покращення економічного зростання місцевих громад у прикордонних регіонах країн Східного партнерства. Учасниками проекту були наукові установи України, Румунії, Польщі, Угорщини та Молдови.

За підтримки Вишеградського фонду (Visegrad+ Grants 2022) розпочато виконання проекту «Increasing the capacity of freight transportation infrastructure on EU-Ukraine borders» («Розвиток інфраструктури вантажних перевезень вздовж кордону ЄС з

Україною»). Проєкт буде реалізовано спільно із Університетом - Вищою школою бізнесу (Варшава, Польща), Інститутом географії Словацької академії наук, Університетом Дебрецена (Угорщина) та Університетом Орадя (Румунія).

Значну роботу у науковому забезпеченні політики регіонального розвитку у звітний період провели установи Відділення економіки НАН України, вчені-регіоналісти вищих навчальних закладів.

СЕКЦІЯ ОСВІТИ ТА НАУКИ

*(Науковий керівник – д.е.н., професор,
академік АЕН України Воротіна Л.І.)*

У 2022 р. зусилля членів Секції освіти та науки СЕУ були спрямовані на дослідження актуальних проблем збереження та подальшого розвитку наукової і освітньої галузі держави в умовах воєнного стану, європейського досвіду науки та освіти, зокрема навчання дорослих. Також наукова діяльність членів Секції стосувалася законодавчого забезпечення простору освіти та науки як складової національного потенціалу та механізмів фінансового забезпечення науки та освіти у звітному періоді та на період повоєнного відновлення галузі.

Результати проведених членами Секції досліджень доводять, що широкомасштабна агресія РФ спричинила комплекс серйозних проблем в українській освіті та науці. Передусім це стосується вимушеного переміщення мільйонів людей, руйнування об'єктів освітньої та наукової інфраструктури. На тимчасово окупованих територіях викладацький склад навчальних закладів зазнає системного тиску з боку окупаційної влади, аж до викрадень і репресій. Утім систему освіти та науки за умов воєнного стану збережено. Частина освітніх і наукових закладів переміщено до безпечних регіонів України: наприклад, Приазовський державний технічний університет з Маріуполя переїхав до Дніпра, а

Маріупольський державний університет – до Києва. Крім того, складні обставини відкрили вікно нових можливостей для української освіти та науки, ставши каталізатором давно назрілих реформ і перетворень. Насамперед ідеться про розвиток цифрової та дистанційної освіти, зокрема онлайн-освіти. Наукові організації багатьох країн світу надали українським ученим фінансову та грантову підтримку, у тому числі через інституції ЄС. Так, до сприяння українським науковцям і студентам долучилися ЄС (проекти «Science for Ukraine», «ERA4Ukraine»), програми підтримки від Національної академії наук США (NAS) та Польської академії наук (PAN), Інституту гуманітарних наук (IWM, Відень) та Українського наукового інституту Гарвардського університету (HURI), Фондації пруської культурної спадщини та ін.

Сприятливим фактором у роботі Секції було те, що у сфері науки і технологій створено правову основу для участі українських дослідників у реалізації спільних проєктів із державами-членами ЄС з метою збільшення кількості інноваційних технологій, відкриттів і перспективних напрацювань для просування ідей на європейський ринок. Україна долучилася до європейських консорціумів дослідницьких інфраструктур (ERIC), є повноправним членом Програми європейського співробітництва в галузі науки і технологій (COST), активно бере участь у Європейському інституті інновацій і технологій (ЄІТ), долучена до процесів створення та розбудови Європейської хмари відкритої науки (EOSC). Забезпечено участь у програмі з наукових досліджень та навчання «Євратом», Міжнародній європейській інноваційній науково-технічній програмі «EUREKA», Ініціативах спільного програмування JPIS. Спільна дослідницька діяльність також здійснюється в межах двосторонньої співпраці України з державами-членами ЄС.

У 2022 р. значно активізувалася реалізація Угоди про участь України в програмі досліджень та інновацій ЄС «Горизонт Європа», яка була укладена 12 жовтня 2021 р. під час 23-го Саміту Україна–ЄС. У звітному році продовжувалися виконуватися

заходи щодо реалізації низки чинних угод з Європейською Комісією, Європейським космічним агентством (ЄКА), зокрема стосовно доступу й використання даних супутників «Sentinel», технічної експлуатації космічного компонента «Copernicus», а також продовжено до 2024 р. дію Угоди між Урядом України та Європейським космічним агентством щодо співробітництва у використанні космічного простору в мирних цілях.

Дослідження науковців Секції свідчать, що новий статус України як країни-кандидата на вступ до ЄС активізував вивчення та аналіз механізмів управління та функціонування спільного освітнього та наукового простору. У цьому контексті перед членами Секції постало завдання шукати шляхи подолання знецінення національної вищої освіти та науки, забезпечити їх відповідність реальним запитам національної та європейської економіки в умовах нових викликів. Одним із напрямів вирішення цього завдання має стати приведення державного замовлення на підготовку спеціалістів у відповідність до реальних потреб, особливо в умовах війни, з урахуванням розбудови воєнної економіки та подальшого повоєнного відновлення. Під час і після війни весь потенціал освіти та науки має бути використано як рушій для створення робочих місць, економічного зростання та поліпшення соціальної згуртованості, а також інтеграції до європейського освітнього та наукового простору, розвитку міжнародного партнерства.

На думку вчених Секції, реструктуризація та оптимізація державного замовлення на підготовку фахівців, за умов децентралізації системи вищої освіти, автономізації 120 закладів вищої освіти, протидії корупції та запровадження незалежної системи контролю якості освіти, не лише позитивно вплинуть на державний бюджет, а й будуть схвально сприйняті суспільством у період відновлення України після війни. Щоб запрацювала тріада «навчання – дослідження – інновації», вища школа має взаємодіяти з регіонами, субрегіонами, громадами та бізнесом. Нині,

коли триває війна рф проти України, важливою є співпраця науковців і підприємств оборонно-промислового комплексу. Потребують пильної уваги також розвиток неформальної освіти й створення механізмів визнання її результатів у системі формальної освіти. На часі – апробація та широке впровадження сучасних методів навчання з використанням інформаційних технологій, задоволення потреби в освоєнні таких технологій і розвитку цифрових компетенцій учнями, студентами, педагогічними працівниками. Важливим напрямом цифровізації освіти є широке впровадження у навчальний процес якісних електронних підручників з використанням мультимедійних можливостей цифрового передавання інформації (інтерактивність, динамічна іконографіка, відеоконтент тощо) та розвиток і поширення онлайн-курсів.

Протягом звітнього періоду дослідження науковців Секції зосереджувалися, зокрема на розробці підходів і відповідних пропозицій щодо впровадження моделей «освіта протягом життя» і «освіта дорослих», які дають змогу людині адаптувати й розвивати свої компетенції й професійні навички відповідно до стрімких змін в економіці, технологіях та ринках праці в умовах воєнного стану. При цьому акцентується увага на розвиткові критичного мислення, здатності до самостійних аргументованих суджень, умінні навчатися впродовж життя та в критичних ситуаціях. Значний попит на сучасному ринку праці, особливо на позиціях середньої та вищої ланки, мають «м'які» надпрофесійні неспеціалізовані навички, а саме особиста відповідальність, управління часом, здатність до роботи в команді, навички лідерства та соціального впливу, емоційний інтелект, гнучкість, адаптивність до воєнних умов тощо. Вища освіта та наука в Україні має ґрунтуватися на європейських принципах розбудови інклюзивних систем – подолання недостатнього представництва молоді, жінок, меншин у науково-технічних напрямках вищої освіти, а згодом – і у відповідних професіях, яких буде потребувати

повоєнна господарська система. Крім того, необхідно підвищувати рівень професійного володіння мовами міжнародного спілкування у викладачів, студентів і дослідників, в тому числі для участі в проєктах допомоги європейського освітнього й дослідницького простору.

Вчені Секції здійснювали аналіз нормативно-правового забезпечення сфери освіти та науки під час воєнного стану. Зокрема, це стосується організації роботи навчальних і наукових закладів залежно від конкретної ситуації, у тому числі тимчасового призупинення освітнього процесу та організації освітнього процесу за дистанційною або змішаною формами навчання (за погодженням із військово-цивільною адміністрацією).

Як свідчать результати проведеного аналізу нормативно-правове забезпечення освітнього та наукового процесу в період дії воєнного стану, що здійснюється профільним міністерством (МОН України), в цілому відповідає тим викликам, що формуються в умовах воєнного часу. Однак кожен наступний день ставить перед державою та населенням нові завдання, які слід вирішувати, у тому числі в галузі освіти та науки, зокрема і на період повоєнного відновлення роботи галузі.

Тому вчені Секції відмічають, що в сфері законодавчого регулювання існує низка невирішених питань, які потребують подальшої роботи. Зокрема, має місце недосконалість нового Закону України «Про вищу освіту», відсутність професійних освітніх експертів, відсутність незалежного освітнього консалтингу, відсутність належної співпраці освітніх і наукових експертів, Міністерства освіти і науки та Уряду України призводять до того, що не формується єдине бачення шляхів подальшого відновлення освіти та науки в Україні. Основним завданням держави та освітніх і наукових інституцій має бути збереження життя та здоров'я учасників освітнього та наукового процесів, і не менш важливим є збереження кадрового та інтелектуального потенціалу країни в умовах воєнного стану. Тому особливої уваги та підтримки з

боку держави потребують педагогічні та наукові працівники та здобувачі освіти всіх рівнів, що перебувають на тимчасово окупованих територіях. Науковці Секції вважають, що слід законодавчо врегулювати питання державних гарантій працівникам освіти та науки, які перебувають на тимчасово окупованих територіях або в зоні бойових дій. Крім того, необхідно прийняти відповідні нормативно-правові акти, направлені на розробку механізму компенсації освітніх і наукових втрат у період воєнного стану.

Протягом 2022 р. члени Секції брали участь у міжнародних і вітчизняних форумах, конференціях, семінарах, виконували планову наукову роботу в академічних установах і вищих закладах освіти. Їх зусилля спрямовувалися на збереження національного інтелектуального потенціалу, вивчення та впровадження іноземного наукового досвіду в Україну за умов воєнного стану, системне сприяння об'єднанню намірів та можливостей влади, науки, інвесторів, представників бізнесу для збереження галузі освіти і науки України та її подальшого відновлення.

Виходячи з реалій сьогодення, науковці і науково-педагогічні працівники – члени Секції вважають за необхідне ініціювати розробку й ухвалення Стратегії відновлення та розвитку освіти та науки в післявоєнний період, яка стане дорожньою картою налагодження належного освітньо-наукового процесу. Документом мають бути передбачені довгострокові шляхи розвитку освіти та науки і гармонізація з курсом європейської інтеграції. При підготовці такого документа належить враховувати досвід найкращих світових практик відбудови освітньої та наукової сфери в післявоєнний час, що потребує залучення до цієї роботи провідних вітчизняних і зарубіжних фахівців. Водночас, з метою законодавчого врегулювання вирішення найгостріших проблем, що виникають в освітній та науковій галузі під час війни, а також забезпечення освітнього та наукового процесу в період дії правового режиму воєнного стану, на рівні парламенту України

необхідно розробити й ухвалити низку законів, а саме: «Про компенсацію освітніх втрат здобувачів освіти в період воєнного стану», «Про державні гарантії працівникам освіти та науки, які перебувають на тимчасово окупованих територіях або у зоні бойових дій», «Про внесення змін до Закону України «Про вищу освіту» щодо забезпечення прав здобувачів вищої освіти, які виїхали за кордон у зв'язку з воєнною агресією з боку рф», «Про повну загальну середню освіту» щодо врегулювання окремих питань дистанційного навчання в українських закладах освіти та отримання документа про повну загальну середню освіту дітьми, які закінчують здобуття повної загальної середньої освіти через три – чотири роки та у теперішній час знаходяться за кордоном у зв'язку з воєнною агресією з боку рф.

ЗАВДАННЯ НА 2023 РІК

У наступному 2023 р. СЕУ докладатиме зусиль у науковій, науково-прикладній, педагогічній і громадській роботі відповідно до своїх статутних завдань з метою мобілізації інтелектуальних ресурсів та практичного досвіду членів регіональних осередків і наукових секцій Співки для надання необхідної, критично важливої під час війни та повоєнної відбудови економіки, фахової підтримки державі в особі органів влади і органів місцевого самоврядування, всебічного сприяння відновленню і розвитку ділової активності в країні, розширення виробничої діяльності та надання послуг вітчизняними суб'єктами господарювання, підготовки та супроводу ініціатив і проєктів відновлення економіки на нових конкурентних і національно укорінених засадах, вирішення нагальних соціальних проблем воєнного та повоєнного часу.

Продовжаться наукові дослідження та підготовка пропозицій щодо програм, планів і заходів відбудови інфраструктури, промислових галузей економіки, сільського господарства країни, відновлення безпечного довкілля, а також щодо раціонального і прозорого використання коштів на відбудову, насамперед наданих іноземними партнерами і донорами, та розробки пропозицій щодо організаційного і правового забезпечення такої роботи. При цьому члени Співки мають сповна використати досвід відбудови економіки інших успішних країни після воєн та збройних конфліктів та врахувати специфіку, особливості і ризики нинішньої економічної, політичної та безпекової ситуації у її національному та глобальному контексті. Війна та ліквідація її наслідків стали визначальними чинниками громадянської позиції кожного, імперативним мотивом докласти всіх особистих сил і творчої енергії для Перемоги і відродження України, відновлення життєдіяльності суспільства на нових, справедливих і

людиноцентричних засадах, позбавлених колишніх політичних та соціальних вад і ризиків.

З урахуванням викладеного мають виконуватися у 2023 р. і завдання Спілки, передбачені «Основними напрямками роботи Спілки економістів України на період до 2023 року», які схвалені п'ятим З'їздом Спілки 1 листопада 2016 р., зокрема продовжиться робота у складі таких заходів:

- поширення нового економічного світогляду, що базується на концептуальному вченні В.І. Вернадського про ноосферу, та розробка науково-практичних пропозицій щодо реалізації теоретичних надбань ноосферної економіки з метою побудови розумної моделі господарювання, орієнтованої на досягнення соціального блага та забезпечення гармонійного з природою поступу суспільства, які відобразатимуться у документах та інших матеріалах, що подаватимуться Спілкою до органів влади;

- обґрунтування необхідності впровадження сучасних механізмів державного стратегічного планування і програмування на середньо- (до 5 років) і довгострокову (15-20 років) перспективу як основної умови передбачуваної економічної політики, особливо на період повоєнної відбудови держави, та підготовка відповідних пропозицій органам влади;

- відновлення діяльності наукової секції розвитку конкурентоспроможності економіки на основі кластерної моделі Спілки як організаційно-методичного центру з питань впровадження виробничих та обслуговуючих кластерів у різних сферах господарства країни, висвітлення досвіду і переваг кластерної форми організації бізнесу, порядку створення кластерів на місцевому, регіональному та транскордонному рівнях, що сприятиме вирішенню багатьох проблем відбудови економіки країни після війни;

- активізація діяльності наукових секцій СЕУ, зокрема в частині стратегічного, організаційного та інституційного забезпечення регіонального і місцевого розвитку; дослідження проблем

аграрної економіки, реформи земельних відносин і розвитку сільських територій; вдосконалення організаційно-фінансових механізмів розвитку агропромислового комплексу; широкого використання євроінтеграційного потенціалу України та забезпечення конкурентоспроможності української продукції на світових ринках; розвитку туристичної галузі, а також підготовка відповідних висновків, пропозицій та рекомендацій на розгляд чергового пленуму Правління Спілки для наступного подання до органів влади;

- розширення співпраці з науковими установами і закладами вищої освіти із залучення до складу регіональних осередків Спілки науковців, керівників і викладачів університетів, інститутів, факультетів, коледжів економічного спрямування, активізація шефства над цими установами з боку регіональних осередків Спілки, зокрема в контексті забезпечення виробничої практики студентів та включення до програм підготовки фахівців економічних спеціальностей заходів щодо поширення актуальних знань і наукового доробку членів Спілки;

- проведення щорічної науково-практичної конференції з актуальних питань економічного і соціального розвитку, конкурентних переваг на ринку, зовнішньоекономічної діяльності, участі України у міжнародних економічних відносинах, обмін результатами наукових і прикладних досліджень членів СЕУ, пропагування нових досягнень економічної науки, підвищення рівня освіченості та економічного мислення громадян, видання матеріалів пленуму Правління СЕУ і науково-практичної конференції, а також річного звіту про діяльність СЕУ у 2023 р. та інших публікацій, що пропагують цілі і завдання Спілки.

Президія, Правління Співки економістів України, керівники її наукових секцій та регіональних організацій (осередків), всі члени Співки продовжуватимуть активну роботу в сфері дослідження актуальних питань економічного розвитку України в теперішньому глобальному світовому контексті, пов'язаному з очікуваними кардинальними змінами у безпековій архітектурі світу і міжнародних відносин та формуванням нового світогосподарського і політичного порядку, а також підготовку пропозицій щодо різних напрямів реформ, які необхідні для національної економіки в умовах воєнного стану, на період її відбудови після війни та на середньострокову перспективу. У фокусі уваги Співки і надалі перебуватимуть питання ефективної реконструкції економіки України після війни; реформи управління на державному і регіональному рівні; регуляторної політики, спрямованої на подолання і убезпечення в майбутньому кланово-олігархічних утворень та їх впливу на владу; забезпечення відокремлення політики держави від господарських функцій виконавчої влади; всебічного розвитку конкуренції та ділової ініціативи; посилення ролі громадськості у прийнятті господарських рішень на рівні регіонів та належного врядування. Особливої актуальності набувають завдання організації і забезпечення виконання умов, необхідних для реалізації прагнень України, як держави-кандидата на членство в ЄС, стати повноправним суб'єктом європейської спільноти.

Залишаються в фокусі уваги питання використання цифрових технологій у всіх сферах суспільного життя і пов'язані з цим ризики та проблеми безпеки, підвищення рівня освіти та обізнаності населення в умовах цифрових загроз, активізації наукової експертної діяльності і громадського контролю у сфері законотворчості та моніторингу роботи державних і місцевих органів влади, політичних партій, міжнародних неурядових організацій тощо.

Звіт підготовлено в порядку широкого інформування громадськості про діяльність Спілки економістів України. Викладені в ньому результати наукових досліджень, теоретичних і прикладних розробок, інші відомості та статистичні дані підтверджені відповідними документами та матеріалами, що отримані Спілкою з офіційних відкритих джерел інформації, від керівників регіональних осередків та наукових секцій, з наукових публікацій, а також із засобів масової інформації та з інших публічних джерел відповідно до чинного законодавства України.

ЗМІСТ

Звітують економісти України	3
Основні показники соціально-економічного становища України за підсумками 2022 року	6
Діяльність обласних організацій (осередків)	
Спілки економістів України.....	28
Вінницька обласна організація СЕУ.....	29
Волинська обласна організація СЕУ.....	35
Асоціація економістів Закарпаття.....	62
Запорізька обласна організація СЕУ	66
Івано-Франківська обласна організація СЕУ	71
Одеська обласна організація СЕУ	76
Полтавська обласна організація СЕУ	83
Рівненське обласне об'єднання СЕУ	89
Сумська обласна організація СЕУ	92
Харківська обласна організація СЕУ	94
Хмельницьке обласна організація СЕУ	98
Черкаська обласна організація СЕУ	106
Київська міська організація СЕУ	109
Діяльність наукових секцій Спілки економістів України	118
Секція економічного прогнозування	119
Секція по вивченню продуктивних сил України	130
Секція регіональних досліджень	143
Секція освіти та науки	150
Завдання на 2023 рік	157

Спілка економістів України

Науково-практичне видання

**Звіт про діяльність Спілки економістів України
за 2022 рік**

За загальною редакцією академіка АЕН України,
професора **В.В. Оскольського**

Упорядник В.В. Гуменюк

Електрон. дані. – К., 2023. – с. 163. – Режим доступу:
<http://seu.org.ua/category/публікації/>